

Täysistunto

Perjantai 16.12.2016 klo 9.59—17.13

Täysistunto alkoi klo 09.59. Täysistunto keskeytettiin klo 13.30. Täysistuntoa jatkettiin klo 14.36. Täysistunto päättyi klo 17.13.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (9.59—12.29 ja 15.58—17.13), ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (12.29—13.30) ja toinen varapuhemies Arto Satonen (14.36—15.58).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 15.12.2016 antanut hallituksen esitykset HE 258-260/2016 vp.

2.2. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 565, 569-573, 578, 582, 584-586, 588-590, 594-600, 602, 608, 610, 616/2016 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 128/2016 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 20/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 20/2016 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 15.12.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

156 a §

Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 156 a § saa sen muodon kuin valiokunnan mietintöön jätetyssä vastalauseessa 1.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Anders Adlercreutz r: Värderade talman! Jag understöder. Kannatan.

Puhemies Maria Lohela: Satu Hassi on Anders Adlercreutzin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Satu Hassin ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 49; poissa 51 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

156 d §

Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä saa sen muodon kuin vastalauseessa 1.

Anders Adlercreutz r: Värderade talman! Jag understöder. Kannatan.

Puhemies Maria Lohela: Satu Hassi on Anders Adlercreutzin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Satu Hassin ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 52; poissa 42 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 128/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2017 talousarvioesityksen (HE 134/2016 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 134/2016 vp

Hallituksen esitys HE 249/2016 vp

Talousarvioaloite TAA 1-462/2016 vp

Toimenpidealoite TPA 34, 53/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 35/2016 vp

Ainoa käsittely

Asian käsittely keskeytettiin.

4.1. Pääluokka 23 Valtioneuvoston kanslia

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 35/2016 vp. Asian käsittely keskeytettiin 15.12.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Nyt ryhdytään pääluokan 23 yksityiskohtaiseen käsittelyyn. Yleiskeskustelu pääluokasta päättyi 14.12.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskustansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Stefan Wallin r Anna-Maja Henrikssonin r kannattamana 23.01.22: Vähennetään 7 000 000 euroa valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoimintaan ehdotetusta määrärahasta. (Vastalause 4)

2. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 23.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle kattavan selvityksen uudenlaisten omistajapoliittisten kehitysyhtiöiden todellisesta tarpeesta ja käyttötarkoituksesta ja että valtio-omistaja pidättyy myymästä sellaisia omistuksia, joilla on strategista merkitystä Suomen taloudelle ja elinkeinotoiminnan kehitykselle tai joiden tuotto ylittää Suomen valtionlainojen korkotason." (Vastalause 3)

3. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 23.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että ennen kuin Terrafamen pääomitus toteutetaan, eduskunnalle annetaan pääministerin ilmoituksella arvio Terrafamen taloustilanteesta vuoden 2018 lopussa. Pääministerin ilmoituksen tulee kattaa kassavirta-arvion ohella kaikki kannattavuuteen liittyvät taloudelliset tunnusluvut sisältäen toimintamenojen lisäksi ympäristökustannukset ja rahoituskustannukset koko kaivoksen elinkaaren ajalta." (Vastalause 3)

4. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 23.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa välittömästi uuden omistajapoliittisen ohjeistuksen, joka velvoittaa valtion enemmistöomisteiset yhtiöt raportoimaan vähintään teollisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n niin sanotun BEPS-hankkeen mukaiset tiedot julkisesti ja eritellysti kaikista maista, joissa niillä on tytäryhtiö tai kiinteä toimipaikka. Tämä tarkoittaa, että raportoinnista tulee käydä ilmi henkilöstömäärä, henkilöstökulut, liikevaihto, voitto, maksetut ja kertyneet yhteisöverot sekä keskeiset rahoitustiedot." (Vastalause 3)

Mietintö "jaa", Stefan Wallinin ehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 153, ei 9; poissa 37 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 152, ei 10; poissa 37 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 3 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 131, ei 31; poissa 37 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 4 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 54; poissa 36 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 23 mietinnön mukaisena.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

4.2. Pääluokka 25 Oikeusministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Nyt ryhdytään pääluokan 25 yksityiskohtaiseen käsittelyyn. Yleiskeskustelu päättyi 15.12.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Sari Essayah kd Peter Östmanin kd kannattamana 25.01.50: Lisätään 150 000 euroa Via-Dia ry:lle vankien ja vapautuneiden vankien yhteiskuntaan sopeutumista tukevaan työhön. (TAA 51/2016)
2. Ozan Yanar vihr Heli Järvisen vihr kannattamana 25.10.03: Lisätään 2 000 000 euroa harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 2)
3. Stefan Wallin r Anna-Maja Henrikssonin r kannattamana 25.10.03: Lisätään 7 168 000 euroa, josta 3 500 000 euroa osoitetaan harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 4)
4. Ozan Yanar vihr Heli Järvisen vihr kannattamana 25.10.03: Lisätään 2 000 000 euroa turvapaikanhakijoiden oikeusturvan varmistamiseen. (Vastalause 2)
5. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 25.10.03: Lisätään 2 000 000 euroa harmaan talouden torjuntaan ja tuomioistuinten käsittelyruuhkan helpottamiseen. (Vastalause 3)
6. Krista Kiuru sd Johanna Ojala-Niemelän sd kannattamana 25.10.03: Lisätään 3 100 000 euroa muiden tuomioistuinten toimintamenoihin. (Vastalause 1, TAA 221)
7. Antero Laukkanen kd Peter Östmanin kd kannattamana 25.10.03: Lisätään 3 300 000 euroa tuomioistuinten toiminnan turvaamiseksi. (Vastalause 5, TAA 206/2016)
8. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 25.20.01: Lisätään 1 000 000 euroa ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 3)
9. Stefan Wallin r Anna-Maja Henrikssonin r kannattamana 25.20.01: Lisätään 1 664 000 euroa, josta 500 000 euroa osoitetaan harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 4)
10. Krista Kiuru sd Johanna Ojala-Niemelän sd kannattamana 25.20.01: Lisätään 2 000 000 euroa ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenoihin. (Vastalause 1, TAA 222)
11. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 25.30.01: Lisätään 1 000 000 euroa syyttäjälaitoksen toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 3)

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

12. Antero Laukkanen kd Peter Östmanin kd kannattamana 25.30.01: Lisätään 1 600 000 euroa syyttäjän toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi. (Vastalause 5, TAA 207/2016)

13. Stefan Wallin r Anna-Maja Henrikssonin r kannattamana 25.30.01: Lisätään 3 168 000 euroa, josta 1 000 000 euroa osoitetaan harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 4)

14. Ozan Yanar vihr Heli Järvisen vihr kannattamana 25.30.01: Lisätään 2 000 000 euroa syyttäjälaitoksen toimintamenoihin. (Vastalause 2)

15. Krista Kiuru sd Johanna Ojala-Niemelän sd kannattamana 25.30.01: Lisätään 2 100 000 euroa syyttäjälaitoksen toimintamenoihin. (Vastalause 1, TAA 223)

16. Hanna Sarkkinen vas Matti Semin vas kannattamana 25.40.01: Lisätään 7 200 000 euroa Pelson vankilan peruskorjaamiseen. (TAA 126/2016)

Mietintö "jaa", Sari Essayahin ehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 160, ei 6; poissa 33 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Matti Semi vas: Tarkoitukseni oli äänestää toisin.

Puhemies Maria Lohela: Merkitään.

Puhemies Maria Lohela: Ozan Yanarin ehdotus 2 ja Stefan Wallinin ehdotus 3 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään ehdotuksesta 3 ehdotusta 2 vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Ozan Yanarin ehdotus 2 "jaa", Stefan Wallinin ehdotus 3 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 140, ei 26; poissa 33 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Ozan Yanarin ehdotuksen.

2) Mietintö "jaa", Ozan Yanarin ehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 60; poissa 33 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ozan Yanarin ehdotus 4 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 55; poissa 35 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 5 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 60; poissa 33 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Maria Lohela: Krista Kiurun ehdotus 6 ja Antero Laukkasen ehdotus 7 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään ehdotuksesta 7 ehdotusta 6 vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Krista Kiurun ehdotus 6 "jaa", Antero Laukkasen ehdotus 7 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 142, ei 24; poissa 33 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Krista Kiurun ehdotuksen 6.

2) Mietintö "jaa", Krista Kiurun ehdotus 6 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 60; poissa 33 (äänestys 13). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Maria Lohela: Kari Uotilan ehdotus 8, Stefan Wallinin ehdotus 9 ja Krista Kiurun ehdotus 10 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään ehdotuksesta 10 ehdotusta 9 vastaan, sitten voittaneesta ehdotusta 8 vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Stefan Wallinin ehdotus 9 "jaa", Krista Kiurun ehdotus 10 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 50, tyhjiä 1; poissa 33 (äänestys 14). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Stefan Wallinin ehdotuksen.

2) Kari Uotilan ehdotus 8 "jaa", Stefan Wallinin ehdotus 9 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 50, tyhjiä 1; poissa 33 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Kari Uotilan ehdotuksen.

3) Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 8 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 60; poissa 33 (äänestys 16). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Maria Lohela: Kari Uotilan ehdotus 11, Antero Laukkasen ehdotus 12 ja Stefan Wallinin ehdotus 13 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään ehdotuksesta 13 ehdotusta 12 vastaan, sitten voittaneesta ehdotusta 11 vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Antero Laukkasen ehdotus 12 "jaa", Stefan Wallinin ehdotus 13 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 137, ei 29; poissa 33 (äänestys 17). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Antero Laukkasen ehdotuksen.

2) Kari Uotilan ehdotus 11 "jaa", Antero Laukkasen ehdotus 12 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 50, tyhjiä 1; poissa 33 (äänestys 18). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Kari Uotilan ehdotuksen.

3) Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 11 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 60; poissa 33 (äänestys 19). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Puhemies Maria Lohela: Ozan Yanarin ehdotus 14 ja Krista Kiurun ehdotus 15 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään ehdotuksesta 15 ehdotusta 14 vastaan ja sitten voitaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Ozan Yanarin ehdotus 14 "jaa", Krista Kiurun ehdotus 15 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 50; poissa 33 (äänestys 20). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Ozan Yanarin ehdotuksen.

2) Mietintö "jaa", Ozan Yanarin ehdotus 14 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 60; poissa 33 (äänestys 21). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Hanna Sarkkisen ehdotus 16 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 141, ei 22, tyhjiä 1; poissa 35 (äänestys 22). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 25 mietinnön mukaisena.

4.3. Pääluokka 26 Sisäministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Nyt ryhdytään pääluokan 26 yksityiskohtaiseen käsittelyyn. Yleiskeskustelu päättyi 15.12.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskusteliansa kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Ozan Yanar vihr Heli Järvisen vihr kannattamana 26.10.01: Lisätään 2 000 000 euroa poliisitoimen toimintamenoihin. (Vastalause 2)

2. Antero Laukkanen kd Peter Östmanin kd kannattamana 26.10.01: Lisätään 13 500 000 euroa poliisin toimintamenoihin sisäisen turvallisuuden edistämiseen ja harmaan talouden torjunnan tehostamiseen. (Vastalause 5)

4. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 26.10.10: Lisätään 4 000 000 euroa harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 3)

5. Stefan Wallin r Anna-Maja Henrikssonin r kannattamana 26.10.01: Lisätään 15 000 000 euroa, josta 5 000 000 euroa osoitetaan harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 4)

6. Krista Kiuru sd Joona Räsäsen sd kannattamana 26.10.01: Lisätään 13 000 000 euroa, josta 10 000 000 euroa poliisien määrän lisäämiseksi ja toimintaedellytysten turvaamiseksi ja 3 000 000 euroa poliisille harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 1, TAA 224)

7. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 26.10.01: Lisätään 5 000 000 euroa raskaan liikenteen valvontayksikön perustamiseen. (Vastalause 3)

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

8. Ilkka Kantola sd Katja Taimelan sd kannattamana 26.20.01: Lisätään 400 000 euroa meripelastustoiminnan turvaamiseen Lounais-Suomessa. (TAA 142)

9. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 26.20.01: Lisätään 1 000 000 euroa Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin. (Vastalause 3)

11. Päivi Räsänen kd Peter Östmanin kd kannattamana 26.20.01: Lisätään 2 000 000 euroa Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin. (Vastalause 5, TAA 369)

12. Krista Kiuru sd Joonas Räsänen sd kannattamana 26.20.01: Lisätään 3 000 000 euroa Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin. (Vastalause 1)

15. Sari Essayah kd Matti Semmola vas kannattamana 26.30.01: Lisätään 1 200 000 euroa käytettäväksi palopäällystökoulutuksen ostamiseen Savonia-ammattikorkeakoululta. (TAA 174)

16. Sari Tanus kd Peter Östmanin kd kannattamana 26.40.01: Lisätään 300 000 euroa IRR-TV ry:lle turvapaikanhakijoiden kieli- ja yhteiskuntakurssimateriaalin tuottamiseen. (TAA 394)

17. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 26.40.21: Lisätään 900 000 euroa pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottamiseen pakolaiskiintiön nostamiseksi 750 hengestä 2 500 henkeen. (Vastalause 3)

Mietintö "jaa", Ozan Yanarin ehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 60; poissa 35 (äänestys 23). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Antero Laukkasen ehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 141, ei 22; poissa 36 (äänestys 24). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Maria Lohela: Kari Uotilan ehdotus 4 ja Stefan Wallinin ehdotus 5 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään ehdotuksesta 5 ehdotusta 4 vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Kari Uotilan ehdotus 4 "jaa", Stefan Wallinin ehdotus 5 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 151, ei 15; poissa 33 (äänestys 25). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Kari Uotilan ehdotuksen 4.

2) Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 4 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 56; poissa 37 (äänestys 26). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Krista Kiurun ehdotus 6 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 50; poissa 34 (äänestys 27). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 7 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 151, ei 12; poissa 36 (äänestys 28). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ilkka Kantolan ehdotus 8 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 143, ei 20, tyhjiä 1; poissa 35 (äänestys 29). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Maria Lohela: Kari Uotilan ehdotus 9, Päivi Räsänen ehdotus 11 ja Krista Kiurun ehdotus 12 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään ehdotuksesta 12 ehdotusta 11 vastaan, sitten voittaneesta ehdotusta 9 vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Päivi Räsänen ehdotus 11 "jaa", Krista Kiurun ehdotus 12 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 130, ei 35; poissa 34 (äänestys 30). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Päivi Räsänen ehdotuksen 11.

2) Kari Uotilan ehdotus 9 "jaa", Päivi Räsänen ehdotus 11 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 134, ei 31; poissa 34 (äänestys 31). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Kari Uotilan ehdotuksen 9.

3) Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 9 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 41; poissa 35 (äänestys 32). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Sari Essayahin ehdotus 15 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 5; poissa 35 (äänestys 33). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Sari Tanuksen ehdotus 16 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 5; poissa 35 (äänestys 34). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 17 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 132, ei 32; poissa 35 (äänestys 35). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Matti Semi vas: Kohdassa 15 piti äänestää "ei".

Puhemies Maria Lohela: Merkitään.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 26 mietinnön mukaisena.

4.4. Pääluokka 28 Valtiovarainministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Nyt ryhdytään pääluokan 28 yksityiskohtaiseen käsittelyyn. Yleiskeskustelu päättyi 15.12.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskusteliansa kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

1. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 28.01: Lausumaehdotus. "Eduskunta edellyttää, että hallitus julkistaa keskeisten esitystensä taustaoletukset ja laskentaperusteet kattavasti ja kansantajuisesti talousarvioesitysten ja julkisen talouden suunnitelmien yhteydessä." (Vastalause 3)
2. Peter Östman kd Sari Essayahin kd kannattamana 28.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle kattavan selvityksen Terrafame Oy:n toiminnasta ja tulevaisuuden näkymistä sekä ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, mikäli on merkittävä riski sille, että kaivostoiminnan harjoittaminen osoittautuu pitkällä aikavälillä kannattamattomaksi." (Vastalause 5)
3. Krista Kiuru sd Maria Tolppasen sd kannattamana 28.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen harmaan talouden torjunnan tehostamisesta." (Vastalause 1)
4. Krista Kiuru sd Maria Tolppasen sd kannattamana 28.10.01: Lisätään 1 700 000 euroa verohallinnon toimintamenoihin. (Vastalause 1, TAA 225)
5. Ozan Yanar vihr Heli Järvisen vihr kannattamana 28.10.01: Lisätään 2 000 000 euroa verohallinnon toimintamenoihin. (Vastalause 2)
6. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 28.10.01: Lisätään 2 000 000 euroa verohallinnon toimintamenoihin. (Vastalause 3)
7. Stefan Wallin r Anna-Maja Henrikssonin r kannattamana 28.10.01: Lisätään 5 000 000 euroa verohallinnon toimintamenoihin. (Vastalause 4)
8. Antero Laukkanen kd Peter Östmanin kd kannattamana 28.10.01: Lisätään 10 000 000 euroa verohallinnon toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi. (Vastalause 5, TAA 209)
9. Krista Kiuru sd Maria Tolppasen sd kannattamana 28.10.02: Lisätään 3 100 000 euroa Tullin toimintamenoihin. (Vastalause 1, TAA 226)
10. Antero Laukkanen kd Peter Östmanin kd kannattamana 28.10.02: Lisätään 4 400 000 euroa Tullin toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi. (Vastalause 5, TAA 210)
11. Stefan Wallin r Anna-Maja Henrikssonin r kannattamana 28.10.02: Lisätään 6 500 000 euroa, josta 5 000 000 euroa osoitetaan harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 4)
12. Mats Löfström r Stefan Wallinin r kannattamana 28.80.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Ahvenanmaan tasoituskorottamiseksi." (Vastalause 4)

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

13. Ozan Yanar vihr Heli Järvisen vihr kannattamana 28.90: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin vauhdittaakseen kuntien korjausrakentamishankkeita." (Vastalause 2)
14. Ilkka Kantola sd Katja Taimelan sd kannattamana 28.90.22: Lisätään 9 000 000 euroa sote- ja maakuntauudistuksen valmisteluun maakunnissa. (TAA 144)
15. Krista Kiuru sd Maria Tolppasen sd kannattamana 28.90.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lainsäädännön muuttamiseksi siten, että kuntien peruspalveluiden järjestämiseen osoitettua valtionosuutta nostetaan 270 000 000 eurolla." (Vastalause 1)
16. Krista Kiuru sd Maria Tolppasen sd kannattamana 28.90.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että veromuutoksista, kiky-vaikutuksista ja valtionosuusleikkauksista huolimatta kuntatalous jää tasapainoon niin, että kunnilla on riittävät määrärahat peruspalveluiden järjestämiseen." (Vastalause 1)
17. Ozan Yanar vihr Heli Järvisen vihr kannattamana 28.90.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus peruuttaa indeksileikkaukset ja -jäädätykset." (Vastalause 2)
18. Ozan Yanar vihr Heli Järvisen vihr kannattamana 28.90.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kokopäiväisen päivähoito-oikeuden palauttamiseksi." (Vastalause 2)
19. Ozan Yanar vihr Heli Järvisen vihr kannattamana 28.90.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin palauttaakseen varhaiskasvatuksen hoitajamitoituksen ennalleen." (Vastalause 2)
20. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 28.90.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin varhaiskasvatuksen hoitajamitoituksen parantamiseksi ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden turvaamiseksi. Kaikille 3—5-vuotiaille tulee taata 15 tuntia maksutonta varhaiskasvatusta viikossa." (Vastalause 3)
21. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 28.90.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu vanhuspalveluiden laadun heikkenemiseen johtavat suunnitelmansa ja varaa kuntien valtionosuuksiin riittävät määrärahat vanhuspalveluiden hoidon parantamiseksi." (Vastalause 3)
22. Stefan Wallin r Anna-Maja Henrikssonin r kannattamana 28.90.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ei alenna vanhustenhuollon ja tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoituksia." (Vastalause 4)
23. Sari Tanus kd Peter Östmanin kd kannattamana 28.90.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu päätöksensä 0,85 %:n leikkauksesta kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin sekä turvaa lainsäädännöllä riittävän hoitajamäärän ihmisarvoisen

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

hoivan turvaamiseksi vanhustenhuollon ympärivuorokautisissa yksiköissä." (Vastalause 5)

24. Stefan Wallin r Anna-Maja Henrikssonin r kannattamana 28.90.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kuntien tehtävien vähentämiseksi." (Vastalause 4)

25. Stefan Wallin r Anna-Maja Henrikssonin r kannattamana 28.90.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kolmen rauskauskriisikeskuksen perustamiseksi." (Vastalause 4)

26. Stefan Wallin r Anna-Maja Henrikssonin r kannattamana 28.90.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ruotsinkielisen päihdehuollon turvaamiseksi." (Vastalause 4)

27. Stefan Wallin r Anna-Maja Henrikssonin r kannattamana 28.90.31: Lisätään 25 000 000 euroa kuntien yhdistymisavustuksiin. (Vastalause 4)

28. Ozan Yanar vihr Heli Järvisen vihr kannattamana 28.91.41: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kevyen polttoöljyn verotuen leikkaamiseksi." (Vastalause 2)

29. Ozan Yanar vihr Heli Järvisen vihr kannattamana 28.91.41: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin tehottomien ja ympäristölle haitallisten verotukien, kuten energiantensiivisten yritysten veronpalautusten, poistamiseksi." (Vastalause 2)

30. Stefan Wallin r Anna-Maja Henrikssonin r kannattamana 28.91.41: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin energiantensiivisten yritysten veronpalautusten poistamiseksi." (Vastalause 4)

31. Krista Kiuru sd Maria Tolppasen sd kannattamana 28.91.41: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen energiantensiivisen teollisuuden energiaveron palautusjärjestelmän uudistamisesta, jolla vahvistetaan vientisektorin kilpailukykyä." (Vastalause 1)

32. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 28.91.41: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee välittömästi esityksen energiantensiivisen teollisuuden verotuen keventämiseksi esimerkiksi puoleen nykytasosta." (Vastalause 3)

33. Sari Tanus kd Peter Östmanin kd kannattamana 28.91.41: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus vähentää päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotuen kanssa päällekkäistä energiaverotukea ja maataloudelle osoitettuja valmisteveron palautuksia fossiilisten polttoaineiden osalta sekä osoittaa säästyneitä varoja kiertotaloutta tukeviin maatalousyritysten investointeihin." (Vastalause 5)

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 58; poissa 37 (äänestys 36). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Peter Östmanin ehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 103, ei 59; poissa 37 (äänestys 37). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Krista Kiurun ehdotus 3 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 60; poissa 37 (äänestys 38). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Maria Lohela: Krista Kiurun ehdotus 4, Ozan Yanarin ehdotus 5, Kari Uotilan ehdotus 6 ja Stefan Wallinin ehdotus 7 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään Stefan Wallinin ehdotuksesta 7 Ozan Yanarin ja Kari Uotilan samansisältöisiä ehdotuksia 5 ja 6 vastaan, sitten voittaneesta Krista Kiurun ehdotusta 4 vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Ozan Yanarin ehdotus 5 ja Kari Uotilan ehdotus 6 "jaa", Stefan Wallinin ehdotus 7 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 148, ei 16; poissa 35 (äänestys 39). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Ozan Yanarin ja Kari Uotilan ehdotukset.

2) Krista Kiurun ehdotus 4 "jaa", Ozan Yanarin ehdotus 5 ja Kari Uotilan ehdotus 6 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 130, ei 34; poissa 35 (äänestys 40). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Krista Kiurun ehdotuksen.

3) Mietintö "jaa", Krista Kiurun ehdotus 4 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 60; poissa 35 (äänestys 41). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Antero Laukkasen ehdotus 8 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 140, ei 24; poissa 35 (äänestys 42). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Krista Kiurun ehdotus 9 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 103, ei 60; poissa 36 (äänestys 43). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Maria Lohela: Antero Laukkasen ehdotus 10 ja Stefan Wallinin ehdotus 11 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään ehdotuksesta 11 ehdotusta 10 vastaan, sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Antero Laukkasen ehdotus 10 "jaa", Stefan Wallinin ehdotus 11 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 141, ei 20; poissa 38 (äänestys 44). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Antero Laukkasen ehdotuksen.

2) Mietintö "jaa", Antero Laukkasen ehdotus 10 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 130, ei 34; poissa 35 (äänestys 45). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Mietintö "jaa", Mats Löfströmin ehdotus 12 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 152, ei 11; poissa 36 (äänestys 46). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ozan Yanarin ehdotus 13 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 51; poissa 35 (äänestys 47). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ilkka Kantolan ehdotus 14 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 151, ei 12; poissa 36 (äänestys 48). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Krista Kiurun ehdotus 15 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 127, ei 36; poissa 36 (äänestys 49). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Krista Kiurun ehdotus 16 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 49; poissa 35 (äänestys 50). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ozan Yanarin ehdotus 17 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 51; poissa 35 (äänestys 51). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ozan Yanarin ehdotus 18 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 55; poissa 35 (äänestys 52). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ozan Yanarin ehdotus 19 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 60; poissa 35 (äänestys 53). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 20 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 38; poissa 36 (äänestys 54). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 21 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 103, ei 59; poissa 37 (äänestys 55). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Stefan Wallinin ehdotus 22 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 60; poissa 35 (äänestys 56). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Sari Tanuksen ehdotus 23 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 60; poissa 35 (äänestys 57). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Stefan Wallinin ehdotus 24 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 37; poissa 37 (äänestys 58). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Stefan Wallinin ehdotus 25 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 55; poissa 35 (äänestys 59). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Stefan Wallinin ehdotus 26 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 128, ei 34; poissa 37 (äänestys 60). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Mietintö "jaa", Stefan Wallinin ehdotus 27 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 9; poissa 35 (äänestys 61). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ozan Yanarin ehdotus 28 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 150, ei 14; poissa 35 (äänestys 62). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ozan Yanarin ehdotus 29 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 138, ei 23; poissa 38 (äänestys 63). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Stefan Wallinin ehdotus 30 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 139, ei 22; poissa 38 (äänestys 64). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Krista Kiurun ehdotus 31 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 35; poissa 39 (äänestys 65). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 32 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 134, ei 28; poissa 37 (äänestys 66). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Sari Tanuksen ehdotus 33 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 138, ei 22; poissa 39 (äänestys 67). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mika Kari sd: Arvoisa puhemies! Kohdassa 20 tarkoitukseni oli äänestää "jaa".

Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Kohdassa 20 tarkoitukseni oli äänestää "jaa".

Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Kohdissa 16 ja 25 tarkoitukseni oli äänestää "ei".

Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Kohdassa 20 myös minun tarkoitukseni oli äänestää "jaa".

Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Kohdassa 20 tarkoitus oli äänestää "jaa".

Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Myös kohdassa 29 piti äänestää "ei".

Puhemies Maria Lohela: Merkitään.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 28 mietinnön mukaisena.

4.5. Pääluokka 24 Ulkoasiainministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Nyt esitellään ulkoasiainministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 24.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Keskustelu

10.43 **Mika Niikko ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoasiainhallinnon toimintamenoiksi esitetään noin 220 miljoonaa euroa, joista yli puolet kohdistetaan edustustoverkon toimintaan. Valiokunta pitää myönteisenä, että edustustoverkon taloustilanne on tasapainottumassa. Valiokunta korostaa, että joustava ja tarkoituksenmukainen läsnäolo maailmalla on tiedon ja vaikutusvallan lähde. Tämä lisää Suomen turvallisuutta ja hyvinvointia. Tärkeää on myös painottaa voimavaroja maihin, joiden poliittinen ja taloudellinen merkitys Suomen kannalta kasvaa. Valiokunta toteaa, että edustustojen rooli on keskeinen Suomen taloudellisten etujen edistämässä. Valiokunta pitää myönteisenä, että useisiin Suomen edustustoihin on palkattu kaupallisiin kysymyksiin keskittyviä asiantuntijoita vahvistamaan Team Finland -verkostoa. Team Finland -mallissa on kuitenkin edelleen kehitettävää, ja valiokunta odottaa siltä entistä enemmän konkreettisia tuloksia viennin ja matkailun edistämässä sekä investointien saamisessa Suomeen. Valiokunta toteaa myös, että edustustoverkon tehtäviä on osaltaan lisännyt vuonna 2015 kasvanut turvapaikanhakijamäärä ja siihen liittyvät perheen yhdistämisprosessit. (Hälinää)

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Niikko, odotatteko hetken. — Hyvät edustajat, pyydän nyt siirtämään nämä kaikki muut keskustelut tuonne salin ulkopuolelle, niin keskitytään täältä puhujakorokkeelta pidettäviin puheenvuoroihin.

Maahanmuutolla on laaja-alaisia kustannusvaikutuksia, joten valiokunta kiirehtii hallitusohjelman mukaisen riippumattoman selvityksen tekemistä maahanmuuton kustannuksista ja vaikutuksista. Valiokunta korostaa, että maahanmuuton tulee olla hallittua, ja pitää onnistuneena ulkoasiainministeriön toteuttamaa turvapaikanhakijoiden lähtö- ja kauttakulkumaihin kohdistuvaa viestintää. Viestinnän tavoitteena on ollut hillitä perusteetonta muuttoliikettä tarjoamalla potentiaalisille turvapaikanhakijoille oikeaa tietoa Suomesta ja Suomen turvapaikkakäytännöistä. Viestinnässä on kerrottu myös muun muassa ihmissalakuljetuksen riskeistä. Eduskunnan kyseiseen tarkoitukseen osoittama määräraha riittää vuoden 2017 huhtikuuhun saakka. Valiokunta lisää ulkoasiainhallinnon toimintamenoihin 250 000 euroa maahanmuuttoon liittyvään tiedotustoimintaan.

Valiokunta käsittelee mietinnössään myös valtion kehitysyhteistyömenoja, joiden arvioidaan olevan vuonna 2017 yhteensä noin 880 miljoonaa euroa. Tämä vastaa noin 0,4:ää prosenttia bruttokansantulosta. Varsinaisen kehitysyhteistyön momentille esitetään yhteensä 535 miljoonaa euroa. Valiokunta pitää perusteltuna laina- ja pääomasijoitusten osuuden lisäämistä kehitysyhteistyömenoissa ja toteaa, että lähtökohtaisesti kaikkien kehityspoliittisten laina- ja pääomasijoitusten tulee täyttää OECD:n niille asettamat kriteerit.

Valiokunta toteaa myös, että kokonaisvaltaisen ja kestävä kehityksen aikaansaamiseksi tarvitaan erilaisia toisiaan tukevia instrumentteja. Kaikkien instrumenttien kehitysvaikutuksia ja tuloksellisuutta tulee myös arvioida läpinäkyvästi ja systemaattisesti. Vain tällä tavalla voidaan saavuttaa oikeutus ja kansalaisten hyväksyntä kehitysyhteistyön rahoitukselle. Väärinkäytösten suhteen pitää olla nollatoleranssi.

Valiokunta painottaa lisäksi, että rahoituksesta päätettäessä tulee ottaa entistä paremmin huomioon ulkoasiainministeriön teettämät ulkopuoliset arvioinnit. Tähän mennessä valmistuneiden arviointien perusteella muun muassa kansalaisjärjestöjen ohjelmilla on saavutettu monipuolisia tuloksia ja niiden kautta tehtävä kehitysyhteistyö on ollut tarkoi-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

tuksenmukaista. Valiokunta pitää edellisen budjettimietintönsä tavoin tärkeänä, että ministeriö selvittää mahdollisuuksia lisätä kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuuksia momentin sisäisin siirroin.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Myös kansalaisjärjestöjen ja Finnfundin sekä yritysten välistä yhteistyötä tulee edelleen kehittää siten, että järjestöt pystyvät tarjoamaan osaamistaan yritysmaailman käyttöön. Instrumenttien joustava yhteiskäyttö on valiokunnan mielestä kaiken kaikkiaan tavoiteltavaa.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ministereiden puheenvuorot. Ensin ministeri Soini, 5 minuuttia.

10.48 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteena on vahvistaa maamme kansainvälistä asemaa, turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus sekä parantaa suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia. Ulkoministeriön resurssit on johdollani laitettu palvelemaan tätä tarkoitusta.

Olen asettanut ulkoministeriön toiminnallisiksi painopisteiksi Itämeren alueen vakauden lisäämisen, ulkopoliittisen yhteistyön syventämisen Ruotsin kanssa, arktisen politiikan kehittämisen, transatlanttisen yhteistyön vahvistamisen sekä rauhanvälityksen. Näille kaikille on kasvavaa tarvetta. Turvallisuuspoliittinen tilanne Euroopassa on jännittynyt, minkä lisäksi vaikeat konfliktit, laajamittainen pakolaisuus, lisääntynyt terrorismi sekä kansainvälisen talouden merkittävät haasteet edellyttävät selkeää linjaa ja harkittua ja riittävästi resursoitua toimintaa.

Valiokunta korostaa, aivan oikein, että joustava ja tarkoituksenmukainen läsnäolo maailmalla on tiedon ja vaikutusvallan lähde, joka lisää Suomen turvallisuutta ja hyvinvointia. Edustustoverkoston taloustilanne on tasapainottumassa, mutta kustannustehokkuuksia haetaan koko ajan muun muassa yhteistyöstä Pohjoismaiden kanssa sekä palveluiden kehittämisen kautta. Ulkoasiainhallinnon voimavaroja painotetaan niihin maihin, joiden poliittinen ja taloudellinen merkitys Suomen kannalta kasvaa. Ulkoministeriö korottaa tänä vuonna Suomen toimipisteet Bogotassa Kolumbiassa ja Yangonissa Myanmarissa suurlähetystöiksi. Tämä hallitus ei lopeta lähetystöjä, toisin kuin joskus aikaisemmat ovat tehneet.

Kuten valiokuntakin on huomioinut, turvallisuuden ja hyvinvoinnin lisäämiseen tarvitaan myös Suomen taloudellisten etujen yhdistämistä kauppapolitiikalla ja Team Finland -yhteistyöllä: muun muassa Teheranissa, New Yorkissa, Ottawassa ja Ankarassa vahvistetaan osaamista tämän vuoksi. On tervetullutta, että työ- ja elinkeinoministeriön asettama työryhmä arvioi laajemmin konseptin kehittämistarpeita. Tämä tulee toteutuessaan aiheuttamaan ulkoministeriölle hallinnollisia haasteita, joihin jo valmistaudumme.

Mietintö painottaa, että ulkoministeriölle kustannukset edustustoverkon tietoturvasta ja turvallisuudesta ovat huomattava menoerä. Myös valtionhallinnon yhteisprojekti on ulkoministeriön työn luonteen vuoksi haastava. Huolehdin siitä, että tutkimme edelleen valiokunnan esiin nostamaa selvitystä siitä, että esimerkiksi Norjassa ja Tanskassa ulkoasiainhallintoa ei ole vastaavassa laajuudessa velvoitettu yhteispalveluiden käyttöön. Edustustoverkoston tehtävää on osaltaan lisännyt myös vuonna 2015 kasvanut turvapaikanhakijamäärä ja siihen liittyvät perheiden yhdistymisprosessit.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Valiokunta korostaa mietinnössään, että maahanmuuton tulee olla hallittua. Valiokunta pitää onnistuneena ulkoasiainministeriön yhdessä sisäministeriön kanssa toteuttamaa turvapaikanhakijoiden lähtö- ja kauttakulkumaihin kohdistuvaa viestintää. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä esitetään 250 000 euron lisämäärärahaa vuodelle 2017. Pidän tätä resursointia perusteltuna, jotta voimme jatkaa toimintaa tehokkaasti.

Valtionapuihin tarkoitetut määrärahat asetetaan vuodesta 2017 lähtien julkisesti haettaviksi. On hienoa, että valiokunta yhtyy mietinnössään ulkoministeriön muutokseen ja pitää perusteltuna momentin määrärahojen jakoperusteiden muuttamista. Olemme siis samaa mieltä siitä, että muutos lisää oikeudenmukaisuutta antamalla hakumahdollisuuden myös uusille toimijoille. Kuten budjetissa todetaan, määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen ulkoasiainministeriön toimialaan liittyville järjestöille. Ministeriö tulee luonnollisesti huomioimaan sen, että avustustoiminta tukee myös Suomen pitkäjänteistä kansainvälisiin sitoumuksiin ja velvoitteisiin liittyvää työtä.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ministeri Mykkänen, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

10.53 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kun elämme Syyrian kriisissä erittäin traagisia päiviä valitettavasti, ehkä on syytä todeta, että sen lisäksi, että tietysti diplomaattiset ponnistelut myös Suomen osalta ovat aktiivisia, kuten ulkoministeri Soini eilen kyselytunnillakin kertoi, olemme tänä vuonna kohdistaneet noin 25 miljoonaa euroa erityisesti Syyrian humanitäärisen tilanteen ratkaisemiseen — se on siis yli neljäsosa meidän humanitäärisen avun budjetista — ja myös ensi vuonna tietysti olemme valmistautuneet siihen, että tämä kriisi ja sen naapurustossa olevat kriisit tulevat olemaan keskeinen osa meidän humanitäärisen työn osuutta, ja painotamme siellä erityisesti meidän selonteon yleisten painopisteiden mukaisesti naisten ja lasten ope-
tuksen järjestämistä erityisesti pakolaisleireillä.

Tulemme nyt tammikuun 24. päivä isännöimään täällä Helsingissä YK:n pakolaisjärjestön, humanitäärisen avun järjestön ja kehitysjärjestö UNDP:n pääjohtajien pyynnöstä Syyrian ensi ja sitä seuraavan vuoden apusuunnitelman lanseeraustilaisuuden, jonka yhteydessä pyrimme erityisesti myös katsomaan, miten myös suomalaiset järjestöt ja suomalaiset yritykset voivat olla osana jälleenrakennusta näillä alueilla ja myöskin tietysti osana kriisiapua sinä aikana, kun jälleenrakennukseen ei ole vielä päästy.

Yleisesti kehitysavusta: Ensinnäkin framework, kehys, laajasti määrittä meidän kehitysapupanokset, noin 880 miljoonaa euroa ensi vuonna. Hieman ODA-prosentti nousee, 0,40:een ensi vuodelle, varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahojen osalta noin 37 miljoonan euron nousu tämän vuoden määrärahoihin. Perusjako: Noin 150 miljoonaa euroa kahdenväliseen maakohtaiseen työhön kymmenen kumppanimaan kanssa. Noin 150 miljoonaa euroa YK-järjestöjen ja Maailmanpankin kanssa tehtävään työhön, jossa YK-järjestöjen osalta voimakas painotus väestörahoista UNFPAan ja naistenasiajärjestö UN Womeniin, joilla valitettavasti ei tässä maailman tilanteessa ole liikaa ystäviä ja riskit pikemminkin sillä puolella kasvavat. Noin 70 miljoonaa euroa humanitäärisen apuun. Noin 65 miljoonaa euroa suomalaisille kansalaisjärjestöille suoraa tukea, myös kahdenvälisissä ohjelmissa toki hankkeisiin jonkun verran suomalaisjärjestöt mukaan pääsevät. Ja noin 50 miljoonaa euroa Euroopan unionin yhteisen kehitysrahaston kautta. Tämä on se perusjako.

Lisäksi sillä puolella, missä meillä panokset ja voimavarat voimakkaasti kasvavat, on investointimuotoinen riskinjakorahoitus, jossa saamme nyt käyttöön Finnfundin 130 mil-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

joonan euron pääomituksen, jota tänä vuonna on tehty sisään. Tiedän, että muutosesityksissä on sisällä esityksiä vetää pois tätä rahoitusta, jo tehtyä ja myös tulevaa, ja sanoisin, että sitä on vaikea ymmärtää, kun katsoo, että tällä rahoituksella ollaan saamassa yli 20 miljoonalle ihmiselle puhdas sähkö alueilla, joilla muuten poltetaan puuhiiltä ja käytetään läksyjenluku-aikaa siihen, että saadaan se kerättyä, luodaan kymmeniätuhansia työpaikkoja, joista naisten työpaikkojen osuus on yli kolmasosa, selvästi isompi kuin alueella muuten, jaetaan myös 3,5 miljoonaa mikrolainaa, ei siis pelkästään isojen investointien kautta, ja yhteensä kumuloidaan pelkästään nyt tällä tehtävällä Finnfundin pääomituksella yli puolen miljardin investoinnit.

Sisältöpainojen osalta selonteossa keväällä eduskunta laajalla enemmistöllä hyväksyi sen lähtökohdan, että naiset ja tytöt on meidän ensimmäinen painopiste, jota pyrimme sekä poliittisesti että myös kehitysavun kohdentamisella edistämään. Työpaikkojen luominen on toinen, ja siinä erityisesti tämän investointimuotoisen riskinjakorahoituksen lisääminen pienyritysjäykkyyden jaloilleen nostamiseen on minusta sellainen, missä on sekä momentum että meillä osaamista, miten se tehdään. Demokratiaan ja yhteiskuntien toimintakykyyn me tulemme kaksinkertaistamaan verotuksen kantokyvyn parantamiseen tähtäävän työn osuuden meidän kehitysyhteistyövaroissa vuoteen 2019 mennessä johdonmukaisesti. Me olemme verotuksen suurvalta Suomessa, ja jos yhdenkin prosenttiyksikön enemmän bkt:sta köyhimmat kehitysmaat pystyisivät itse keräämään, se olisi enemmän kuin koko kansainvälinen kehitysapu. Ja neljäntenä veteen, energiaan, luonnonvarojen kestäväan käyttöön liittyvät asiat. Itse asiassa tällä puolella täytyy sanoa, että vaikka varsinaisista kehitysyhteistyövaroista joudutaan toteuttamaan vaikeita leikkauksia tänä ja ensi vuonna, niin investointimuotoisen rahoituksen avulla meidän kokonaispanos esimerkiksi ilmastorahoitukseen kasvaa. Monet muut maat käyttävät myös investointimuotoista rahoitusta siinä, ja jos laskemme itsekkin tämän mukaan, niin olemme kasvusuunnassa, emme onneksi laskusuunnassa.

Lisäksi haemme enemmän synergioita kaupan ja kehityksen väliltä. Maanantaina tulen lanseeraamaan uudenmuotoisen julkisen sektorin investointituen, jossa on noin puolet lahjarahaa, noin puolet subventoitua luottoa kehitykseen julkisen sektorin vaikkapa jätehuolto-, vesihuoltoinvestointeihin, joissa aina suomalainen yritys on toisella puolella tarjoajana. Uskon, että tämä generoi myös satojen miljoonien eurojen investoinnit jo ensi vuoden aikana. — Kiitoksia.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on mahdollista käydä debattia. Pyydän edustajia ilmoittautumaan.

10.59 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjettia tietysti tehdään, niin kuin kaikki tunnemme hyvin, vaikeassa ja haastavassa tilanteessa, ja erityisesti kehitysyhteistyön määrärahoihin tehty leikkaukset ovat kaikille meille kiusallisia. Mutta oikeastaan halusin muistuttaa silloisen tasavallan presidentti Mauno Koiviston sanoista 90-luvun alun lamassa, kun hän toi esiin sitä, että vaihtotaseen vajetta tekevän maan — silloin oli krooninen vaihtotaseen vaje — on hyvin vaikeaa myös antaa sitten avustuksia ulospäin, ja hän käytti sitä myös perusteluna sille, että välillä joudutaan näitä tekemään.

Se, että on otettu Finnfundin tapainen väline tässä käyttöön: Minusta kannattaa katsoa Vietnamin kehitystä. Alkuunhan sille annettiin hyvin perinteistä kehitysapua, siellä oli tiettyä perustaa, mutta sitten varsinainen kehitys saatiin vauhdilla liikkeelle, kun siihen saatiin

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

bisnes ja globalisaation mahdollisuudet hyötykäyttöön. Ja nyt tässä, mitä Suomi tekee, on paljon sellaisia elementtejä, joiden avulla saadaan liiketoiminta mukaan kehitysmaiden investointitoimintaan, ja minusta se saattaa tuoda yllättävän hyviä tuloksia sen päälle, mitä perinteisellä (Puhemies koputtaa) kehitysavulla saadaan.

11.00 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä on hyvä jatkaa, nimittäin me olemme olleet hyvin huolissamme sosiaalidemokraatteina tästä kehitysyhteistyömäärärahojen rajusta, ennennäkemättömästä leikkauksesta tällä kaudella. Tämä rahoitustasohan jää, edustaja Vanhanen ja arvoisat hallituspuolueet, todella kauas siitä, mikä Suomen tavoite on, ja siitä, mikä tämä taso oli vielä viime kaudella. Ja siksi me vaihtoehtobudjetissamme esitämme 100 miljoonan lisäystä kehitysyhteistyömäärärahoihin.

Puhemies! On pakko sanoa tässä yhteydessä, että olen myös erittäin pahoillani siitä, kuinka paljon näillä määrärahalleikkauksilla haitataan kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksiä. Siellä on aito huoli päällä kentällä, ja minä toden totta kyllä edellyttäisin hallitukselta toimia sen suhteen, että näitä asioita ruvettaisiin katsomaan toisenlaisten silmälasien läpi ja paikattaisiin näitä aika rajuja leikkauksia, mitä hallitus on tällä kaudella tähän toimintaan tehnyt. Tämä on iso asia, tässä ei puhuta mistään pienistä rahoista, ja edellytän, että hallitus tässä yhteydessä myös korjaa linjaansa.

Puhemies! Kun täällä on puhuttu näistä tulevista, mahdollisista ensi kevään kehysriihen lisäleikkauksista, (Puhemies koputtaa) niin toivonpa vain, että tässä ei tämä realisoitu.

11.01 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pahoittelen hie-man möreätä ääntä. — Kysymys on siitä, mitä tapahtuu Team Finland -systeemille. Nyt hän tässä ministeri totesi, että lähetystöverkkoa ei karsita, mutta Team Finland ei ole lähtenyt ihan sillä tavalla liikkeelle kuin alun perin oli suunniteltu. Ja millä tavalla siihen kytetään sitten Finpron ja Finnfundinkin toiminta? Tässä on vähän niin kuin molemmille ministereille nyt kysymystä: mitenkä tämä nyt saataisiin liikkeelle niin, että me pystyisimme samanlaisiin suorituksiin tällä alueella kuin esimerkiksi ruotsalaiset maailmalla? Tosiaan resursointi on ihan hirvittävän paljon pienempää. Tämä kysymys on varsin vakava, nyt kun meidän täytyy kansainvälisesti lähteä myymään suomalaista korkeaa teknologiaa.

11.02 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielenkiintoista keskustelua käydään kehityspolitiikasta, ja se on hyvä. On aivan selvää, että meidän täytyy kyllä rakentaa askelmerkkejä siihen, miten järjestöjen rahoitusta pitemmällä tähtäimellä voitaisiin parantaa. Se on selvä, järjestöt tekevät erittäin arvokasta työtä. Mutta minä olen kyllä tosi tyytyväinen ja iloinen, että Suomessa on lähdetty tähän kuvioon, mistä ministeri Mykkänen äsken kertoi, että me ihan oikeasti voimme maailman köyhimmille maille ja kehittyville maille tarjota esimerkiksi puhdasta sähköä. Sehän on ihan ensimmäinen edellytys sille, että yhteiskunnat voivat kehittyä. Ympäristötekoja tehdään kaiken aikaa, Finnfund tekee erinomaista työtä metsityksessä. Me olemme tavattomasti jäljessä globaalisti siitä, kun metsiä joudutaan hakkaamaan kaiken aikaa ja meidän pitää saada näitä plantaaseja aikaiseksi, jotta kaikki luonnonmetsät eivät häviä. Ei kannata kyllä laittaa vastakain näitä asioita, mutta olen sitä mieltä tietysti, että perinteiseen kehitysyhteistyöhön pitää kyllä näille järjestöille ilman muuta saada jatkossa lisää resursseja.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

11.03 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys tietenkin on kaiken suhteellisuudesta, ja on varmasti niin, että jokaisella eurolla voidaan tehdä jotain hyvää. Mutta kysymyshän on siitä, mitä poliittisia valintoja hallitus on tehnyt. Ja jos katsoo sitä, että nyt rahaa ei enää ohjata samalla tavalla kaikkein köyhimpien maiden ja ihmisten auttamiseen, se on suuri poliittinen linjanmuutos. Se ei tarkoita sitä, etteikö sillä toisellakin rahalla voisi tehdä jotain ihan järkevää. Mutta kyllähän tämä on valinta, että on valittu, että tuetaan enää sillä pienellä 0,4 prosentilla — mikä on myöskin mielenkiintoista, että me olemme niin köyhiä tässä maailmassa verrattuna kaikkiin muihin maihin maailmassa, että meillä ei ole varaa kehitysyhteistyömäärärahoihin laittaa edes 0,7:ää prosenttia meidän varoista, ja ajatellaan, että nyt ei enää tueta kaikkein köyhimpiä maita maailmassa. Suuri linjanmuutos.

Sen lisäksi voi sanoa, että tuntuu aivan kummalliselta, että tähän tiedotuskampanjaan käytetään 250 000 euroa. Olisi vaikka miten paljon muita kohteita, vaikka näille kansalaisjärjestöille (Puhemies koputtaa) tai sitten vaikka oikeasti humanitääriseen apuun suoraan. Tällä hetkellä me teemme sopimuksia maiden kanssa, joissa... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

11.05 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarve puuttua kriisien alkusyihin ja tarve esimerkiksi tukea YK:n Agenda 2030 -ohjelmaa on vain kasvanut, ja siihen nähden tämä 0,4:n taso on kovin pieni. Edellisellä hallituksella oli tämä mekanismi, jossa päästöhuutokauppatulot käytettiin kehitysyhteistyöhön, ja kehotan ministeri Mykkästä taitavana talousmiehenä kehittämään jonkun vastaavan järjestelmän, jolla saadaan vakaa kasvu kehitysyhteistyörahoihin.

Edustaja Niikko pahoitteli järjestöjen avun leikkausta — sehän on ollut yli 40 prosenttia. Esimerkki siitä, mitä se voi aiheuttaa näihin meidän muihin hyviin hankkeisiimme esimerkiksi Hondurasin osalta: Siellä on Finnfund tekemässä Agua Zarca -projektia, ajautui vaikeuksiin ihmisoikeusasioiden kanssa. Samaan aikaan Kirkon Ulkomaanapu sulki siellä konttorinsa, sulki toimintansa juuri silloin, kun tarvitsisimme tätä pehmeää ja ihmisoikeusosaamista myöskin näiden taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

11.06 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen tätä RKP:n tapaa suhtautua nuivasti tähän tiedottamisrahaan, koska tämän tiedottamisrahan tarkoitusahan on antaa oikeata tietoa niille tulijoille, tänne Suomeen ja Eurooppaan tulijoille, koska kyllähän ihmissalakuljettajat myös itse käyttävät markkinoinnissaan sosiaalista mediaa, ja jos me annamme oikeata tietoa ihmisille, me voimme välttyä monelta turhalla reissulta, siinäkin mielessä monelta uhrilta myös tuolla Välimerellä, että he eivät hukkuisi sinne.

Täytyy muistaa se, että tällä hetkellä lokakuuhun mennessä vain 17 prosenttia esimerkiksi kaikista irakilaisien turvapaikkahakemuksista on ratkaistu myönteisesti, ja vastaavasti vuonna 2014 tämä luku oli 46 prosenttia. Tämä tieto on tärkeä heidän saada, koska on turha tuhlaa resursseja tänne Suomeen saakka tullakseen.

Ja mitä tulee kehitysyhteistyöhön, niin on äärimmäisen tärkeää nimenomaan lisätä tätä yhteistyötä Finnfundin kanssa ja sitten miettiä ministeriössä näitä sisäisiä siirtoja, että voidaanko näitten suomalaisten kehitysyhteistyöjärjestöjen osuutta lisätä tulevaisuudessa. Olisiko ministerillä tähän jotain viisauden kiveä? (Eero Heinäluoma: Taatusti on!)

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

11.07 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailman tilanne on tällä hetkellä tosi epävakaa, ja siinä tarvitaan sellaisia rakentavia valtioita, jotka omalla toiminnallaan poistavat maailmasta köyhyyttä ja turvaavat hauraiden valtioiden kykyä nousta siitä epävakaudesta, joka on monin paikoin lisääntymässä. Tässä kyllä nämä kehitysyhteistyöleikkaukset ovat hyvin surullisia, ja tuon esille myös sen, että kaikkein vähiten kehittyneille maille Suomi laittaa nyt vain 0,14 prosenttia bkt:stä kehitysapua, kun se aiemmin oli 0,22, niin että siinä jäädytään suosituksista paljon jälkeen.

Sitten tuon, arvoisa puhemies, ministeri Soinin tietoon yhden asian, joka on tärkeää hoitaa kuntoon. Oikeusvaltiossa kaikilla ihmisillä pitää olla ihmisoikeuksien suojan kannalta mahdollisuus tavoitella laillisia oikeuksiaan. Suomi on kiristänyt turvapaikkapolitiikkaansa jo paljon, mutta vielä isompi ongelma perheiden yhdistämisissä on se, että ulkoasiainhallinnossa syyrialaiset ja irakilaiset joutuvat hakemaan perheen yhdistämislupia Ankaran suurlähetystöstä, jonne on hyvin vaikea päästä. Sisäministeri Risikko sanoi, että hän on esittänyt ulkoministeriölle, että myös Teheranissa tai Libanonissa olisi mahdollista jättää näitä hakemuksia. Teettekö asialle jotain?

11.08 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyömäärärahojen valitettavan matala taso jatkuu ensi vuoden ajan, ja erityisen valitettavaa on järjestörahoituksen matala taso. Olemassa olevat varat onkin käytettävä mahdollisimman tuloksellisesti. Hallitus on siirtänyt painopistettä laina- ja sijoitusmuotoiseen rahoitukseen, ja haluan kysyä: miten tullaan kehittämään laina- ja sijoitusmuotoisen rahoituksen tuloksellisuuden ja yhdenmukaisuuden monitorointia suhteessa Suomen yleisiin kehityspolitiikan periaatteisiin ja tavoitteisiin? Erilaisia työkaluja ei pidä laittaa vastakkain, mutta kaikkien työkalujen pitää toimia samaan suuntaan.

Kehitysyhteistyöhankkeiden toteuttaminen ja seuranta vaatii työtä ja henkilöresursseja kohdemaissa Suomen edustustoissa. Edustustojen resurssit ovat niukat, ja niihin kohdistuu paljon muitakin paineita, esim. suhteessa viennin edistämisen kehittämiseen. Haluaisinkin kysyä: pystytäänkö osoitetuilla henkilöresursseilla Suomen suurlähetystöissä toteuttamaan kaikki niille osoitetut työt ja tavoitteet?

11.09 Tiina Elovaara ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille puheenvuoroista.

Tuolla kun liikkuu ulkopolitiikan parissa maailmalla, niin aika raskain sydämin siellä tulee oltua; toisaalta sitten samaan aikaan kiitollisuus Suomen vahvuuksia kohtaan kasvaa. Kysyisinkin ministereiltä: Kun tiedämme Suomen vahvuudet, niin miten voisimme vahvistaa kehityspolitiikan sisällä näitä työkaluja? Onko esimerkiksi suora budjettituki kehityspolitiikassa paras väline vai kenties se, että lähetämme oikean ihmisen ja asiantuntijan oikeaan paikkaan ja saamme tällä tavalla vaikuttavia tuloksia? Viimeisimpänä esillä ovat olleet muun muassa suomalainen Team Rokka ja Toni Lahtinen, jotka kouluttivat Tansanian erikoisjoukkojen koiria haistamaan norsunluun ja saivat kiinni ison salakuljetusliigan Tansaniassa, suomalaisella osaamisella. Voisimmeko kasvattaa tämän tyyppistä asiantuntijoiden (Puhemies koputtaa) lähettämistä maailmalle?

11.10 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan unionin puolustusyhteistyön ja turvallisuuspolitiikan kehittämisestä on käyty paljon keskustelua brexit-äänestyksen jälkeen. Samalla kun me puhumme täällä ulkopolitiikasta, on EU:n

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

huippukokous käynnissä ja siellä on tehty ilmeisen konkreettisia ja mahdollisesti meidän kannaltamme erittäin tärkeitä päätöksiä. Kokoomuksen korkeatasoinen verkkolehti Nykypäivä kertoo tuoreessa uutisessaan: "Unionin puolustuspolitiikassa alkoi uusi aikakausi. Jäsenmaiden johto linjasi huippukokouksessaan puolustusyhteistyön syventämisestä. Suomi on tehnyt kulusseissa töitä jo vuoden yhdessä Ranskan ja Saksan kanssa EU:n yhteisen puolustuksen kehittämiseksi. Näin linjasi pääministeri Juha Sipilä Verkkouutisille torstaina puoliltaöin päättyneessä huippukokouksessa." Siellä on tehty päätöksiä paitsi puolustusrahostosta ilmeisesti myös siitä, että tämä puolustus otetaan EU:n yhteiselle työlisterille. Ja ministeri Orpo on sanonut Brysselissä, että Suomen pitää olla mukana kaikissa puolustushankkeissa, jotka nyt lähtevät kehittymään. Tästä olisi välttämätöntä saada eduskunnalle nopeasti selvitys, mitä nämä linjaukset tarkoittavat, mihin Suomi on sitoutunut, missä valmistelussa ollut mukana (Puhemies koputtaa) ja miten aiomme toimia jatkossa.

11.12 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Vähän turhan herkullinen kattaus tuossa puheenvuorossa, mutta ajattelin puhua hieman toisesta asiasta tässä yhteydessä kuitenkin.

Palatakseni ulkoministeri Soinin viiden kohdan ohjelmaan, jotka olivat hyvät painopisteet mutta joihin eduskunnan salissa nyt ei ole puututtu: Kun tässä on kuitenkin lähinnä budjettipoliittinen tarkastelukulma, niin viitataan yhteen näistä. Kustannustehokkain tapa vaikuttaa maailman kriiseihin on ehdottomasti rauhanvälitys. Toivon todella, että ministeri pitää huolellisesti kiinni tässä viiden painopisteen ohjelmassaan olevasta rauhanvälityksen mahdollisuudesta Suomen profiilia vahvistaen ja sitä korottaen ja yhteistyössä muiden Pohjoismaiden kanssa ja/tai yhdessä kansainvälisten järjestöjen kanssa, jotka tarjoavat erinomaisen platformin tämän toiminnan eteenpäinviemiseen. Toivon, että tässä suhteessa hyvä ulkoministeriön tiimi saa riittävästi happea omien toimenpiteitten virittämiseksi ja tämän profiilin nostamiseksi.

11.13 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin kysynyt ulkomaankauppaministeri Mykkäseltä myöskin tästä Team Finlandista erityisesti pk-yritysten näkökulmasta. Siellä on ollut kovasti tyytymättömyyttä siihen, millä tavalla pk-yritysten vientiponnisteluihin on pystytty vastaamaan. Ruotsissa 20 prosenttia viennistä tapahtuu pk-yritysten toimesta, meillä noin 12—14 prosenttia. Jos me pääsisimme Ruotsin tasolle, niin se tarkoittaisi noin 100 000:ta uutta työpaikkaa.

Sitten toinen asia: Täällä edustaja Vanhanen sanoi, että tämä kehitysapuleikkaus on kaikille kiusallista. No, haluaisin uskoa näin, mutta samanaikaisesti, ikävä kyllä, perussuomalaisten eduskuntaryhmän puheenjohtaja kiertää tuolla maakuntamatkoilla Itä-Suomessa ja toteaa, että valtion tehtäviin ei kuulu veronmaksajien varojen siirtäminen toisen valtion kansalaisten hyväksi. Minusta tämä on kyllä aika kova steitmentti hallituspuolueen eduskuntaryhmän puheenjohtajalta, ja haluaisin kysyä ulkoministeri Soinilta, tuetteko te teidän eduskuntaryhmänne puheenjohtajan tätä näkemystä. (Eero Heinäluoma: Ei, kun meillä on yksi yhteinen ulkopolitiikka!)

11.14 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymystä ei asetettu minulle, joten pidän sen puheen, mikä oli tarkoitus pitää. Lainausta oli aivan oikea, vahvistan tämän.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Ulkopolitiikan tehtävät on mielestäni hyvin tässä linjattu, ja resurssit pitää sen mukaan nimenomaan ohjata: siis talouden edistäminen ja turvallisuuden edistäminen niin kansallisesti kuin globaalisti. Ja ministereiden puheenvuoroissa otin ilolla vastaan tämän kuulemani uutisen siitä, että edustustoihin tulee kaupallisia asiantuntijoita, jotka edistävät Finnfundin toimintaa, ja sitten toisaalta, että taloudellisesti tärkeissä maissa toimipisteitä korotetaan lähetystöiksi. Tämä on erittäin hyvä asia.

Toinen minua entisenä rauhanturvaajana kiinnostava asia on kriisinhallinta. Tämähän, jos mikään, on sitä konkreettista vaikuttamista ja auttamista, jossa tulokset todella nähdään ja itse käydään paikan päällä ja taataan, että tulosta syntyy. Tärkeää tässäkin on olla monipuolinen, ja haluaisin kysyä, että onhan siviilikriisinhallinta huomioitu myös resursoinnissa eikä pelkästään sotilaallinen.

11.15 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän perussuomalaisten linja on kylmä, ja se heijastuu koko hallituksen politiikkaan koskien hädänalaisten ihmisten auttamista maailmalla. Turvapaikanhakijoiden pääsyä Suomeen laillisia reittejä kohti perheen yhdistämistä ja niin edelleen halutaan vastustaa. Retoriikassa todetaan, että ihmisiä pitää auttaa siellä, mistä he lähtevät. Sitten kun me menemme kehitysapuun, niin kehitysapua leikataan, juuri sitä resurssia, jolla ihmisiä autettaisiin siellä lähtöpaikassa. Kun oppositiossa esitämme kiintiöpakolaisten määrän lisäämistä niille, jotka varmasti ovat kaikista hädänalaisimpia, niin sitä vastustetaan myöskin.

Nyt täällä edustaja Heinäluoma viittasi Brysselin keskusteluihin. Siellähän keskusteltiin konkreettisesta asiasta: piiritetystä Alepposta, evakuoitavien haavoittuneiden, hädänalaisten mahdollisesta siirtämisestä Euroopan maihin. Pääministeri Sipilä julkisuudessa olevien tietojen mukaan ei suhtautunut tähän täysin kielteisesti. Keksiikö ulkoministeri Soini tällekin ajatukselle jonkun hyvän tekosyn vastustaa sitä?

11.16 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluoma avasi aika tärkeän keskustelun, jolla on kyllä yhtymäkohtia myös budjettipolitiikkaan. Euroopan unionihan on meille monelle, kaikille varmasti, turvallisuusyhteisö — painopiste on ollut rauhanturvaamisessa ja kriisinhallinnassa — ja nyt tämä viesti, minkä Heinäluomakin nosti esiin, koskettaa puolustuksen kehittämistä, yhteispuolustuksen syventämistä ehkä aika merkittävälläkin tavalla. Puhutaan pysyvästä rakenteesta, yhteistyöstä ja niin edelleen ja niin edelleen. Me olemme lehtitietojen varassa tietystikin.

Kysyn, arvoisa ulkoministeri: onko teillä meille jo tässä vaiheessa jotakin täsmällisempää kerrottavaa Eurooppa-neuvoston eilisestä kokouksesta, Suomeen liittyen erityisesti? Ja kohta 2, vähän sama kuin mitä edustaja Heinäluomakin sanoi: aiotaanko eduskuntaa informeerata enemmänkin kuin ehkä ensi viikolla kuullaan ulkoasiainvaliokunnalle ja suurelle valiokunnalle kerrottavan näistä ehkä merkittävistä asioista?

11.17 Lenita Toivakka kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä kehitysyhteistyöleikkaukset ovat valitettavia. Kukaan ei varmasti olisi halunnut tehdä niitä. (Hälinää) Hyvää tällä hetkellä on se, että pystytään lisäämään tämä 37 miljoonaa kehitysyhteistyön rahoitukseen, mutta välttämätöntä on se, että kehitysyhteistyöstä ei enää leikata. Sieltä on leikattu riittävästi, ja tässä maailmantilanteessa tarve on niin valtavan suuri. Eli sinne ei enää voi kohdistaa mitään leikkauksia. Taso on nyt 0,4, ja meidän on mentävä kohti 0,7:ää, kuten hallitusohjelmassa on kirjattu. Samaan aikaan meidän on uudistettava ja te-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

hostettava tätä, ja on erittäin hyvä, että yksityinen sektori on vahvasti mukana tällä hetkellä niitä tarpeita täyttämässä, joita esimerkiksi Afrikan maissa on. Tarvitaan työtä, tarvitaan infraa ja sitä kautta pystytään vivuttamaan lisää rahaa kehitysyhteistyöhön. Yhtä tärkeää on se, että nyt pidetään korkealla naisten ja tyttöjen agenda. Kuten ministeri Mykkänen sanoi, maailmassa ei ole naisten ja tyttöjen puolustajia tässä vakavassa tilanteessa eri kriiseissä. Naiset ja tytöt ovat kaikkein heikoimmilla.

Samaan aikaan haluaisin vielä sanoa, että pidän tosi tärkeänä, että meidän edustustoverkkoa viennin kehittämisen, viennin vauhdittamisen näkökulmasta edelleen kehitetään. Tehdyt investoinnit ovat hyviä, (Puhemies koputtaa) eli lisää toimipisteitä ja kaupallisia edustajia, mutta tätä työtä tarvitaan edelleen. Eli lisää vahvistusta edustustoihin jatkossakin.

11.19 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On valtava sääli, että Suomi jää näin pahasti jälkeen YK:n kehitysyhteistyötavoitteesta. Se on inhimillisesti ottaen todella kova linja kaikkein köyhimmille maille, ja kyllä se heikentää Suomen vaikutusvaltaa kansainvälisesti. Juuri tässä maailmanajassa pitäisi tukea kansakuntien inhimillistä kestävyyttä. Se on tärkeä viesti oppositiosta nyt teille, arvoisat ministerit ja hyvä hallitus.

Pitäisi tukea myös täällä kotimaassa kansakunnan inhimillistä kestävyyttä, ja tähän liittyvät, ministeri Soini, kansalaisjärjestöt ja kansalaisyhteiskunnan toimivuus. Te olette nyt tehneet tässä budjetissa jotain hyvin kummallista, nimittäin te olette poistaneet ulkoasiainhallinnon alalla toimivien kansalaisjärjestöjen korvamerkityn rahoituksen. Tämä kyllä herättää kysymyksen, miksi. Miksi te ette voi selvästi sanoa esimerkiksi, että me haluamme tukea Suomen YK-liittoa sen tärkeässä työssä? Miksi te haluatte sitoa kansalaisjärjestöjen rahoituksen teidän hallituksenne ulko- ja turvallisuuspoliittiseen linjaan? Tämä on hyvin poikkeavaa eurooppalaisessa keskustelussa ja herättää jopa kysymyksen, halutaanko Suomessa enää vaalia vapaata kansalaisyhteiskuntaa, joka on liberaalin demokratian ehdoton edellytys. Mitä te, ministeri Soini, (Puhemies koputtaa) haluatte viestittää sillä, ettei entisten vuosien tapaan budjettikirjasta enää näe, mitä kansalaisjärjestöjä halutaan rahoittaa? (Eero Heinäluoma: Sensuuria luvassa!)

11.20 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ulkopoliittinen johto yleensä kehuu mielellään, miten hyvät kahdenväliset suhteet meillä on Venäjän kanssa. Puhutaan erityissuhteesta ja hyvästä keskusteluyhteydestä. Minua kiinnostaa valtavasti, mitä ulkopoliittinen johtomme on konkreettisesti tehnyt vaikuttaakseen Venäjän toimiiin Aleppossa ja muualla Syyriassa, koska se ei näy, ei kuulu ulospäin, äänekkäästi ainakaan. Me puhumme itsestämme rauhanvälityksen mallimaana, mutta kovin heikot ovat olleet ulostulot. Ulkoministeri on esimerkiksi ehtinyt kommentoida opiskelijajärjestön feminismilinjausta viime kuukauden aikana, mutta Aleppon siviilien pommituksista ei kuulu plokia. Arvoisa ulkoministeri, miksei hallitus äänekkäämmin ota kantaa, kun Venäjä tappaa Syyriassa siviilejä, naisia ja lapsia, ja syyllistyy mahdollisiin sotarikoksiin?

11.21 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailma on tänä päivänä hyvin toisenlainen paikka kuin vielä pari vuotta sitten, valitettavasti. Ja nyt kun nämä kriisit ovat tosiasia, silloin ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja puolustuspolitiikan merkitys kasvaa merkittävästi, ja on tärkeä asia, että EU-tasolla päästään näissä asioissa

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

myöskin eteenpäin. Käsittääkseni nyt huippukokouksessa tehdyt päätökset ovat ihan oikeansuuntaisia.

Mutta varsinaisesti kiinnittäisin huomiota tähän, johon me törmäsimme tuolla USA:n matkallakin: Kun nyt viime vaalikaudella nämä vientiasiamiehet jostain syystä hallitus lopetti, se oli suuri virhe. Se on ainakin minulle selvinnyt. Suomihan on viennistä erittäin suuresti riippuvainen maa, ja viime vuosinahan meillä vienti on jäänyt 30—40 miljardia euroa vuositasolla siitä, mitä sen pitäisi olla. Nyt minun kysymykseni kuuluu: millä tässä yhteydessä huolehditaan siitä, miten palautetaan se asiantuntemus ja osaaminen, joka oli 150 vientiasiamiehellä ja jota yrittäjät kiittivät?

11.22 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi saa johdettavakseen Arktisen neuvoston ensi vuonna, ja valitettavaa on ollut huomata, että arktista politiikkaa vaivaa hieman lamaannus ja saamattomuus. Esimerkiksi käy vaikkapa Barents-keskus, joka jäi ilman jatkorahoitusta, ja myös pitkään vireillä ollut arktinen informaatiokeskus on niin ikään vastatulessa, koska poliittinen paine ei ole riittävää. Suomen arktinen strategia myös päivitettiin hiljattain, mutta hämmentävää on ollut huomata, että rahalliset panostukset puuttuvat kokonaan. Arktinen alue kiinnostaa nyt kovasti, ja Suomen on otettava aloitteentekijän eikä perässähiitäjän rooli tässä arktisessa politiikassa. Ministeri Soini, toivon, että teiltä löytyy aikaa ja voitte käyttää osaamistanne tähän asiaan. Neuvoston puheenjohtajakaudella tarvittaisiin iso ja vaikuttava hanke, kuten esimerkiksi Jäämeren rata olisi tällainen. Mutta kysyisin kuitenkin: kuinka todennäköisenä pidätte mahdollisuutta, että Suomi saa järjestettäväkseen tällaisen korkean tason tapaamisen, huippukokouksen, Arktisen neuvoston puheenjohtajuuden aikana?

11.23 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkaisin tästä arktisesta yhteistyöstä. Kuten äskeisessä puheenvuorossa tuli esille, Suomelle avautuu siinä aivan ainutlaatuinen tilaisuus seuraavan kahden vuoden aikana, mutta myöskin eurooppalaisessa yhteisössä, jossa EU on linjannut oman arktisen tiedonantonsa. Kuinka Suomi voisi ottaa myös siellä johtoroolia?

Arvoisa puhemies! On varmasti erittäin tärkeää, että arktista yhteistyötä edistettäisiin konkreettisten hankkeiden kautta kaapeliyhteyksin, Jäämeren radan, arktisen informaatiokeskuksen kautta — kuinka se etenee? Mutta myöskin monella substanssialalla olisi meillä menestymisen mahdollisuuksia. Arktisissa asioissa vierailin vähän aikaa sitten Kanadassa, ja siellä esimerkiksi uusiutuvan energian osalta olisi valtavasti yhteistyömahdollisuuksia meille tarjota. Kuinka huolehditaan siitä, että vienninedistäminen ja sitten substanssitaas työ- ja elinkeinoministeriöstä, (Puhemies koputtaa) molemmat, tulisivat hoidettua?

11.25 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Edustaja Niinistö esitti hyvän kysymyksen, joka on syytä toistaa, jotta se varmuudella tulisi vastatuksi, eli kyse on perheenyhdistämisistä. Se, mitkä poliittiset päätökset nykyisten linjojen taustalla ovat, on eri asia, mutta se, että me emme ryhdy konkreettisiin toimiin näitten käytännön esteiden poistamiseksi, on toinen, ja sitä mielestäni ei tule hallituksenkaan hyväksyä. Nyt on hyvä, että sähköinen asiointi on tehty mahdolliseksi, siitä saa kiittää hallitusta. Mutta sitä, että vielä pitäydytään siinä päätöksessä, että Ankarassa pitää hoitaa esimerkiksi irakilaisen, syyrialaisen kysymykset, ei sen sijaan voi hyväksyä. Näettekö te tämän ongelman? Mitä aiotte tehdä, jotta prosessi voitaisiin käynnistää vaikka Teheranissa?

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Toinen kysymys on tämä, jonka edustaja Niikko nosti esille: hän kaipaa tiedotusta siitä, että me poikkeamme suuresti yleiseurooppalaisista periaatteista. Tästä ei pidä tiedottaa, tätä pitää hävetä, ja pitää ryhtyä toimenpiteisiin, jotta varmistetaan, että meidän päätösten tekomme on kansainvälisten lakien ja sopimusten mukaista. Ministeri Soini, oletteko te huolissanne näitten ihmisten kohtalosta, vaikka niistä lapsista, jotka jo osaavat suomea, ovat jo integroituneet ja nyt (Puhemies koputtaa) lähetetään takaisin? Onko niin, että (Puhemies: Aika!) Suomeen pitää tulla jalat edellä, jotta tänne saisi jäädä?

11.26 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Adlercreutz, nyt on hiukan asenteellisuutta tuossa teidän arviossanne, koska Suomihan haluaa tiedottaa siitä, millainen turvapaikkajärjestelmä täällä on, että täältä ei automaattisesti saa turvapaikkaa. Meillähan kuitenkin on Euroopan keskiarvoon nähden ehkä vielä hiukan löysä tämä meidän tapamme näitä turvapaikanhakijoita tänne ottaa ja käsitellä näitä asioita. Me luotamme siihen, että kun ihmiset saavat oikeaa tietoa, miten vaarallista on lähteä turvapaikkaretkelle Välimerta ylittämään, he eivät lähde. Ja sitten loppujen lopuksi, jos vaeltaa koko Euroopan läpi Suomeen saakka, voidaanko oikeutetusti sanoa, että tarvitaan turvapaikkaa, jos ei ole jäänyt mihinkään muuhun maahan siellä matkan varrella? Kyllähän nämä kysymykset ovat kuitenkin niin moninaisia, että siinäkin mielessä meidän päättäjienkin, jotka edustamme Suomen kansaa, täytyy ymmärtää se, että me ennen kaikkea ajamme Suomen kansalaisten etuja. Siinä mielessä itse toivoisin kyllä, että ihmiset eivät tekisi näitä hengen-vaarallisia matkoja turhan takia.

11.27 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Turhan takia matkoja ei kannata tehdä toki, mutta Niikko nimenomaan haluaisi tiedottaa siitä, että meidän linjamme poikkeaa suuresti yleiseurooppalaisesta. Se on mitä todennäköisimmin kansainvälisten sopimusten vastaista, tähän ovat jo oikeusasteet ruvenneet reagoimaan. Tämä ei ole meille kunniaksi, ja se tulee korjata.

Puhemies Maria Lohela: Ennen ministereitä nyt vielä edustaja Östman.

11.27 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi vaikuttaa monissa kansainvälisissä foorumeissa, ja yksi näistä on muun muassa Unesco, jonka maailmanperintökomitea lokakuun kokouksessaan päätti äänestyksellä, että Jerusalemin vanhakaupunki ja sen muurit pysyvät edelleen Unescon uhanalaisten perintökohteiden luettelossa. Tämä on sinällään ihan perusteltua, mutta sen sijaan päätöksen perusteluteksti kuitenkin unohtaa juutalaisilta ja kristityiltä osallisuuden Temppelivuoren alueeseen ja tuo esille sen vain alueen muslimien pyhänä paikkana. Suomi pidättäytyi äänestyksestä. Minusta käsittämätöntä. Päätös on häpeällinen isku sekä juutalaisten että kristittyjen kasvoihin. Haluan kuulla hallitukselta perusteluja Suomen äänestyskäyttäytymiseen maailmanperintökomitean kokouksessa. Mihin pikaisiin toimiin Suomen hallitus aikoo ryhtyä, jotta juutalaisten ja kristittyjen kiistaton yhteys Jerusalemin Temppelivuoreen ja Länsimuriin tunnustetaan Unescon päätöksissä jatkossa?

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ministeri Soini, 5 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

11.29 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Koetan tässä aikarajassa vastata mahdollisimman moneen kysymykseen, ja ensin: se on hienoa, että keskustelu on vilkasta.

Aloitan tästä edustaja Tuppuraisen kysymyksestä, että minkä takia hakumenettelyä on muutettu: Sitä on muutettu sen takia, että se lisää oikeudenmukaisuutta ja antaa hakumahdollisuuden myös uusille toimijoille. Se lisää myöskin läpinäkyvyyttä ja oikeudenmukaisuutta. Sen takia se on tehty, ja luonnollisesti tulemme huomioimaan, että avustustoimikunta katsoo pitkäjänteisesti kansainvälisiin sitoumuksiin ja velvoitteisiin liittyviä töitä. Ei meillä voi olla sellaista suppeata piiriä, joka pyörii omassa keskuudessaan vuosikymmenestä toiseen. Mutta heillä on mahdollisuus hakea siinä kuin kaikilla muillakin. Tämä on kieltämättä muuttunut.

Sitten jos mennään tähän arktiseen, joka on siis yksi niistä viidestä painopisteestä ja suuri mahdollisuus meille: Meillä on samaan aikaan sekä Arktisen neuvoston puheenjohtajuus että puheenjohtajuus Arktisessa talousneuvostossa, ja tämä antaa meille erinomaisen tilaisuuden vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa. Tavoitteemme on rakentava, ratkaisukeskeinen yhteistyö kaikkien kanssa. Ja ihan ensimmäinen tavoite hallituksella ja minulla on se, että kaikki maat osallistuisivat mahdollisimman korkealla tasolla. Kun viimeksi kävin Anchorageissa Alaskassa, niin Kanadalta oli suurlähettiläs ja Venäjältä oli suurlähettiläs. Minun tavoitteeni on, että aina olisivat ulkoministerit kaikki paikalla, koska se lisää uskottavuutta. Uskon, että se on hyvinkin mahdollista. Sitten isoa kalaa kannattaa pyytää, vaikka saisisin sen. Joku päämiesten kokous Suomessa olisi hieno asia, mutta semmoisen odotushorisontin luominen ei kannata niin, että se on sitten pettymys, jos ei sitä tulekaan, vaan kannattaa työskennellä sormet savessa, että se sitten myöskin onnistuu. Ja totta kai vaikuttavuus lähialueillamme on tärkeää, ja meidän arktisen puheenjohtajuuden painopisteissä on koulutusta, meteorologiaa, erinäköisiä tällaisia asioita, jotka hakevat konkretiaa. Me tuomme esiin Suomen kylmäosaamista, suomalaisia ratkaisuja ja näytämme käytännössä, että meidän yhteiskunta toimii vaikeissakin olosuhteissa.

Sitten mitä tulee näihin muuttoliikeasioihin ja muihin: Mielestämme on tärkeää, että omalla äidinkielellään ihmiselle kerrotaan siitä, mikä täällä on pelin henki, mikä täällä on pelisääntö ja miten tämä apparaatti toimii, koska millä muuten saadaan nämä asiat perille? Pidän äärimmäisen vahingollisena ihmissalakuljettajia ja ihmiskauppiaita, näitä ihmisiä, jotka käyttävät hyväksi toisia ihmisiä, antavat valheellista tietoa. Ihmispolut pistävät koko omaisuutensa, kun he luulevat, että sen kautta tänne pääsee, ja sitten kun ei pääse, niin se ei ole hyvä. Tämän perheenyhdistämisasian ymmärrän, ja tällä hetkellä se suurin ongelma ei välttämättä ole se, että sitä joutuu Turkista hakemaan, vaan se, että syyrialaiset eivät saa viisumeita Turkkiin. Se on asia.

Sitten edustaja Essayah ja edustaja Terho... (Ville Niinistön välihuuto) — Rauhallisesti, jotta voisin vastata. Vastaan niihin kysymyksiin, jotka asiallisesti tehdään ja joihin pystyy vastaamaan. (Ville Niinistö: Sä et vastannut!) — Edustaja Niinistö, edustaja Niinistö, käytetään asiallista kieltä. (Ville Niinistö: Anteeksi, te ette vastannut!) — Hyvä. Joo. — Sanon vain tässä edustaja Essayahille ja edustaja Terholle, että te voitte vaikka kahvikupilla käydä keskustelemassa tämän perussuomalaisten kehitysapumallin, ja varmaan siinä fiksiuina ihmisinä saatte tämän ratkaistua.

Sitten täällä oli tärkeä edustaja Heinäluoman kysymys — minä menen nyt yliajalle jo — että mitä EU:n puolustusyhteistyössä tapahtuu: On täysin selvää, että sekä ulkoasiainvalio-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

kuntaa että puolustusvaliokuntaa tullaan informoimaan näistä asioista. Se on ainoa oikea tapa. Kysymys on varmasti... — Saanko jatkaa, menee vähän yli?

Puhemies Maria Lohela: Toivon, että ette mene kovin pitkästi yli, koska täällä on paljon vielä puheenvuoroja.

No, jos minä tämän asian saan sanoa. — Kysymys on kapasiteettiyhteistyöstä, mahdollisista hankinnoista, puolustustarviketeollisuudesta, huoltovarmuudesta, tämäntyyppisistä, ja on tietysti tärkeätä, että ei synny mitään duplikaatiota, Nato-rakennetta. On myös tärkeätä Suomen, Irlannin, Itävallan ja Ruotsin kannalta, että on niilläkin mailla, jotka eivät kuulu Natoon, mahdollisuus lisätä turvallisuutta ja puolustusyhteistyötä. Tämä on meidän pitkä linja. (Puhemies koputtaa) Lissabonin sopimuksen 42.7 artiklan Ranska aktivoi, ja se oli hyvä. Siinä me näimme, onko tästä EU:n yhteisestä puolustuksesta saatavissa jotain irti.

11.35 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Niinistö ja useat muutkin kysyivät tärkeätä asiaa, näiden kaikkein köyhimpien, niin sanottujen LDC-maiden osuudesta meidän kehitysavussa. Oleellistahan tässä on se, että kehitysavun sisällä kaikkein köyhimpien eli LDC-maiden osuus on kasvanut jo tänä vuonna ja kasvaa myös ensi vuonna. Siis Suomi painottaa omassa kehitysavussaan näitä kaikkein köyhimpiä maita, ihan niin kuin tässä peräänkuulutettiin, suhteessa bruttokansantuotteeseen. Kun meillä on koko kehitysavun potti pienentynyt, niin myöskin LDC-maiden osuus suhteessa bruttokansantuotteeseen on tänä vuonna pienempi kuin viime vuonna, mutta ensi vuodelle tähän vuoteen verrattuna myös suhteessa bruttokansantuotteeseen LDC-maatuki hienoisesti kasvaa. Mutta oleellista on siis huomata, että me emme ole missään nimessä siirtäneet painopistettä pois LDC-maista vaan päinvastoin.

Sitten taas jos esimerkiksi lukittaisiin tietty prosenttiluku vielä korkeammalle, että kuinka iso osa tästä meidän kehitysavusta nimenomaan LDC-maihin laitetaan, niin silloin voidaan valitettavasti sitten sanoa samalla hyvästit pitkälti meidän avulle näihin tämän hetken pakolaiskriisin lähtömaihiin Lähi-idässä, Pohjois-Afrikassa, jotka eivät pääsääntöisesti mahdu LDC-maamääritelmän piiriin elintasonsa perusteella. Eli tämä on sinänsä hankalaa palapeliä, mutta olen samaa mieltä, että nimenomaan köyhimmissä maissa meitä eniten tarvitaan.

Kysyttiin sijoitusmuotoisten instrumenttien monitoroinnista, edustaja Sarkkinen erityisesti. Finnfundin osalta olemme jatkuvasti jo edellisinä vuosina, nyt myös minun aikanani, tiukentaneet ja tarkentaneet Finnfundin raportointivaatimuksia niin, että jokaisesta sijoituksesta täytyy kertoa vastapuolet, summat, käydään läpi, mikä on yhteiskuntavastuutilanne. Varmasti edelleen on tehtävää. Rahastomuotoiset sijoitukset käydään erikseen aina läpi, ja niitä ei tänä vuonna ole yhtäkään tehty, vaan aina on toimittu suoraan, jolloin myöskin se läpinäkyvyys on helpompaa. Korkotukiluottojärjestelyn julkisen sektorin korkotuen osalta maanantaina julkistettava järjestelmä sisältää hyvin selkeät periaatteet, miten sekä ihmisoikeusvaikutukset että raportointi veroalanjaljesta on näissä tapauksissa saatava aikaan.

Suomen vahvuuksista edustaja Elovaara ja muutamat muut kysyivät. Minun vaatimuksestani jokaiseen kahdenväliseen maaohjelmaan on nyt luotu niin sanottu Team Finland -osio, jossa katsotaan, miten sen maan painopisteissä, olivat ne sitten vesihuoltoa, opetusta tai vaikka verohallinnon vahvistamista, voidaan erityisesti suomalaisyritysten ja suoma-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

laisten järjestöjen osaamista hyödyntää, mitä toimenpiteitä siihen tehdään, ja sitä myöskin mittaroidaan jokaisen maaohjelman osana. Me emme voi tietysti sanoa, että pitää ostaa suomalaiselta vedenpuhdistamolta tekniikkaa silloin, jos on joku muu tehokkaampi keino, mutta me voimme vaatia ja meidän pitää vaatia, että silloin kun me rahoitamme jotain hanketta, niin suomalaiset tarjoajat, olivat ne järjestöjä, Team Rokkaa tai suomalaista aurinkopaneelitoimittajaa, ovat vähintään samalla viivalla kuin kilpailijat. Tästä esimerkiksi Keniassa käydessäni Kenian Water Trust Fundin johtajan kanssa kävin hyvin selvän keskustelun, että kun olemme Ruotsin kanssa rahoittaneet ja kun rahoitamme jatkossa, niin ei voi olla niin, että kaikki vedenpuhdistamot ovat tanskalaista tekniikkaa, jos meillä on vähintään yhtä hyvää tarjolla, ja vastaus oli kyllä se, että tilanne muuttuu, mutta varmasti asiaa pitää vuoden päästä seurata.

Tästä pääsee sitten tähän Team Finland -toimintaan, mistä muun muassa edustaja Essayah ja useat muutkin kysyivät. Olen itse noin 50 vienninedistämismatkapäivää tänä syksynä tehnyt, ja minusta me teemme sinänsä myös edustustoissa Finpron yhteistyön kanssa pääsääntöisesti erittäin hyvää työtä, syntyy liidejä, ja tänään pidin Egyptin-matkan osalta palautekeskustelun yritysten kanssa, ja siinä oli kymmenkunta sellaista liidiä, jotka olivat johtamassa kauppaa tai sen lähelle. Itse pyrin siihen, että hyvin konkreettisesti pitchataan niitä yrityskeisijä kaikissa tapaamisissa, mitä käydään — tällä viikolla olin Saksassa kolme päivää — ja tämä on se tyyli, millä meidän pitää uskaltaa toimia niin yrittäjien kuin myöskin meidän valtiohallinnon edustajien.

Meillä on ehkä semmoinen tietynlainen haaste edelleen, että Finpron ja ulkoministeriön suurlähettiläiden välillä kohdemaissa on pallottelua verkon yli, kumman vastuulla milloinkin liidien loppuunviennin auttaminen on, ja tämän osalta nyt hyvässä yhteistyössä elinkeinoministeri Rehnin kanssa on käynnistetty selvitys siitä, että joka alueella olisi selkeästi yksi ihminen, joka on vastuussa Team Finland -toiminnasta kaikilla Suomen resursseilla siellä alueella, ja se edellyttää tietysti sitä, että jos se on suurlähettiläs, niin silloin hän saa matriisiohjausta Tekesiltä ja Finprolta näissä asioissa, ja se on myöskin asia, jonka toivon olevan keino UM:n muuttamiseen. Erityisesti Tanskaan päin — en niinkään itse asiassa kaidehtisi Ruotsin järjestelmää tässä — on ihan selvää, että he ovat rakentaneet varmaan sata vuotta heidän ulkoedustustaan paljon enemmän vienninedistämisen painolla. Heidän lähettiläillään on myöskin selvät kannustimet siihen henkilökohtaisesti, ja heillä on se perinne, että lähettiläät kokevat — jatkuvasti suomalaislähettiläiden kanssa kun keskustele, niin kuulee, että tanskalainen kollega kokee — että vienninedistäminen on ihan eri tavalla se ykkösmittari. Itse olen kyllä sitä mieltä, että meidän tähän suuntaan tulee askeleita ottaa, se on tänä päivänä yksi keskeinen osa ulkoasiainhallinnon työtä, ja toivon, että tätä pystymme lähivuosina viemään huomattavasti pidemmälle kuin missä tällä hetkellä näissä asioissa vielä ollaan.

Sitten sanon vielä sen, että rahoitus on useimmiten se ykköspullonkaula tänä päivänä, varsinkin pk-sektorilla, johon tässä Essayah erityisesti viittasi, ja sen osalta on se, että tämä hallitus on lisännyt voimakkaasti Finnveran vientitakuuvaltuuksia — ilman tällaista toimintaa meillä ei olisi Turun telakka pelastunut, ilman sellaista toimintaa tuhannet suomalaisyritykset eivät olisi voineet saada niitä vientikauppoja, mitä onneksi nyt on hieman enemmän saatu tämän vuoden aikana kuin aiemmin. Tämä on myös jatkossa semmoinen pullonkaula, jota yhdistämällä myös Finnfundin hankkeisiin, (Puhemies koputtaa) korkotukiluottojärjestelmään ja Finnveran yhä parempaan yhteistyöhön ulkoministeriön kanssa voidaan parantaa.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Puhemies Maria Lohela: Sitten on mahdollista jatkaa keskustelua.

11.41 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkopolitiikassa rahat luovat perusedellytyksen, mutta sisältö tietysti on olennaisesti se, mitä tavoitellaan.

Kaikki se, mitä nyt koolla olevasta tärkeästä Eurooppa-neuvoston kokouksesta on kuultu, on meidän kannaltamme erittäin myönteistä. Syyrian osalla kuuluu Suomen viesti ja yhteinen EU-vesti, ja ne ovat yhtenäiset. EU selkeästikin on laatinut yhtenäistä strategiaa Syyrian suhteen. Erittäin tärkeätä on ollut se, että Suomen vuosikausien tavoite siitä, että EU:n puolustusyhteistyötä voidaan konkretisoida, syventää, on etenemässä. Sitä on valmisteltu pitkään, siitä on ainakin ulkoasiainvaliokuntaa informoitu myös tämän vuoden aikana.

Jo etukäteen oli selvää, että tämä joulukuun kokous keskittyy puolustuskysymyksiin. Syyria on vienyt siellä ensi sijassa ajan, mutta päätelmiä on valmisteltu, ja näyttää, että nyt edistysaskeleita saadaan. Jopa se rakenneyhteistyö saattaa nyt edistyä, jonka artiklaa Suomi edellisellä vuosikymmenellä oli mukana neuvottelemassa, ja nyt sitä ehkä ensimmäisen kerran ryhdytään soveltamaan. Suomella pitää olla avoin, myönteinen kanta siihen, että olemme (Puhemies koputtaa) lähtökohtaisesti valmiita myös osallistumaan rakenneyhteistyöhön. Se selviää sitten osallistuvien maiden kanssa, mitä sen sisällöltä haetaan.

11.43 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan tätä ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Vanhasen pohdintaa.

Todellakin, jos nämä ennakkotiedot pitävät lähellekään paikkansa, tämä puolustusyhteistyössä eteenpäinmeneminen on kyllä merkittävä muutos Euroopan unionin kehityksessä, ja ilman muuta se vaikuttaa meidän ulko- ja turvallisuuspoliittiseen asemaan myös. Silloin yksi kysymys, joka meille tulee eteen, on se, jonka edustaja Vanhanen mainitsi: lähdemmekö tähän rakenneyhteistyöhön mukaan eli EU:n puitteissa tapahtuvaan halukkaiden maiden puolustusyhteistyön tiivistämiseen. Sitähän se tarkoittaa: kaikki eivät tule mukaan, ja ne, jotka lähtevät, sopivat keskenänsä, mitä tehdään.

Itsekin suhtaudun tähän sinällänsä myönteisesti, mutta on erittäin tärkeätä, että tällaisia ratkaisuja tehdään niin, että niillä on eduskunnan tuki ja hyväksyntä ja kansanedustajien ja Suomen kansan pitää tietää, mitä täällä ollaan tekemässä. Siksi ajattelen niin, että tässä asiassa, niin hyvää kuin onkin ulkoasiainvaliokunnan ja suuren valiokunnan informointi, on välttämätöntä, että koko eduskunta saa selvityksen, mitä nyt ollaan tekemässä, mihin tämä nojaa ja mihin tämä on johtamassa.

11.44 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä edustaja Heinäluoman kanssa. Ensi viikolla ensin suuren valiokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan yhteiskokouksessa saamme yhteisen informaation pääministeriltä tästä pidetystä kokouksesta, mutta olen varma, että tämä pidetty Eurooppa-neuvosto sävyttää erittäin paljon myös ensi keskiviikon UTP-selonteon loppukeskustelua täällä eduskunnassa, sen verran tärkeästä aiheesta on kyse.

Aikanaan, kun rakenneyhteistyön artikloita neuvoteltiin perussopimukseen, siinä taustateemat vaihtelivat. Toisaalta saattoi olla kyse siitä, että osa jäsenmaista lähtisi luomaan tiettyjä yhteisiä toimintavalmiuksia, osa ajatteli, että voi olla kyse tiettyjen joukkokokoonpanojen kokoamisesta, joka on tietysti sellaista yhteistyötä, että ei voida ajatellakaan, että kaikki 28 ovat mukana, vaan väkisinkin porukka on pienempi. Mutta sinällään siinä raken-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

neyhteistyön mallissa meidän perusedellytyshän oli se, että sen pitää olla avointa kaikille rakenneyhteistyön kriteerit täyttävälle eli siinä pitää olla oikeus päästä mukaan, ja minä uskon, että Suomella tässä suhteessa ei tule ongelmia olemaan. Mutta kyllä merkille pantavaa on myös sitten se mahdollinen puolustusalan rahaston perustaminen ja sen käyttötarkoitukset.

11.45 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä kehitysapuleikkaukset ovat todella suuria. Jo tälle vuodelle kohdistuneet leikkauksethan olivat valtavia nimenomaan järjestöistä. Kun järjestöt joutuivat tosi nopealla aikataululla ajamaan projektejansa alas — mistä oli suuri huoli — niin oletteko te tehneet seurantaan siitä, miten siinä kävi? Siinäkin todellakin monissa semmoisissa hyvissä projekteissa, jotka alkoivat, meni työtä hukkaan, koska ne piti sitten kerralla leikata alas. Tästä olisi hyvä saada lisätietoja, että jatkossa vältetään tällaiset virheet.

Sinänsä UM on tehnyt evaluointia ja todennut, että järjestöt ovat hyvin tehokkaita kehitysyhteistyössä, ja sen takia ihmetyttää edelleen, että järjestöille ei anneta lisärahaa. Myös se järjestöjen toiminta on huomattavasti läpinäkyvämpää kuin mitä Finnfundin toiminta on ollut, mihin nyt tätä kehitysyhteistyörahaa on kohdennettu entistä enemmän ja painopistettä siirretty.

11.46 Veera Ruoho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluaisin kysyä ulkoministeriltä, onko EU:ssa ollut mitään varautumista tai keskustelua suunnitelmista EU:n kriisinhallintaoperaatioksi Syyriaan sitten, kun tilanne sen sallii. Ainahan mission suunnittelussa oma aikansa menee, että saadaan se sitten integroitua kaikkien eri toimijoiden välillä oikeaksi.

Tosiaankin siviilikriisinhallinnalla voimme vaikuttaa monien ihmisiä pois kotimaastaan ajavien ongelmien juurisyihin. Sillä voidaan vaikuttaa kestävin tuloksin kohdemaiden oman kapasiteetin, oikeusvaltiokehityksen ja hyvän hallinnon tukemiseen. Se ei yksin poista kuitenkaan ongelmia, vaan siinä tarvitaan myös esimerkiksi sotilaallista kriisinhallintaa takaamaan vakautta sinne eri toimijoille.

11.47 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitukselle täytyy antaa kiitosta siitä, että suomalaisten luottamus ulkopolitiikan hoitoon on vahvistunut tasavallan presidentin ja ulkoministerin johdolla tehtävän työn ansiosta. Diplomatiikkaa, dialogia tarvitaan lisää ja rauhanvälittämistä, missä olemme menestyneet hyvin. Meidän tulee kantaa vastuuta kriiseistä, ja me olemmekin olleet jo 60 vuotta rauhanturvaamisen suurvalta. 45 000 naista ja miestä on ollut erilaisissa rauhanturvaamis- ja kriisinhallintaoperaatioissa mukana, ja useampi kymmenen on kuollut ja aika monet loukkaantuneet. Haluan kiitosta antaa myös siitä, että nyt kriha-veteraaniohjelma on saatu vihdoin maaliin ja sotilasvammalaki on eduskunnan viimeistelyä vaille valmis. Tämä on iso juttu näille naisille ja miehille, joita Suomi on lähettänyt 60 vuoden aikana erilaisiin tehtäviin tuomaan rauhaa ja vakautta maailmalle, ja tämä työ jatkuu. Kiitos tästä.

11.49 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisellä kierroksella edustajat Kulmuni ja Ojala-Niemelä arktisen alueen jo nostivat esiin, jonka ministeri Soini avauspuheenvuorossa myös mainitsi olevan yksi painopisteistä ensi vuonna johtamassanne ministeriössä. Tämä arktisen alueen neuvoston puheenjohtajuus tietysti tuo

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

meille mahdollisuuksia hyvin paljon, niin edustaja Kanervan mainitsemaan rauhanvälittämiseen kuin näitten kauppareittien avaamiseen kuin myös sen niin sanotun ison kalan pyydykseen saamiseksi niin, että valtionpäämiehet voisivat kenties kohdata täällä meillä Suomessa ja Suomi voisi tältä osin toimia solmujen avaajana. Kysyisin teiltä, ministeri Soini, vielä näistä keskeisimmistä tavoitteista arktisen alueen neuvoston puheenjohtajuuden suhteen ja myös näitten painopisteitten suhteen, mitä olette itse määrittäneet.

11.50 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä EU:n huipukokous on kyllä hyvin tärkeä asia, ja kyllä minä näen ihan samalla tavalla kuin edustaja Heinäluoma tuossa tärkeässä puheenvuorossaan, että koko eduskunnan tulee saada selvitys tämän kokouksen puolustuslinjoista. Siellä on mittava linjanmuutos ilmeisesti tapahtumassa, ja sillä tavalla on hyvin tärkeää, että nimenomaisesti koko eduskunta saa tästä asiasta selvityksen.

Mutta, arvoisa puhemies, minä haluan sen verran vielä tätä kehitysyhteistyökeskustelua jatkaa, kun tuntuu siltä, edustaja Terho tai ministeri Soini, että ette halunneet puhua tästä perussuomalaisten kehitysyhteistyölinjauksesta, mutta ennen vaalejahan teillä oli ihan selkeä linjaus: te sanoitte, että te haluatte, että kehitysyhteistyöhön annettuihin lahjoituksiin saisi verovähennysoikeuden. Eli tällainen esitys teillä oli näyttävästi esillä ennen vaaleja, ja nyt sitten tietenkin haluan kysyä teiltä, mitä esitykselle kuuluu. Aikooko hallitus esittää tällaista? Me muistamme hyvin tämän teidän esityksenne. Jopa omassa vastalauseessamme esitämme lausumaa, jossa eduskunta edellyttää, että hallitus antaa selvityksen, miksei tämä esitys ole edennyt.

11.51 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme tietenkin sitoutuneet hallitusohjelman mukaiseen politiikkaan, jonka hallituspuolueet ovat hyvässä harmoniassa, suurella viisaudella ja äärimmäisen tasapainoisesti omista taloudellisista ja poliittisista lähtökohdistaan sopineet Smolnassa puolitoista vuotta sitten. Mitä tulee tähän perussuomalaisten malliin, niin puolueena, totta kai, se on meillä yhä voimassa ja (Pia Viitanen: Oletteko tehneet esityksen siitä?) ajamme sitä eteenpäin. Olemme saaneet mielestämme varsin hyviä esityksiä kehityspolitiikkaan, sen rahoitukseen, mitä hallitusohjelmaan tulee.

Noin muuten voisin kysyä sitten ministeriltä tästä edellä jo esille otetusta arktisesta kysymyksestä, koska todella mainitsitte sen olevan ulkoministeriön prioriteetti. Miten tämä sitten näkyy? Suomihan on Arktisen neuvoston puheenjohtajamaa tosiaan pian. Onko tätä otettu huomioon resursoinnissa ja kuinka paljon?

11.52 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käynnistynyt keskustelu tästä EU:n puolustuksen yhteistyön syventämisestä. Se on erittäin tärkeä asia. Kun pääministeri Sipilä oli viime kerralla ulkoasiainvaliokunnassa, kävimme tästä aika laajan keskustelun, koska hän oli menossa juuri silloin Brysseliin tästä keskustelemaan enemmän. Nyt kun hän palaa Suomeen ja ensi viikolla käydään tämä ulkopoliittinen keskustelu, tämä on todella tärkeä teema siinä keskustelussa. Ja lähtökohtana on se, minkä ulkoasiainvaliokuntakin moneen kertaan on todennut, että Suomi suhtautuu myönteisesti EU:n ulkopoliitiikan ja puolustuspolitiikan syventämiseen, se on se peruslähtökohta. Mutta ensi viikolla on hyvä puhua tästä perusteellisemmin.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

11.53 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan sinne arktisiin kysymyksiin. Olin itse vuonna 96 allekirjoittamassa Suomen hallituksen puolesta tätä Ottawan julistusta ja Arktisen neuvoston perustamiskokouksessa, ja nyt kun palasin noihin asiakirjoihin, niin huomasin, että paitsi yhteistyötä ja koordinaatiota, siinä erityisesti painotetaan alkuperäiskansojen oikeuksia, ympäristöä, kestävä kehitystä. Nyt kun katsoo maailmaa, katsotaan sitä sitten itään, Venäjän suuntaan, tai katsotaan sitä länteen Yhdysvaltain presidentinvaalien jälkeen, tuntuu, että nämä kysymykset — alkuperäiskansojen oikeudet, kestävä kehitys, ympäristö — ovat aika heikolla tolalla näiden maiden arktisessa politiikassa, pääpaino näyttää olevan joskus luonnonvarojen hyödyntämisessä ja niin edespäin. On paljon hyviä arktisia hankkeita, esimerkiksi tietoliikenneyhteyksien kehittäminen, tietysti arktinen merenkulku, öljyntorjunta, kaikki nämä, joissa voimme olla hyvin täysipainoisesti mukana. Olisin kysynyt ministeriltä: miten näette ehkä näitä ristiriitojakin Arktisen neuvoston työssä ajatellen tätä Suomen tulevaa puheenjohtajakautta?

11.54 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä puhuin Syyriasta. Olemme viime viikkoina voineet todistaa kauhistuttavia tapahtumia Syyriassa. Syyrian diktaattori al-Assad surmaa häikäilemättömästi omia kansalaisiaan verisessä sisällissodassa, jossa vastapuolet eivät ole sen kummempia. Assadin kumppanina näissä rikoksissa on ollut Venäjä. Venäjän taustavaikuttimia voi yrittää analysoida, mutta Venäjän toimintaa ei pidä ymmärtää siinä mielessä, että sitä pitäisi lainkaan hyväksyä. EU:ta ei ole kuunneltu rauhan aikaansaamiseksi, mutta kun on kyse miljardien jälleenrakentamisesta, silloin varmaan EU:takin tarvitaan. Kysyn: miten EU aikoo suhtautua tällaiseen projektiin, johon ei pitäisi innostuneesti mennä mukaan?

11.55 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiedossani on tilanteita eräästä kriisimaasta, jossa epäillään, että läheisessä yhteistyössä suomalaisten kanssa toimineet paikalliset työntekijät ja heidän perheensä ovat joutuneet painostuksen ja jopa vainon kohteeksi terrorististen ääriryhmien tahoilta projektin päättyttyä. Kysynkin teiltä, ministeri Soini, voisitteko harkita humanitaarista viisumia tai muuta erillistä ratkaisua tämän tyyppisiin tilanteisiin, jotta jatkossakin voitaisiin turvata se, että suomalaiset, esimerkiksi kehitysyhteistyöntekijät tai kriisinhallintatyöntekijät, saavat apua ja tukea paikallisilta, niin että he uskaltavat tulla auttamaan. Monet länsimaathan ovat antaneet humanitaarisia viisumeja tai pakolaisaseman esimerkiksi entisille tulkeille, jotka ovat palvelleet rauhanturva- tai kriisihallintajoukkoja.

11.56 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se, että turvallisuuspoliittinen tilanne Euroopassa ja Euroopan ulkopuolella on muuttunut, on tosiasia, ja se varmasti pitää sisällään, että on yhteistä turvallisuuspolitiikkaa hahmoteltava, jopa puolustusta. Mutta kun tässä yhteydessä aika monet ovat puhuneet siitä, että Eurooppa on hajalla — Brexit, muutenkin olemme epäonnistuneet lähialueen kriisien hoitamisessa, sisäinen yhtenäisyys on vaarantumassa — niin aika voimakkaasti vedotaan nyt siihen, että tämä yhteinen turvallisuus- ja erityisesti puolustuspolitiikka olisi sellainen, joka hitsaisi kansoja yhteen. Olen kyllä pikkaisen surullinen, että kun Euroopalla on mahtava menneisyys ja toivottavasti myöskin mahtava tulevaisuus, niin puolustus, sotaan valmistautuminen olisi se ainoa yhteinen tekijä, jolla eurooppalaista yhtenäisyyttä saataisiin jatkossa rakennettua.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Toivottavasti myös muista arvoista pystyttäisiin kiinni pitämään ja niitä eteenpäin viemään. Jotenkin tekee surulliseksi tällainen lähtökohta, että siitä haetaan sitä yhtenäisyyttä.

11.57 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää myös hallituspuolueita siitä, että me ymmärrämme varmasti sen tärkeyden, mitä Brysselissä on eilen keskusteltu ja mihin se parhaimmillaan voi johtaa.

Haluaisin kuitenkin kysyä ministeri Soinilta, hypätä oikeastaan Yhdistyneiden kansakuntien, YK:n, tilanteeseen ja tulevaisuuteen. Ruotsi yhtenä Pohjoismaana aloittaa turvaneuvostossa, jopa puheenjohtajana, ja pohjoismaalainen ajattelu, pohjoismainen malli nousevat varmasti esille niin tasa-arvon, hyvinvointivaltion kuin muidenkin elementtien osalta. Samaan aikaan toki jännite USA:n, Venäjän, Ranskan, Kiinan ja Ison-Britannian muodostamassa viisikossa on ilmeinen. Miten te, ministeri Soini, aiotte vaikuttaa siihen, että Suomi ja Ruotsi yhdessä menestyvät yhteisten tavoitteiden osalta?

11.58 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on vuosien varrella osallistunut kokoaan suuremmalla tavalla rauhanturvaamiseen, ja tämä on erittäin hienoa. Me emme kuitenkaan aina voi olla jatkuvasti jokaisessa maailmankolkassa, vaan on pohdittava, miten rajalliset resurssimme kohdennetaan. Viime vuosina tehty operaatioiden fokusointi on selkeyttänyt Suomen osallistumista rauhanturvatoimintaan. Erityisesti tässä tilanteessa on tärkeää, että kaikki kriisinhallintaan ja rauhankäytännön liittyvät työkalut sovitetaan toimimaan entistä paremmin yhteen. Tämä on myös kokonaisvaltaisen kriisinhallintastrategian mukaista. Kysyisinkin ministereiltä: miten ulkoministeriö aikoo kehittää yhteistyötään ja koordinoitua sisäministeriön ja puolustusministeriön kanssa?

Puhemies Maria Lohela: Ennen ministereitä vielä edustaja Emma Kari.

11.59 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eräässä puheenvuorossa aikaisemmin kutsuttiin näitä Suomen kehitysyhteistyöleikkauksia kiusallisiksi. Itse kokisin kyllä, että kyse ei ole siitä, että ne ovat kiusallisia, vaan siitä, että ne ovat häpeällisiä. Me elämme keskellä historiallista humanitääristä kriisiä — historiallista humanitääristä kriisiä — ja tähän Suomi on vastannut leikkaamalla lähes puolet meidän kehitysyhteistyömäärärahoista, leikkaamalla meidän pakolaiskiintiötä ja vaikeuttamalla sotaa paenneiden ihmisten pääsyä turvaan. Kun näistä kehitysyhteistyöleikkauksista täällä puhutaan, niin selän takaa silloin tällöin kuuluu riemunkiljahduksia, mutta itse kuitenkin uskon, että Suomen hallitus ymmärtää, että tämä asia ei missään nimessä ole meille kunniaksi. Se, että me olemme pudonneet edistyskellisten pohjoismaiden viiteryhmästä, ei meille kunniaksi tee. Sen takia kysyisinkin ministereiltä: onko meillä tavoitteena kuitenkin tehdä konkreettinen suunnitelma ja aikataulu siitä, miten kehitysyhteistyömäärärahoja (Puhemies ko-
puttaa) tullaan nostamaan 0,7:n tasolle?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Soini, 3 minuuttia.

12.00 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Yritän tiivistää.

Edustajat Ruoho ja Haavisto ja muut kysyivät kriisinhallinnasta. Tämä on äärimmäisen tärkeää osana kansainvälistä vastuunkantoa ja yhteisen turvallisuuden rakentamista. Paino-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

tamme kokonaisvaltaisuutta niin sotilaallisen kuin siviilikriisinhallinnan kanssa. Olen järjestänyt yhdessä Turkin kanssa rauhanvälitysaamiaisen New Yorkissa. Meidän mielestämme Turkin kanssa pitää olla keskusteluyhteys, vaikkakin samaan aikaan tuomitsemme ihmisoikeusloukkaukset ja sensuurin.

Ensi vuonna arvioiden mukaan sotilaallisiin ja siviilikriisinhallintatehtäviin osallistuu 510 suomalaista. Maantieteelliset painopisteet ovat Libanon, Irak, Afganistan, Kosovo, Georgia ja Ukraina, ja aivan oikein, kuten edustaja Pelkonen sanoi, tätä on tiivistetty ja vaikuttavuutta lisätty. Suurimmat operaatiot ovat UNIFIL Libanonissa, koulutusoperaatio Irakissa ja Resolute Support -operaatio Afganistanissa, missä vierailin paikan päällä. Edellisten vuosien tavoin, kuten kaikissa uusissa operaatioissa, tietysti tämä edellyttää lisäbudjetia. Siviilihenkilöstön osallistumiseen kriisinhallintaan esitetään 15:tä miljoonaa, ja 0,5 miljoonaa kohdistetaan rauhanvälittämiseen, ja näissä ollaan aika usein EU-maiden kanssa tekemisissä.

Sitten tästä arktisesta asiasta: Se on tärkeä. Meillä on siellä painopisteitä, meteorologiaa, ympäristöä, kestävä kehitystä, koulutusta nimenomaan, että myös alkuperäiskansat saavat koulutusta, pääsevät koulutukseen, on liikenneyhteydet, koilliskaapeli, sitten kun on tämä niin sanottu musta sade, joka sulattaa jäätiköitä, niin se on kohteena. Sitten on jäänmurtajat — me voimme kertoa, että Suomessa pidetään kaikki satamat auki. Arktista aluetta ei saa militarisoida, se on myöskin iso turvallisuuspoliittinen kysymys. Mutta sitten tämä erinomaisen tärkeä kysymys, niistä sisäisistä ristiriidoista: Tässä on kyllä nähtävissä myöskin tämä puoli, että kun Kanadassa Trudeau tuli valtaan, niin Kanada tavallaan kurottautuu enemmän. Nyt amiraali Papp, joka oli aivan erinomainen Amerikan suurlähettiläs, erosi jo, ehkä tämän uuden hallinnon takia.

Sitten humanitäärinen viisumi. Kyllä voin sitä harkita. Käytännössä Afganistanissa kun kävin, niin kuulin, että Suomen suurlähetystössä työskentelevät afgaanit eivät uskalla turvallisuussyistä kertoa perheensä ulkopuolelle, missä he ovat töissä. Kyllä tämä on tiedosani.

Ja sitten, edustaja Skinnari, teille, kun Pohjoismaiden yhteistyö... (Puhemies koputtaa) Tapaan Margot Wallströmin Oslolla ensi tiistaina, ja kaikki Pohjoismaat ovat koolla. Nimenomaan tämä on se meidän viiteryhmämme, ja tätä kautta lähdetään liikkeelle.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Mykkänen, 3 minuuttia.

12.04 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen: Ensinnäkin edustaja Mikkonen kysyi järjestöjen avusta erityisesti, joita aiemminkin kosketeltiin. Kysyttiin, miten sitä on seurattu. No nyt, niin kuin tässä tuli mainittuakin, evaluaatio on menossa ja siitä on ensimmäinen osa julkistettu, kaksi seuraavaa osaa valmistuvat kesään mennessä, ja sen pohjalta saadaan kuva, miten järjestöt tällä hetkellä pystyvät töitään tekemään. Meillä oli eilen itse asiassa näiden 22 ohjelmatukijärjestön kanssa tapaaminen, jossa myös käytiin tilannetta läpi ja on nyt varmistettu ensi vuodelle vakaa rahoitus ja sitten sitä seuraaville vuosille pyritään nelivuotisiin rahoitusjaksoihin, jolloin näillä isoilla järjestöillä olisi nykyistä ja itse asiassa koskaan aiemmin ollutta vakaammat olot ja meillä myöskin on helpompi arvioida pitkäjänteisemmin heidän tuloksiaan.

Evaluaatio tosiaan ensimmäisen osan osalta lähtee siitä, että ne järjestöt, joita siinä ensimmäisessä osassa arvioitiin, tekevät tehokkaasti työtä. Evaluaatio ei toki sano, että kannattaisi siirtää vaikka humanitäarisestä avusta järjestöille rahaa, tai ei sano, että esimerkik-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

si maakohtainen kehitysyhteistyö tai Finnfundin kautta luotavat työpaikat olisivat jotenkin tehottomampia. Tavallaan tällaisia johtopäätöksiä, mitä tässä ehkä edustajat vähän ohjasivat vetämään, en voi evaluaation perusteella olla tältä pohjalta tekemässä sinänsä.

Sitten yksi asia tietysti täytyy tehdä hyvin selväksi, kun tässäkin muutamit puheenvuorot loivat vaihtoehtoihin, että hallitus panostaa nyt Finnfundiin ja investointimuotoiseen rahoitukseen ja sitten vähentää järjestöiltä, että nämähän eivät ole vaihtoehtoisia. Investointimuotoinen rahoitus on mahdollista sen takia, että se ei ole kehysmeno, kun taas järjestöapu lahjarahana on kehysmeno. Vaikka me lopettaisimme Finnfundin kokonaan, niin me emme saisi kehukseen lisää rahaa järjestöille, niin että tästä ei kannata olla huolissaan.

Tässä edustaja Kari viittasi kehitysavun leikkauksiin, ei nyt ihan puolia ole pois otettu läheskään. Sinänsä sanoisin siitä itse asiasta, että totta kai, niin kuin tässä on todettu ja niin kuin hallituksen ohjelmakin lähtee siitä, suunnan pitää olla ylöspäin. Ensi vuonna nostamme hienoisesti kehitysavun osuutta myös bkt:stä ja myös euromääräisesti. Kaikki me tiedämme, että kun leikataan kouluista, sairaaloista, joka paikasta, niin emme me voi sitä 300:aa miljoonaa kerralla lähteä palauttamaan.

Sanoisin, että puolen vuoden kokemuksen perusteella vähintään yhtä paljon niitä Afrikan nälänhädässä olevia lapsia tai vääryydessä eläviä naisia siellä Kiberan slummissa, missä kävin, auttaa se, miten me voimme tarkemmin valita, mitä me sillä noin 800 miljoonalla eurolla teemme, joka on edelleen erittäin iso raha suomalaisten veronmaksajien rahaa vuosittain käyttää. Kun me sitä työtä pystymme tekemään pitkäjänteisesti, tuloshakuisemmin, mittaamalla paremmin, hyödyntämällä parhaita kansainvälisiä kumppaneita, niin me saamme selvästi enemmän aikaan kuin mitä on toistaiseksi saatu aikaan. Näin uskon.

Edustaja Uotila kysyi EU:n tulevaisuudesta. Siihen otan kauppaministerinä sen verran kantaa, että uskon itse vahvasti, että back to the basics — sisämarkkinoiden syventäminen, erityisesti digitalisaation kautta. Meillä oli Berliinissä maanantaina suomalaisen musiikin verkottuminen saksalaisen musiikkiteollisuuden kanssa, ja siellä on paljon ongelmia tekijänoikeuksien puolella, vaikka suomalaisen musiikkivienti onkin onneksi kymmenkertaitunut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Keskustelin myös Saksan talousministerin Gabrielin kanssa maanantaina, ja hän oli myönteinen siitä, että he näkevät kyllä kaiken retoriikan ohella, että pitää edetä vapaakauppasopimuksessa esimerkiksi Japanin kanssa ensi vuoden aikana, edetä ympäristöystävällisten tuotteiden tullialennusten kanssa ja näitä meidän pitää vahvasti ajaa. (Puhemies koputtaa) Puolustuksen alalla myös sisämarkkinoiden syntyminen osittain yhteisen innovaatorahaston kautta olisi erittäin tärkeää suomalaisen osaamisen etenemiselle.

Puhemies Maria Lohela: Nyt jatketaan vielä debattia, tälle keskustelulle on varattu aikaa tuonne kello 12.30:een saakka kokonaisuudessaan.

12.08 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että ulkoministeriö on huomionut suomalaisen rauhanturvaamisen merkityksen. Mielestäni Suomi on edelleen rauhanturvaamisen suurmaa ja erityisesti myös rauhanvälittämisen suurvaltio, ja toivottavasti sillä puolella pystytään saamaan aikaan merkittäviä tekoja myös ensi vuoden aikana.

Täällä salissa on käyty paljon keskustelua Syyriasta ja sen tilanteesta. Tilanne on äärimmäisen haasteellinen ja surullinen. Täältä katsottuna on kovasti arvioitu EU:n mahdollisia onnistumisia siellä ja sitä, onko YK onnistunut parhaalla mahdollisella tavalla. Kysyisin

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

ministerin näkemystä: miten arabivaltiot ovat osallistuneet tähän Syyrian tilanteen auttamiseen?

12.08 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Vielä tästä kehitysavusta.

Tosiaankin budjetista löytyy selkeitä lukuja sivulta 138. Tässä on selkeä taulukko näistä kehitysapumenoista, ja todellakin tänne UM:n momentille 24.30.66 tehdään kehitysapuun 37 miljoonan lisäys suhteessa viime vuoteen. Ja sitten täytyy ottaa huomioon se, että on myös kahdeksan muuta hallinnonala, mihinkä on tehty lisäyksiä. Suhteessa viime vuoteen tehdään lisäyksiä yhteensä 64 miljoonaa kehitysapuun. Ja täytyy vielä todeta se, että kun Vanhasen kakkoshallituksen aikana kehitysapuun käytettiin 915 miljoonaa vuonna 2009 ja ensi vuonna käytetään 881 miljoonaa, niin miten ihmeellinen ja epäinhimillinen hallitus silloin onkaan ollut, (Puhemies koputtaa) joka on näin vähän käyttänyt kehitysapuun.

12.10 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kylmä arvovalinta hallitukselta leikata kaikkein köyhimpien ja heikko-osaisempien auttamisesta kehitysavusta. Hallitus leikkaa massiivisesti kehitysyhteistyöstä tilanteessa, jossa globaali pakolaiskriisi edellyttää, että enemmän auttaisimme ihmisiä kriisien alkulähteillä. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa on 100 miljoonaa euroa lisää kehitysyhteistyölle.

Edustaja Haavisto tuossa aikaisemmin muistutti, että viime kaudella päästöhuutokauppatuloja ohjattiin kehitysyhteistyöhön ja ilmastorahoitukseen, ja yhdyn hänen suosituksensa siitä, että kehotan hallitusta ottamaan tämän mekanismin käyttöön tai keksimään jotakin muuta vastaavaa.

Mutta minulla herää huoli myös ilmastorahoituksen riittävydestä, koska näitä päästökauppatuloja ei ole enää ohjattu ilmastorahoitukseen. Toivon ministeriltä selvitystä siitä, miten Suomi on hoitanut köyhien maiden ilmastorahoituksen.

12.11 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä ministerin suusta kuulimme juuri, että kaikkein köyhimpiä maita ei ole meidän kehitysyhteistyössämme suinkaan laitettu syrjään tai unohdettu. Minä nyt haluaisin vielä muistuttaa, että Finnfundin hankkeista yli 60 prosenttia kohdistuu kaikkein köyhimpiin maihin ja myös hauraisiin valtioihin, ja siinä on se kolikon kääntöpuoli sitten, mistä kauhea huuto luonnollisesti alkaa, kun tulee sitten hankaluuksia. Minusta erinomainen huono hyvä esimerkki on tämä Hondurasin vesivoimahanke, jonka lopullista syytä ja seurausta ei kukaan vielääkään oikeastaan tiedä, siinä oli todella paljon kaikenlaisia ongelmia. Mutta näin käy, kun joudumme ja Finnfund joutuu sitten ilman muuta erittäin vaikeissa olosuhteissa myös toimimaan. Jos valitsisimme maita ja jos Finnfund valitsisi maita, joissa demokratia toimii, ihmisoikeudet pelaavat ja niin edelleen, niin se voisi toimia ainoastaan Ruotsissa.

12.12 Lenita Toivakka kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Mykkänen tuossa jo aiemmin mainitsi Tanskan ja Ruotsin esimerkkinä siitä, miten he ovat jo käyttäneet edistyksellisemmin yksityisen sektorin rahoitusta kehitysyhteistyössä. Tapasin taannoin toistakymmentä afrikkalaista ulkoministeriä pohjoismaisten ministerikollegoitien kanssa. Tuolloin hyvin yksiselitteinen viesti näiltä Afrikan ministereiltä oli se, olivat he sitten köyhempiä tai vähän vauraampia Afrikan maita, että "me toivomme teidän kanssan-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

ne sellaista yhteistyötä, jossa on mukana yksityinen sektori, kehitätte meidän infraa ja luotte ihmisille työpaikkoja". Sillä estetään se mahdollinen seuraava suuri muuttoliike tässä maailmassa, että Afrikkaan luodaan toivoa ihmisille.

Nyt on hyvin tärkeää, että Suomi on luonut välineitä, Suomi on panostanut tähän puoleen ja on mukana muiden Pohjoismaiden kanssa auttamassa ihmisiä ja toteuttamassa tätä toivon halua, mikä siellä ihmisillä on. Haluaisin kysyä ministeriltä: Miten näette, että tämä työ on lähtenyt liikkeelle? Finnfundiin on lisätty pääomaa. BEAM-hanke ilmeisesti, joka nyt lanseerataan ensi viikolla, on ollut todella kysytty muun muassa Vietnamissa. Miten näette (Puhemies koputtaa) näiden lähteneen liikkeelle ja ennen kaikkea sen, miten pienet ja (Puhemies koputtaa) keskisuuret yritykset pääsevät näihin mukaan?

12.13 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Toistan aikaisemman kysymykseni ministeri Soinille: Oletteko huolissanne siitä, että Suomessa tehdään vääränlaisia turvapaikkapäätöksiä irakilaisten suhteen? Onko kenties niin, että eurooppalaiset yleensä ovat liian lepsuja, vai tulee Suomeen vain jostain syystä aivan erilaisia turvapaikanhakijoita Irakista kuin muualle Eurooppaan?

Sitten tästä ilmastorahoituksesta. Yleensähan katsotaan, että ilmastorahoituksen tulisi olla erillinen kehitysyhteistyörahoitus. Suomeksihan näin ei ole. Myöskin on sellainen suositus olemassa, että ilmastosopeutukseen tähtäävän rahoituksen pitäisi olla noin puolet kokonaisrahoituksesta. Mikä on laita meidän kanssamme? Pääsemmekö tähän, ja miten, ministeri Mykkänen, näette Finnfundin käytön instrumenttina: tukeeko se ilmastosopeutusrahoituksen tarvetta, vai onko se luonteeltaan sellainen, joka pikemminkin suuntautuu muunlaisiin investointeihin?

12.14 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen ulkopolitiikan yksi tärkeä tavoite on lähialueiden vakaus ja taloudellinen yhteistyö lähialueillamme. Suomelle avautuu aivan ainutlaatuinen mahdollisuus tehdä hyvää lähialueellamme Arktisen neuvoston puheenjohtajana ensi vuoden alusta kolmen vuoden ajan. Kysynkin ulkoministeri Soinilta: Suomi on aina ollut Venäjälle tärkeä kauppakumppani. Ymmärtäen toki tämän nykyisen pakotepolitiikkatilanteen mikä on teidän näkökulmanne Suomen ja Venäjän välisen kaupan mahdollisuuksiin tulevien vuosien aikana, kun tämä arktinen yhteistyö ja sen neuvoston puheenjohtajuus avaa meille aivan valtavan hienon foorumin käydä neuvotteluja ja keskusteluja nimenomaan itänaapurin kanssa ja muiden naapureittemme kanssa?

12.15 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme puhuneet paljon maahanmuutosta ja ulkomaalaisten oikeuksista. Olisin oikeastaan ministeri Soinilta kysynyt, mikä on tilanne suomalaisen henkilön auttamisessa ulkomailla suurlähetystöissä. Olen itse saanut yhteydenottoja muun muassa Koreasta. Suomalainen nuori nainen oli siellä, joutui pahoinpidellyksi täysin selvin päin, ei saanut apua suurlähetystöstä, edes hätäapua tulkkaukseen. Hänet jätettiin yksin, ja vanhemmat täältä onneksi auttoivat. Mikä se tilanne on?

Toinen tilanne on se, että kiinalainen äiti on adoptoitujen lastensa kanssa Kiinassa. Hänellä on suomalainen, vakavarainen mies Suomessa. He eivät saa Suomeen lapsiaan, he eivät ole täysin millilleen noudattaneet kansainvälistä adoptioneuvontaa, mutta tilanne on kohtuuton. Hänellä on lapsi Suomessa.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Miten näissä tilanteissa lähetystö auttaa suomalaisia ulkomailla, eikä aina vain ulkomalaisia?

12.16 Ulla Parviainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä Suomen suhteisiin naapuriin ja viestintään. Minusta on tärkeää, että Suomesta lähtee aina oikea viesti maailmalle, mutta näitten kotimaan ikävien tapahtumien yhteydessä on sosiaalisen median kautta tahallisesti välitetty virheellistä viestiä meidän toiminnastamme, ja tämähän saattaa häiritä Suomen kuvaa, saattaa jopa vahingoittaa Suomen suhdetta toiseen valtioon. Kysyn teiltä: mitä me voimme tehdä täällä Suomessa tällaiselle ikävälle toiminnalle, joka sitten taas vaikuttaa meidän ulkosuhteisiimme?

12.16 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä edustaja Vanhanen muisteli 25 vuoden takaisia ja totesi presidentti Koiviston silloiset sanat, kun Koivisto totesi, että valtio, joka velkaantuu ja jonka vaihtotase on alijäämäinen, ei voi antaa vastikkeetta rahaa ulkomaille. Se oli silloiselle ministerille aika kova isku, mutta siitä selvitettiin.

Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyömäärärahojen taso on tietysti tärkeä, mutta kyllä vielä paljon tärkeämpi on se, miten nämä varat käytetään. 881 miljoonaa on iso summa. Olen erittäin tyytyväinen siihen, että ministeri Mykkänen kertoi tästä laina- ja sijoitusmuotoisesta kehitysyhteistyöstä, sen monipuolisesta vaikutuksesta ja mahdollisuuksista käyttä sitä hyvin monipuolisesti. Siksi vähän ihmettelen, että taitaa olla RKP:n ja vasemmistoliiton suunnalta vastustusta tälle toiminnalle. En sitä ymmärrä, ja olisi tietysti hyvä kuulla perusteluita. Sitten... (Puhemies koputtaa) — Jaa, aika loppui.

Puhemies Maria Lohela: Aika loppui.

12.18 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyömäärärahat tarvitsevat kunnon korotuksen, ja meidän vastalauseessamme esitämme 235:tä miljoonaa lisää kehitysyhteistyömäärärahoihin. (Leena Meri: Mistä rahat, mistä ne leikataan?)

Mutta ystäväni ministeri Soini ei ole vielä ehtinyt vastaamaan siihen kysymykseen, jonka ensimmäisessä debattipuheenvuorossani esitin, ehkä johtuen siitä, että samalla siinä piikittelin tätä perussuomalaisten epäjohtonmukaista hädänalaisten auttamista maailmalla. Elikkä palaan siihen kysymykseen, mistä Brysselissä on eilen puhuttu, että kun Aleppon piiritetystä kaupungista nyt evakuoidaan hädänalaisia, haavoittuneita ihmisiä, niin pääministeri Sipilä eilen näki mahdollisuuden, että Suomi voisi olla mukana projektissa, jossa näitä todella hädänalaisia, haavoittuneita ihmisiä otettaisiin Euroopan maihin, muun muassa Suomeen. Mitä ulkoministeri Soini on tästä mieltä?

12.19 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälisen politiikan tilanne on monimutkaistunut Euroopassakin viimeisten vuosien aikana erittäin nopeasti. On Ukrainan kriisiä, on Syyrian sotaa, ja katseet kyllä kääntyvät kansainväliseen yhteisöön ja siihen, miten Yhdistyneet kansakunnat ja Euroopan unioni ovat pystyneet näissä kriiseissä toimimaan.

Suomalaisille ja Suomelle tärkein viitekehys on varmasti aina Pohjoismaat. Me olemme erittäin samankaltaisia maita, meidän historiamme, tapamme, ihmiskäsityksemme, demokratia ja ihmisoikeudet ovat kaikki samankaltaisia, ja pohjoismaisessa yhteistyössä olisi

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

meille valtava määrä vielä tehtävää. Ruotsista tulee ensi vuonna YK:n turvallisuusneuvoston jäsen, ja on paljon puhuttu myös siitä, kuinka YK:ta nyt pitäisi uudistaa, että se pystyisi paremmin vastaamaan tämän ajan kriiseihin. Kuinka Suomi yhdessä Ruotsin kanssa suhtautuu siihen, miten YK:ssa näitä reformeja saataisiin eteenpäin, että se olisi toimivampi järjestö?

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustajat Adlercreutz, Ruoho, Räsänen, Haavisto, ja sitten ministereiden puheenvuorot loppuun.

12.20 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Edustaja Kankaanniemi: En tiedä, oliko edustaja Kankaanniemi ehkä valmiiksi vähän puolustusasemissa, kun tulkitsi kysymyksen kritiikkinä. Rahoitusinstrumentteja toki saa olla paljon, kysymyksenä lähinnä oli se, miten tämä instrumentti soveltuu nimenomaan tähän ilmas- tosopeutusrahoituksen toteuttamiseen.

12.20 Veera Ruoho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin lyhyesti edustaja Adlercreutzille sanoisin, ettei tänne tule väärää turvapaikanhakijoita, heillä vain ei ole turvapaikkaperusteita, mikä taas johtuu siitä, että ihmiset yrittävät käyttää turvapaikkaväylää, vaikka heillä on muita syitä, köyhyyttä ja tällaista näin, mikä ajaa heitä tulemaan.

Edustaja Uutilan puheesta tuli mieleen, tästä, että otettaisiin näitä haavoittuneita mukaan, se, että itse näkisin sen kyllä tärkeänä asiana, mutta muistuttaisin semmoisesta asiasta, minkä kokemuksesta olen itse nähnyt: lapsista, joilta omat vanhemmat ovat katkoneet luita, että he näyttäisivät säälittävämmiltä. Heistä itse asiassa käytetään tällaista sanaa kuin "hämähäkkilapset", koska heidän ovat muuten terveitä ja he saattavat liikkua nopeasti. Minä toivoisin, että tällaista ei pääsisi tapahtumaan. — Minulla oli vielä toinen kysymys, mutta enää en ehdi enempää puhua.

12.21 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Soinia myönteisestä vastauksesta liittyen mahdollisuuteen harkita näitä humanitäärisiä viisumia erityistapauksissa. Mutta pidän kaiken kaikkiaan huonosti harkittuna sitä valintaa, että kehitysyhteistyöleikkaukset ovat kohdistuneet nimenomaan kansalaisjärjestöihin, sillä on todettu, että juuri niiden tekemä kehitysyhteistyö on tuloksellista ja tehokasta ja kohdistuu sinne ruohonjuuritasolle, jossa esimerkiksi tukea ohjataan koulutus- ja terveydenhuoltopalvelujen kautta suoraan kansalaisille, ja niiden joukossa ovat esimerkiksi vakiintuneet suomalaiset lähetysjärjestöt. On hyvin valitettavaa, että nämä ovat joutuneet monelta osin ajamaan projektejaan ja toimintaansa alas näiden leikkausten vuoksi.

12.22 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Soini, puhuitte puheenvuorossanne lähetystöverkon säilyttämisestä ja että tämän hallituskauden aikana ei enää lähetystöjä lakkauteta, vaan suunta on nyt toinen. Tästä täytyy antaa kiitos. Tämä on tärkeä asia ja asia, johon ulkoasiainvaliokunta on usein täällä puuttunut.

Olisin kysynyt teiltä näkemystä hieman siitä, missä on puutteita, missä on aukkoja. Meillä on EU-jäsenmaita, joissa ei tällä hetkellä ole Suomen lähetystöä, ja ajattelen myöskin viennin näkökulmasta: kun hyvin usein puhutaan siitä, että markkinat ovat tulevaisuudessa Euroopan ulkopuolella, markkinat perinteisten kumppanimme ulkopuolella, lähe-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

tystöverkot, lähetystöt ovat aika tärkeitä siinä, että nämä asiakkaat tavoitetaan. Onko tässä hallituksella ajatuksia, miten tätä aktiviteettia lisätään? Ehkä tähän lisään vanhan ajatuksen tämmöisistä läppärlähettiläistä. En puhu silloin kiertävistä suurlähettiläistä vaan vähän vaatimattomammin resursoituista lähettiläistä, jotka istuvat paikan päällä, osallistuvat EU-koordinaatioon ja edustavat Suomea, vaikka suurta lähetystöä ei olekaan.

Puhemies Maria Lohela: Ja sitten ministereiden puheenvuorot loppuun. Ministeri Soini, 3 minuuttia.

12.23 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Yritän muutamaa vastata.

Aloitan edustaja Uotilasta: Suomen pakolaiskiintiö on 750, ja sitä painotetaan tällä kaudella nimenomaan syyrialaisien pakolaisten vastaanottamiseen.

Sitten edustaja Merelle: En tunne tuota yksityiskohtaa, mutta otan kyllä selvää. Nimenomaan suomalaisen suurlähetystö- ja konsulitoiminnan yksi keskeinen tehtävä on suomalaisten auttaminen hädässä ulkomailla. Eli varmaan voimme tähän palata.

Sitten näistä kehitysapumääristä. Kun puhutaan rahasta eikä puhuta pelkästään joistain abstrakteista prosenteista, niin vihreät ja RKP olivat hallituksessa vuosina 2007—2011. Silloin vuonna 2009 rahaa kehitysapuun annettiin 915 miljoonaa, nyt 881 miljoonaa — ettei totuus unohdu.

Sitten, edustaja Haavisto, tämä on hyvin tärkeä asia. Esimerkiksi kyllä aika piinallinen hetki oli, kun Slovakiassa, joka nyt on EU-puheenjohtaja, edellisen hallituksen aikana lakkautettiin Suomen suurlähetystö. Etenkin meidän pitäisi vahvistaa meidän suurlähetystöverkkoa esimerkiksi tämänkaltaisissa maissa kuin Filippiinit, mistä niin ikään edellisen hallituksen aikana lakkautettiin. Tämä hallitus korottaa nyt Bogotán, missä on saatu erittäin merkittävä ratkaisu: 50 vuotta kestänyt sota on saatu lakkaamaan. Tämä on hyvä investointi suomalaiseen työhön, yrittämiseen ja muuhun.

Täällä oli monta muutakin hyvää kysymystä hybrdivaikuttamisesta ja muusta, mutta tämä kehitysavun perillemeno: Oma näkemykseni on — ja myös uskon, että tiedän jotain kansalaisten näkemyksistä — että ihmiset eivät vastusta kehitysapua, he haluavat, että se menee perille. Se, mitä vastustetaan voimakkaasti, on se korruptio, läpimätä systeemi, joka useissa maissa hallitsee. Oliko se edustaja Paloniemi, joka hyvin puhui Hondurasin vesiprojektista. Eivät suomalaiset halua kaataa miljoonia hankkeisiin, joista ei tule mitään.

Ja sitten järjestöt: Olen edustaja Räsänen kanssa samaa mieltä, että lähetysjärjestöt saavat tehokkaasti apua perille. Vaikka tässä ei nyt kenenkään pitäisi omista asioistaan puhua, niin minä luotan paljon enemmän pyhään roomalaiskatoliseen kirkkoon kuin johonkin valtioon, että menee kehitysapu perille, ja saattaa mennä semmoisen filosofiankin puitteissa, jonka voin hyväksyä.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Mykkänen, 3 minuuttia.

12.27 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Karimäki viittasi ilmastorahoituksen tasoon. Toistan vielä sen, että meillä investointimuotoisen rahoituksen kautta erityisesti ilmastorahoituksen määrä kasvaa, ja se on siis myös monen muun maan käyttämä metodi, että nimenomaan investointimuotoista riskijakorahoitusta siihen suunnataan. Voisimme päästökauppatuloihin liittyen tietysti

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

tehdä niin kuin moni muu maa, esimerkiksi Saksa, tekee, että päästökauppataloja korva-merkitään uusiutuvan energian investointitukin, mutta se ei tietysti käytännössä muuttaisi muuta kuin kirjanpitoa, kun tällä hetkellä me TEMin määrärahoista maksamme investointituet, joita maksetaan enemmän kuin päästöhuutokauppataloja tulee, niin että en sinänsä tähän niin paljon kiinnittäisi huomiota.

Todella, niin kuin tässä Soini viittasi, kun puhutaan kehitysavun kokonaistasosta, johon Karimäki myös viittasi, niin me olemme nyt semmoisella vuosien 2006—2007 tasolla niin kansalaisjärjestöjen osalta kuin myös koko kehitysapupotin osalta. Onko se vähän? Se on vähemmän kuin missä oltiin tässä muutama vuosi sitten, mutta silloin kymmenen vuotta sitten oli ollut yli puolikymmentä vuotta aika nopeata kehitysavun kasvua. Silloin oltiin suhteellisen siedettävässä tilanteessa. Me olemme nyt sillä tasolla, että ei kannata liioitella sitä muutosta, mikä on sen jälkeen tapahtunut.

Adlercreutz viittasi tähän ilmastorahoitukseen myöskin sopeutumiskeinojen osalta. Kyllä myös semmoisia hankkeita toki rahoitetaan, missä pyritään nimenomaan vahvistamaan vaikkapa saarialueiden, alavien alueiden kykyä selvitä, kun suolapitoinen vesi nousee, ja selvitä suolaantuvien kaivojen kanssa, myöskin Finnfundin kautta. Mutta kyllä minä sanoisin, että pääpaino — ja minun mielestäni ihan oikeutetusti pääpaino — Suomen veronmaksajien ja suomalaisen investointirahan käytössä on vähentää ilmastopäästöjä, jolloin me itse asiassa 1 eurolla tekemällä vaikka Turkanaan tuulivoimapuiston, joka nyt maaliskuussa avautuessaan tuottaa lähes viidenneksen lisää Kenian sähköverkkoon sähköä koko Kenian tämän hetken tuotannosta, saamme paljon enemmän aikaan kuin vaikkapa kotimaisilla tuotantotuilla, joita nyt aiempaa tarkemmin jatkossa katsotaankin.

Valitettavasti, vaikka Adlercreutz toisin sanoi, edustaja Wallinin nimissä oleva muutosesitys kyllä tähtää todella 130 miljoonan euron leikkaukseen finanssisijoituksista ja vielä poistaisi sen 10 miljoonan euron korotuksen Finnfundin pääomaan, mikä ensi vuodelle on hallituksen esittämänä menossa.

Edustaja Toivakka viittasi tähän investointimuotoiseen rahoitukseen, miten saadaan pk-yritykset erityisesti mukaan, ja todella tällä nyt tämän vuoden 130 miljoonan euron pääomakorotuksella vähintään 0,5 miljardin investoinnit käynnistyvät, joissa jokaisessa on suomalainen ratkaisutoimittaja tältä puolelta taustalla. Meillä on sinänsä nyt nälkä vielä kasvanut tässä matkan varrella tänä syksynä, niin että nyt neuvottelemme seuraavista, siis jäljellä olevan 420 miljoonan euron investointimuotoisen rahoituksen osalta esimerkiksi Maailmanpankin IFC:n kautta, joka on heidän investointimuotoinen siipensä, ja silloin me pyrimme siihen, että se ei ole 1,5 miljardia, mikä olisi se laskennallinen sama taso, vaan esimerkiksi 3 miljardia, kun saamme siihen Maailmanpankin rahaa mukaan ja niin, että siinäkin on aina suomalainen yritys mukana silloin, kun se pystyy tarjoamaan sen ratkaisun. Kyllä pk-yrityksiä myös näihin Finnfundin hankkeisiin mukaan usein pääsee, ja siihen pyritään jatkossa vielä enemmän, ja nimenomaan tämä korkotukiluottomekanismi on sellainen, joka myös varsin pienissä kaupoissa pk-sektorin mittakaavassa on relevantti.

Paloniemi kiinnitti huomiota LDC-maiden, köyhimpien maiden, riskitasoon, mitä se on. Se on juuri näin, että jos nollatoleranssi otettaisiin siihen, että ei voi ottaa mitään sellaista, missä saattaa tulla riski, niin silloin Ruotsi olisi se paras kehitysavun kohde. Tässä suhteessa meidän täytyy ymmärtää, että joitakin haasteita aina tulee ja niitä pitää pystyä mahdollisimman läpinäkyvästi torjumaan jo ennalta ehkäisevästi niin, että meillä on järjestöt siellä esimerkiksi auttamassa. Tämä on tärkeätä työtä, mitä järjestöt siinä tekevät.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Yleiskeskustelu tästä pääluokasta keskeytetään tässä vaiheessa.

Pääluokan käsittely keskeytettiin klo 12.31.

Pääluokan käsittelyä jatkettiin klo 15.25.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt jatketaan aiemmin tänään keskeytynyttä yleiskeskustelua ulkoasiainministeriön pääluokasta 24.

15.25 Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! Me elämme tällä hetkellä keskellä historian pahinta humanitääristä kriisiä. Minä itse uskon, että historia tulee muistamaan meidät siitä, miten me maana toimimme tässä kriisissä. Suomi on kuitenkin vastannut tähän tilanteeseen romuttamalla kehitysyhteistyönsä, heikentämällä ihmisoikeuksia, leikkaamalla pakolaiskiintiötään ja vaikeuttamalla sotaa paenneiden ihmisten mahdollisuutta saada perhe luokseen.

Kehitysyhteistyön jättileikkaukset osuvat miljoonien kaikkein köyhimpien ihmisten elämään. Ne rapauttavat myös Suomen kansainvälistä mainetta globaalin vastuun kantajana. Hallituksen esityksessä sanotaan, että Suomi toimii vastuullisesti osana kansainvälistä yhteisöä. Tämä ei pidä paikkaansa. Suomen kehitysyhteistyömäärärahojen bruttokansantulo-osuuden arvioidaan pysyvän 0,4 prosentissa koko hallituskauden ajan. Tällä me jäämme kauas meidän tekemästämme kansainvälisestä 0,7 prosentin sitoumuksesta, ja pitää ottaa huomioon, että meidän naapurimaamme, Norja, Ruotsi, Tanska, ovat tämän tavoitteen jo saavuttaneet. Suomi tulee putoamaan edistyksellisestä pohjoismaisesta viiteryhmästä.

Arvoisa puhemies! Kansalaisjärjestöjen tekemästä kehitysyhteistyöstä leikattiin tänä vuonna kerralla 43 prosenttia eli 49 miljoonaa euroa. Järjestöt ovat joutuneet keskeyttämään useita satoja hankkeita jättäen yli miljoona ihmistä kehitysmaissa ilman apua. Ulkoministeriö on itse teettänyt ulkopuolisen arvion, joka osoittaa selkeästi kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön olevan tuloksellista ja kustannustehokasta. Se on sitä parasta kehitysyhteistyötä, mitä tehdään. Tämän ulkopuolisen arvion johtopäätösten mukaan järjestöjen kehitysrahoitusleikkaukset olivat virhe, ja tässä suositellaan lisärahoitusta järjestöjen ohjelmatukeen. Näin hallitus ei kuitenkaan toimi.

Arvoisa puhemies! Kansainvälisesti on sovittu, että kehittyneet maat kasvattavat ilmastorahoitustaan 100 miljardin dollarin vuositasolle vuoteen 2020 mennessä. Suomi on sitoutunut osoittamaan köyhien maiden ilmastotoimiin lisärahoitusta, mutta Suomi silti kattaa tämän rahoituksen jo ennalta leikatusta kehitysyhteistyöbudjetista. Edellinen hallitus ohjasi päästöoikeuksien huutokauppatulot osaksi Suomen kehitys- ja ilmastorahoitusta, ja Suomi sai tästä laajasti kansainvälistä kiitosta. Nyt hallitus ohjaa päästökauppatulot takaisin energiantensiiviselle teollisuudelle tukirahoina. Hallituksen myöntämät tuet ovat saaneet poikkeuksellisen kovaa kritiikkiä taloustutkijoilta. Nämä tuet eivät lisää työllisyyttä, ne eivät tue Suomen taloutta, vaan ne vähentävät yrityksiltä kannusteita vähentää päästöjä. Eli ilmastomuutoksen torjumisen sijaan nämä rahat käytetään ilmastomuutoksen kiihdyttämiseen. Samaan aikaan, kun Suomi alle vuosi sitten Pariisissa on sitoutunut kunnianhimoisiin ilmastotoimiin, leikataan Suomen kansainvälistä ilmastorahoitusta osana kehitysyh-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

teistyön budjettia ja rahaa ohjataan saastuttavalle teollisuudelle. Tämä on vastuutonta, ja se syö Suomen kansainvälistä uskottavuutta.

Arvoisa puhemies! Tämä budjetti ei ole Suomelle tässä ajassa kunniaksi. Maailmalla kaivataan nyt kipeästi vastuullisuutta ja inhimillisyyttä. Olisi hienoa, jos Suomi olisi jatkossa sellainen maa. — Kiitos.

15.30 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Suomesta tulee ensi keväänä Arktisen neuvoston puheenjohtajamaa, Yhdysvaltojen jälkeen toukokuussa. Traditio on ollut, että aika monet niistä asioista, joita edellinen puheenjohtajamaa on edistänyt, myös säilyvät siten seuraavankin puheenjohtajamaan agendalle. Toki sitä ohjelmaahan ei ole vielä julkaistu, ja emme aivan tarkkaan tiedä, mitä siellä tulee olemaan, mutta esimerkiksi tämänpäiväisessäkin budjettikeskustelussa kuulumme niitä teemoja, joita Suomi tulee nostamaan esille liittyen vaikkapa koulutukseen, meteorologiaan ja tietenkin ylipäänsä siihen suureen kuvaan pohjoisista arktisista alueista, että ne ovat erittäin hauraita ilmastoltaan ja ympäristöltään. Suomessa asuu Euroopan unionin ainoa alkuperäiskansa, ja alkuperäiskansakysymykset ovat aina läsnä siellä. Mutta on erittäin tärkeää, että arktisissa kysymyksissä otetaan myös huomioon se, että se on ihmisten elinympäristö, ja sikäli olisi toivottavaa, että kun puhutaan arktisesta politiikasta, nostettaisiin esille myös vahvemmin sosiaalipoliittiset kysymykset, koulutuskysymykset, myöskin elinkeinopoliittiset kysymykset. Suomi sivistyneenä korkean teknologisen osaamisen maana pystyy kyllä vaikkapa siitä ilmastomuutoksen vastaisesta työstä ammentamaan aika paljon uutta elinkeinoja pohjoisille alueille, ja tähän liittyy myös vaikkapa matkailupotentiaalin hurja kasvu arktisilla alueilla. Myös Euroopan unioni on antanut oman arktisen tiedonantonsa, ja Suomella olisi kyllä tuhannen taalan paikka ottaa vahvempaa roolia Euroopan unionin arktisessa politiikassa. Norja on erittäin aktiivinen näissä asioissa, mutta se ei tietenkään ole EU-maa, joten meille avautuisi siellä tilaisuutta.

On aivan selvää, että ensi vuoden aikana Suomessa tullaan järjestämään varmasti lukuisia korkean tason huippukokouksia — ulkoministerikokouksia, mahdollisesti EU:n korkea edustaja on tulossa Suomeen arktisissa asioissa, toivon mukaan myös päämieskokous saataisiin Suomeen — ja tämmöisessä kansainvälisen politiikan jännitteessä ei itse asiassa ole kovin monta sellaista instituutiota kuin Arktinen neuvosto, jossa Pohjoismaat sekä Yhdysvallat, Venäjä ja Kanada ovat saman pöydän äärellä, joten toivottavasti Suomi pystyy ottamaan myös kokoaan suurempaa roolia siinä, että myös kansainvälisen politiikan tilannetta saataisiin liennytettyä.

Erittäin pitkään on puhuttu myös arktisiin asioihin liittyen arktisesta informaatiokeskuksesta, ja Euroopan parlamentti on osoittanut tälle jo määrärahatkin muutamaa otteeseen, mutta valitettavasti se on kyllä jäänyt sitten, kansallisella tasolla on hieman huolimattomasti hoidettu sitä asiaa. Erittäin hieno saavutus oli se, että tässä syksyllä tuli EU:sta tieto, että EU:n kyberturvallisuuskeskus oltaisiin nyt Suomeen laittamassa, mutta tämä arktinen informaatiokeskus antaa itseään odotuttaa, vaikka meidän tiedeyhteisö tekee erittäin korkeatasoista tutkimusta tämän puitteissa. Toivon, että se näkyisi myös meidän linjauksissamme.

Arvoisa puhemies! On erittäin hienoa, että ensi vuonna esimerkiksi edustustoverkostossa tehdään muutamia konkreettisia parannuksia sen suhteen, että enää sitä ei tiivistetä, vaan sen sijaan konsulaatteja kohotetaan suurlähetystöiksi, kuten on vaikkapa Bogotássa Kolumbiassa ja Myanmarissa.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Lisäksi liittyen tähän viennin edistämiseen haluaisin todeta, että on erittäin tärkeää, että hallitus nyt on palkannut näitä viennin edistämisen ammattilaisia muutamaa paikkoihin. Oli tietenkin surullista, että siitä toiminnasta luovuttiin jo tässä yhdessä välissä. Mutta jos miettii vaikkapa jälleen kerran sitä pohjoista ulottuvuutta ja sitä osaamista, mitä meillä olisi siinä tarjota, niin vaikkapa Kanadan kaltaisessa maassa harvaan asutulla alueella erittäin massiivisesti käytetään edelleenkin fossiilisia polttoaineita. Suomi pystyisi uusiutuvan energian osaajana tarjoamaan paitsi kylmissä pohjoisissa olosuhteissa toimivaa energiahuoltoa ja liiketoimintamahdollisuuksia kotimaisille yrityksille myös myymään niitä maailmalle.

Lisäksi, arvoisa puhemies, haluaisin tähän loppuun vielä painottaa sitä, että kun Suomesta ensi vuonna tulee myös Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtaja ja meillä on myös itsenäisyytemme 100-vuotisjuhla, olisi erittäin tärkeää, että pohjoismaista yhteistyötä korostettaisiin. Se on meille kuitenkin läheisin viitekehys, jossa kansainvälisesti toimimme. Pohjoismaat ovat hyvin samanlaisia, ja tämmöisenä turbulenttina aikana, jolloin Euroopan unionikin kipuilee siitä suunnasta, mihin mennään, Pohjoismaat kyllä voivat näyttää liberaalin demokratian lippua.

15.35 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Muutama ajatus ulkoministeriön hallinnonalalta erityisesti, joka liittyy Suomen lähetystöihin ulkomailla.

Tässäkin talousarviossa jälleen lähetystöjen menoja leikataan noin 3 prosenttia, rahassa se on noin 7 miljoonaa. On jotenkin surullista seurata, miten Suomen hyvin mittava ja arvostettu lähetystötyö tuolla maailmalla supistuu lähes lilliputtisarjaan. Otan esimerkin Tansaniasta, jossa oli mahdollisuus reilu kuukausi sitten käydä. Vuonna 2011 vielä maa-kohtainen kokonaismäärärahanpanostus oli 44 miljoonaa, vuonna 2016 vain 13 miljoonaa. Kun otan tähän muut Pohjoismaat vierelle, Ruotsin tuki 150 miljoonaa, Norjan 100 miljoonaa, oli kertakaikkisen järkyttävää kuulla lähetystön oma näkemys siitä, mitä Suomelle maana on tapahtumassa Tansaniassa. Tilanne on se, että siellä käytännössä panostuksemme ovat jo niin pieniä, että koetaan, ettei Suomi enää suhtaudu vakavasti, ei nyt puhuta ainoastaan kehitysyhteistyöstä, vaan edes tähän maiden väliseen yhteistyöhön.

Tämä on kyllä hätähuuto, ja olisin todella toivonut, että ulkoministeri olisi ollut täällä paikalla kuulemassa tästä asiasta. Ei ole kovinkaan mielekäästä se, että kun henkilöstöä supistetaan Suomen lähetystöissä, niin se johtaa siihen, että varsinaisesta lähettiläästä tulee klemmareiden siirtäjä pöydältä toiselle — aika, sanoisin, kovapalkkaista porukkaa tällaiseen toimistotyöhön nyt keskittyneenä sen sijaan, että he edistäisivät esimerkiksi Suomen kykyä vientimaana, palvelujen viejänä ja ihan sitten teollisuuden viejänä.

Toinen asia, johon kiinnitän huomiota, on kansalaisjärjestöjen määräraha, jota vuonna 2016 leikattiin noin 40 miljoonaa euroa. Se on tällä hetkellä siis 65 miljoonaa. Nyt vuonna 2017 näiden leikkauksien todellinen vaikutus alkaa näkyä. Samaan aikaan, kun meidän lähetystömme muuttuvat tällaisiksi lilliputtilähetystöiksi, kansalaisjärjestötyö myös näissä maissa vetäytyy kuoreen ja se valtava vaikuttavuus, joka Suomella on ollut vuosikymmenien aikana rakennettuna, supistuu nyt todella nopeaa vauhtia. Sijoitustoimintamme lisääntyvät siellä, mutta niiden varsinaisesta vaikuttavuudesta ei ole vielä minkäänlaista arviota eikä taetta, kuinka ne lopulta tulevat tuottamaan.

Arvoisa puhemies! Ulkoministeriön tehtävänalaa kuuluu pitkäjänteisyys, hallituskaudet ylittävä työskentely, jonka seurauksena on totuttu ajattelemaan, että Suomella on hyvä maine, rikkaana Pohjoismaana meillä on mahdollisuus auttaa niitä, jotka apua tarvitsevat.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Nyt tämä maine rapistuu joka päivä sen takia, että tämä meidän niin mittava leikkausohjelmamme alkaa näyttää sitä todellista tulosta, mikä näiden leikkausten seurauksena syntyy.

Oma toiveeni on, että kansalaisjärjestöjä ja sitten meidän omia suurlähetystöjämme kuultaisiin näissä asioissa enemmän. Se työ ei siellä enää ole mielekästä sen tähden, että ei näillä määrärahoilla, mitä tällä hetkellä sinne osoitetaan, kohta pystytä sitä varsinaista Suomen etua siellä ajamaan. Tämä on suuri menetys.

15.40 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Suomen kehitysyhteistyömenojen arvioidaan olevan vuonna 2017 yhteensä 881 miljoonaa euroa. Hallituksen linjan mukaisesti kehitysyhteistyöhön käytettäviä määrärahoja leikataan hallituskauden aikana yhteensä 200 miljoonalla eurolla osana julkisen talouden sopeutustoimia. Lisäksi 130 miljoonaa euroa lahja-avusta siirretään laina- ja pääomasijoitusmuotoiseksi ja ohjataan vastuullisten yritysten kautta kehittyviin maihin. Vuosien 2017—2020 julkisen talouden suunnitelmassa kehitysyhteistyömenoihin kohdistetaan uusi 25 miljoonan euron säästö vuodesta 2018 lähtien. Kehitysyhteistyömäärärahat ovat tämän myötä kehyskaudella keskimäärin 0,39 prosenttia suhteessa bruttokansantuloon.

Hallitus on myös päättänyt lopettaa päästöhuutokauppatulojen ohjaamisen kehitysyhteistyöhön, mikä vähentää kehitysyhteistyöhön käytettävien varojen määrää merkittävästi. Esimerkiksi vuonna 2014 näitä päästökauppatuloja ohjattiin kehitysyhteistyöhön 69 miljoonan euron verran. Kaikki hallituspuolueet jo ennen vaaleja ilmoittivat olevansa valmiita näihin kehitysyhteistyöleikkauksiin. Perussuomalaiset ovat jo vuosia kritisoineet kehitysapuun käytettävää rahamäärää. Nyt valtaa käytetään, kun sitä on.

Kehitysapua annetaan vuosittain kansainvälisesti noin 100 miljardia euroa. Vuosikymmeniä jatkuneen avun tulokset ovat esimerkiksi Afrikassa jääneet parhaimmillaankin ristiiriitaisiksi. Suurin lahjoittaja on Yhdysvallat yli 30 miljardin euron panoksella, mutta heillä summa on vain 0,2 prosenttia maan bruttokansantulosta. Ainoastaan kourallinen maita antaa kehitysapuun rahaa YK:n suositusten mukaisen, 0,7 prosentin, osuuden suhteessa bruttokansantuloonsa.

Arvoisa puhemies! Entinen vihreiden kansanedustaja, professori Eero Paloheimo kiteyttää kehitysavun kirjassaan "Tämä on Afrikka": "Huonosti suunnitellun ja suunnatun kehitysavun merkittävin tulos on rappio." Kirjailija Jukka Mallinen on todennut, että tehottomasta kehitysapuajattelusta kertoo sananlasku "ei kannettu vesi kaivossa pysy". Mallisen mukaan tehokkuudesta sen sijaan kertoo fraasi "älä anna nälkäiselle kalaa vaan onki, jolla hän voi itse kalastaa".

Katson, että vain ne kehitysmaat ovat menestyneet, jotka ovat vapauttaneet talouttaan, keventäneet verotusta sekä poistaneet ulkomaankaupan, yrittämisen ja työllistymisen esteitä ja hinta- ja palkkasääntelyn. Valtiot, jotka tietoisesti ovat pyrkineet irti kehitysapuriippuvuudestaan, ovat kehittyneet parhaiten. Kiina käyttää kehitysapua länsimaita fiksummin uuden liittolaisimperiumin rakentamiseen.

Mitä valtavilla kehitysapupanostuksilla on saatu aikaan? EU-komissio ilmoitti jo vuonna 2010, että unionin kehitysapupolitiikka täytyy uudistaa perusteellisesti: "Jos jatkamme niin kuin nyt — ja vaikka jopa lisäisimme apua — kehitys monessa avunsaajamaassa on hyvin vähäistä tai jopa olematonta." Näin sanoi EU:n kehitysasioista vastaava komissaari EU-parlamentissa.

Yksi syy suureen kehitysapuun on kansalaisten tietämättömyys. Perussuomalaisten TNS Gallupilla muutama vuosi sitten teettämän tutkimuksen mukaan 60 prosenttia kansa-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

laisista olisi valmis karsimaan kehitysyhteistyövaroja. Tosin suomalaiset eivät tiedä, kuinka paljon kehitysapuun käytetään. Yleisin arvio oli tutkimuksessa 150 miljoonaa, kun todellinen summa oli 1 124 miljoonaa. Kaksi kolmasosaa arvioi kehitysavun määrän alle puoleen sen oikeasta määrästä. Perinteinen valtiojohtoinen kehitysapu tarjoaakin kannustimen olla kehittymättä. Esimerkiksi Afrikan ongelmien syyt tiivistetään usein siirtomaa-ajan rajoihin, yhtiöiden vastuuttomaan toimintaan ja markkinatalousjärjestelmän epärealiteuteen. Eikö ole pikemminkin moraalitonta, että Afrikka ei ole noussut vuosikymmenien varrella saamillaan sadoilla miljardeilla euroilla?

15.46 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ulkoasiainministeriön pääluokka on koostaan huolimatta erittäin merkittävä Suomen tulevaisuuden kannalta. Se, että Suomi on ensi vuodesta lukien kolme seuraavaa vuotta Arktisen neuvoston puheenjohtaja, nostaa Suomen ulkoministeriön ja siihen liittyvän toiminnan kansainvälisesti erittäin mielenkiintoiselle areenalle. Suomella on sillä alueella valtavia mahdollisuuksia taloudellisesti ja myös kansainvälisen yhteistoiminnan lisäämisen kannalta.

Kaikki tiedämme sen, että kansainvälinen tilanne Krimin tapahtumien jälkeen on erittäin jännittynyt ja myös Aleppon tapahtumat Syyriassa ovat aiheuttaneet sen, että suurvaltojen väliset suhteet keskenään ovat erittäin ongelmallisia. Epäluottamus vallitsee, mutta kaikista näistä vaikeista tilanteista huolimatta pitää uskoa siihen, että eri valtioiden ulkoministeriöt ja ulkopoliittinen johto tekevät hyviä päätöksiä jatkossakin ja alkavat lähentyä toisiaan ja saada näitä kriisejä ratkaistua.

Pohjoiset alueet ovat tulevaisuuden kasvun avaimia, se on se kiistaton tosiasia. Meillä on Suomella nyt paalupaikka seuraavan kolmen vuoden aikana Arktisen neuvoston puheenjohtajana viedä asioita eteenpäin ja myös siinä samalla valvoa suomalaisten etua. Kiistämätön tosiasia on se, että arktisella alueella pohjoisessa on valtavat luonnonrikkauudet. Siellä on maakaasua, siellä on öljyä, ja esimerkiksi Kuolan niemimaan alueen malmivarojen ja yleensä luonnonvarojen arvon sanotaan olevan satoja miljardeja euroja, ja se on aivan varmaa, että seuraavan 20 vuoden aikana Venäjä tulee ottamaan niitä käyttöön. Venäjä ei yksin selviä omalla tekniikallaan ja omalla pääomallaan siitä työstä. Näin ollen Suomen pohjoisena valtiona ja huipputeknologian maana pitää ottaa tässä iso rooli, ja sen avaa meille nyt yhtenä keinona tämä Arktisen neuvoston puheenjohtajuus. Tässä meillä on pelin paikka, jos missään.

Yksi asia: meidän pitää omissa päätöksissämme myös sisäpolitiikassa huomioida tämä, ja se tarkoittaa sitä, että meidän on pohjoisen liikenneyhteyksiä kehitettävä merkittävästi. Lentoliikenteessä pitää laittaa niitä edelleen jo kehitettyjä kenttiä vielä parempaan kuntoon. Jäämeren ratayhteys — olen sitä aina lämpimästi kannattanut ja olen ihmetellyt, miksi sitä ei olla tehty. Olen suorastaan hämmästynyt siitä, että on käytetty perusteltuja puheenvuoroja siitä, että eihän siellä ole liikennettä. No, ei yhdelläkään semmoisella radalla vielä ole liikennettä, jota ei ole vielä rakennettu. Kyllä se rata kannattaa ensin tehdä eli luoda se liikenneyhteys, jolloin avataan se markkina.

Samaan aikaan, kun keskustellaan, että pitäisikö Helsingistä tehdä Tallinnaan rautatie-tunneli meren alitse, kannattaa suurimpien intoilijoiden tutustua syvällisesti, miten on käynyt Calais'n salmen ali menevän tunnelin talouden. Sen rannoilla on Euroopan toiseksi ja kolmanneksi suurimmat talousmahdit Ranska ja britit. Nämä kaksi suurta talouskeskittymää, Suomeen verrattuna jättimäisen suuria talousmahteja, eivät ole pystyneet Calais'n salmen ali menevää lyhyttä tunnelia pitämään kannattavana muuta kuin valtavilla tukia-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

silla. Rahaa on syydetty miljarditolkulla, ja vieläkö se ei taida olla tänäkään päivänä taloudellisesti kannattava, ja jos on, niin se on hyvin niukasti sitä. Tästä Tallinnaan menevän tunnelin kustannusarviosta, siitä, mitä on julkisuudessa esitetty, voisi sanoa sen verran vain, että mikä on sitten esimerkiksi länteen menevän metron kustannusarvion paikkansapitävyys — hirvittää ajatella jonkun Tallinnan tunnelin todellisia kustannuksia. Mutta jos Jäämerelle rakennetaan rata, sen kustannukset tiedämme, koska siinä liikutaan maan päällä ja se on hallittavissa.

Arktisen neuvoston osalta meillä on pelin paikka, ja se tulee hyödyntää täysimääräisesti. On myös ilolla pantava merkille ulkoministeriön pääluokassa, että vaikka lähetystöjen resursseja on vähennetty, niin on pystytty keskittämään vähäisiä rahoja niin, että voidaan kaksi lähetystä saada aidosti lisää ja yksi konsulaatti perustaa, avata kunnolla. Elikkä niille avainalueille, mitkä ovat Suomen ulkopoliittikan kannalta ja talouden kannalta tärkeitä alueita, on pystytty satsaamaan lisää. Se on äärimmäisen tärkeä huomio ja ennen kaikkea niin, että ulkoministeriöllä ja sen suhteilla on suuri merkitys myös talousasioissa.

Team Finlandin asioiden eteenpäinvieminen vahvasti on Suomen suuri etu, eikä missään nimessä saa väheksyä Team Finlandin saavutuksia, mutta meidän on otettava myös oppia esimerkiksi siitä, mitä Finpro on tähän mennessä saanut aikaan, ja pyrittävä näistä löytämään se konsepti, niin että saadaan mahdollisimman tehokkaasti rahat käytettyä.

Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön tulevat määrärahat ovat kieltämättä laskeneet, se on kiistaton tosiasia, mutta, arvoisa puhemies, tässä voi sanoa sen, että (Puhemies koputtaa) kun talouden tilanne on vaikea, niin sen mukaan pitää myös menot mitoittaa.

15.51 Anne Louhelainen ps: Arvoisa puhemies! Kuten eilen puheessani totesin, Euroopan komissiokin on myöntänyt, että Euroopan turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikan rakenteessa on merkittäviä heikkouksia. Ihmissalakuljettajat ovat mielestäni pohjasakkaa, jotka häikäilemättömästi käyttävät ihmisten hätää hyväkseen. He ovat muun muassa sosiaalisen median kautta syöttäneet virheellisiä tietoja kohdemaista ja niiden turvapaikkakäytänteistä. Ihminen voi maksaa koko omaisuutensa päästäkseen vaaralliselle matkalle, ja perille päästyään tilanne ei ehkä ollutkaan luvatus kaltainen ja pettymys on suuri.

Arvoisa puhemies! Viestintä ja sen onnistuminen on aina tärkeää. Suomen ulkoministeri on ymmärtänyt viestinnän merkityksen myös tässä muuttoliikeviestinnässä. Potentiaaliselle turvapaikanhakijalle on tarjolla tietoa Suomen turvapaikkakäytännöistä hänen omalla äidinkielellään. Oikeiden tietojen varassa lähtijä saa mahdollisuuden tehdä valinnan, lähteä vai ei. Valtiovarainvaliokuntakin piti mietinnössään onnistuneena ulkoasiainministeriön yhdessä sisäministeriön kanssa toteuttamaa turvapaikanhakijoiden lähtö- ja kauttakulkumaihin kohdistuvaa viestintää. Mietinnössä esitetäänkin 250 000 euron lisämäärärahaa ensi vuodelle. Tämä, jos mikä, on hyvä asia.

Arvoisa puhemies! Myös EU-tasolla on kiinnostuttu Suomen muuttoliikeviestinnästä, ja Suomi on vastannut erilaisiin komission lähettämiin kyselyihin muuttoliikeviestintäänsä koskien.

15.53 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! On aivan erinomaista se, että Suomen kehitysyhteistyön yhtenä painopistealueena on naisten ja tyttöjen aseman parantaminen. Sen tiedetään olevan ainoa kestävä tie yhteiskuntien vaurastumiseen ja elinolojen parantamiseen sekä myöskin rauhanprosessien onnistumiseen. Koulutus on tietenkin avainasemassa köyhyyden kierteen katkaisemisessa, ja tyttöjen ja naisten kouluttaminen on parasta mah-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

dollista kehitysapua ja se, että huolehditaan siitä, että tyttöjen koulutie ei katkea. Toivoisin, että suomalaista koulutusosaamista voitaisiin yhä enenevässä määrin hyödyntää osana kehitysapua. Meillä on paljon sellaista, esimerkiksi suomalainen opettajankoulutus, jolle varmasti olisi osana kehitysapuakin kysyntää, eli yhdistettäisiin koulutusvientiä myös kehitysapuun niin, että saataisiin suomalaista koulutusvientiä tyttöjen turvaksi.

15.54 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Vielä tässä yhden asian nostaisin esille: Kun tuossa edustaja Elo totesi, kuinka huonosti suunnitellun kehitysyhteistyön tulokset ovat tulleet esiin tuolla kehitysyhteistyömaissa, niin on tietysti aivan selvää, että huonosti suunniteltu kehitysyhteistyö tuottaa myös huonoa tulosta. Kun olin Tansaniassa, niin erityisen tärkeää oli havaita se, miten valtavan tuottava suomalainen kehitysyhteistyö on, ne projektit, joita Suomi siellä on toteuttanut: metsän hoitamista, istuttamista, valtavia perunaviljelmiä, tuodaan ravinnerikasta perunaa, jota jalostetaan siellä ja jota kylvetään, ja syntyy kyläyhteisöjen sisälle tällaisia perunafarmeja, jotka tuottavat hyvinvointia, työtä, lasten terveyttä ja kaikkea. Kun vertaa niitä sitten näihin rahoihin, mitä täällä me pidämme ikään kuin suurina, niin millaista hyötyä niistä on saatu esimerkiksi viimeisen 20 vuoden aikana. Täytyy sanoa, että kun täällä salissa kuulee aina välillä keskustelua siitä, kuinka suomalaisella rahalla ei saada mitään hyötyä kehitysyhteistyössä, niin kyllä se on puhdasta tietämättömyyttä. Kannattaa käydä katsomassa, ajaa sinne viidakkoon ja katsoa, miten loistavaa työtä suomalaiset tekevät.

Toinen havainto on vielä se, että mitä vaikeammat olosuhteet ovat, sitä varmempaa on, että sieltä löytyy joku suomalaisen seurakunnan tuottama kehitysyhteistyö, joka istuttaa koulutusta, lastenhoitoa ja terveydenhuoltoa. Aivan supertyötä.

15.56 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Pitkälti kyllä allekirjoitan sen kehitysapukritiikin, jota edustaja Elo tässä aiemmin toi esille. On tietysti selvää, että totta kai kehitysapueuroilla saadaan yhtä ja toista aikaan, eikä pidä ollenkaan väheksyä, ettei olisi mitään saatu aikaan. Mutta sitten kokonaan toinen kysymys on se, saadaanko aikaan joitakin sellaisia tuloksia, joilla on kestävä vaikutusta myöskin pitkällä aikavälillä. Ja pahimmillaan kehitysavusta on seurauksena — ja on monessa tapauksessa ollutkin seurauksena — se, että se on muodostanut avunantajan ja avunsaajan välille epäterveen riippuvuussuhteen, joka pahimmillaan on saattanut jopa hidastaa avunsaajan kykyä nousta omille jaloilleen.

No, sitten tullaan siihen kysymykseen, että aina aika ajoin tässä salissa laitetaan tällainen vastakkainasettelu, että pitäisikö auttaa paikan päällä vai suosia pikemminkin tänne autettavaksi tulemistä. Itse kyllä sinänsä kuulun siihen väkeen, joka on sitä mieltä, että on ilman muuta järkevämpää auttaa paikan päällä, ja olen myös sitä mieltä, että hyvinvoivilla, rauhallisilla, vakailla yhteiskunnilla on määrätty velvollisuutensaakin auttaa. Mutta tästä ei vielä seuraa se, että pitäisi kannattaa juuri nykyisen kaltaista kehitysapua tai ainakaan sellaista kehitysapua, joka on omiaan synnyttämään riippuvuussuhteita.

Esimerkiksi juurikin naisten asemaan, koulutukseen ja siihen panostaminen, että avustamme kehittymättömiä tai ainakin vielä kehittyvässä vaiheessa olevia yhteiskuntia vahvistamaan omia demokraattisia instituutioitaan ja oikeusvaltiotaan — tämän kaltaisen rakenteellisen avun puolesta näen varsin perusteltuna, että olemme mukana. Mutta tämä ei poista sitä, että ne kritiikin aiheet, joita edustaja Elo aiemmin nosti esille, ovat kyllä mielestäni aivan relevantteja.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

15.58 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Kehitysyhteistyö on todella tärkeää, ja toivotaan, että kehitysyhteistyörahoituskin nousee suuremmille luvuille, niin kuin YK:n tavoitteenakin on. Näkisin, että kehitysyhteistyö monella eri saralla voi olla hyvin tuottoisaa, niin kuin se on ollutkin. Tietysti kaikkea pitää tarkastella myös kriittisesti, mutta joka tapauksessa toivoisi, että laajalla rintamalla se voi jatkossakin jatkua.

Halusin ottaa tämän puheenvuoron oikeastaan pitkälti sen takia, että silmiini pisti mietinnössä kappale, jossa sanotaan, että Suomen kehityspolitiikka ja kehitysyhteistyö perustuvat YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030:n toimeenpanoon. Suomi panostaa kehitysyhteistyössä neljään painopistealueeseen. Nämä neljä painopistealuetta ovat todella tärkeitä, ja niin kuin aikaisemmin olen sanonut, me suureen ääneen puhumme kyllä kehitysyhteistyössä näistä, mutta toivoisin, että kaikki nämä neljä aluetta toteutuisivat myös täällä Suomessa. Elikkä naisten ja tyttöjen oikeuksien ja aseman vahvistuminen: myös täällä Suomessa oikeudet opiskeluun, ammattiin ja uralla etenemiseen voisivat olla yhdenvertaiset taustasta ja vakaumuksesta huolimatta. Siitä me puhumme ulkomailla, mutta miten on kotimaassa? Sitten kehitysmaiden talouksien kehittyminen työpaikkojen, elinkeinojen ja hyvinvoinnin lisäämiseksi — hyvä asia. Yhteiskunnan demokraattisuuden ja toimintakyvyn vahvistaminen — oikein hyvä asia. Toivoisi, että myös Suomessa, täällä kotimaassa, nämä perusoikeudet, perustuslailliset oikeudet, niin tyttöjen, naisten kuin lasten kohdalla voisivat paremmin jatkossa toteutua. Sitten ruokaturva, veden ja energian saatavuuden parantaminen ja luonnonvarojen kestävä käyttö — ne ovat tietysti kannatettavia myöskin.

Kehitysyhteistyö on monella tapaa kannatettavaa. On hienoa, että me olemme maailmalla, emme vain puhu, vaan toimimme käytännössä sen mukaisesti kuin puhumme. Toivoisin, että nämä kaikki toteutuisivat myös täällä Suomessa.

16.00 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Jäi tuossa äskeisessä puheenvuorossa sanomatta se kehitysyhteistyörahoista, että niiden leikkaaminen nyt on ihan ymmärrettävää, kun kansantaloutemme on ollut vuodesta 2008 asti vaikeuksissa ja nyt talouttamme on lähdetty elvyttämään ja on saatu aika monta hyvää päätöstä aikaiseksi ja on ihan selviä merkkejä siitä, että talous toipuu. Se on ihan suuren suomalaisen kansanviisauden sanoja lainatakseni viisautta panna suu säkkiä myöten ja elää niin, että pystymme omat velvollisuutemme hoitamaan ja auttamaan totta kai myös lähimmäistä, niin kuin näissä kehitysyhteistyöasioissa on monesti kysymys. Mutta on myös syytä pitää vara siitä, että emme joudu itse autettavien joukkoon. Eli autamme itse itseämme sillä keinoin, että pidämme Suomen kansantalouden kunnossa ja sitten sitä kautta luomme uutta kasvua, joka antaa sitten uusia mahdollisuuksia kehittää jatkossa toimintaa. Minun mielestäni näissä budjetin leikkauksissa ei ole mitään moitittavaa. On viisautta, että tunnustetaan tosiasiat ja sen mukaan mennään.

16.01 Anne Louhelainen ps: Arvoisa puhemies! Suomen ulkomailla sijaitsevan suurlähetystöverkoston ylläpito on erittäin tärkeä asia. Yhdyn mielelläni valtiovarainvaliokunnan mietinnön toteamukseen, että edustustojen rooli on keskeinen myös Suomen taloudellisten etujen edistämisessä. Lähetystöt tarjoavat tukea ulkosuomalaisille mutta samalla myös markkinoivat Suomea ja suomalaista osaamista. Lähetystöillä on näin ollen merkittävä rooli myös yritysten tukijana näiden kohdemaissa.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Kuten ministeri Soini tänään totesi, on edustustoverkon taloustilanne tasapainottumassa, mutta kustannustehokkuuksia haetaan yhteistyöllä muun muassa eri Pohjoismaiden kanssa myös palveluiden kautta. Olen itse käynyt useammassa suurlähetystössä ja allekirjoitan suurlähetystöjen tärkeän roolin erilaisten paikallisten toimijoiden ja Suomi-brändin sekä suomalaisen osaamisen linkkinä.

Arvoisa puhemies! Turvallisuuspoliittinen tilanne Euroopassa on jännittynyt, ja siihen tuovat omat haasteensa vaikeat konfliktit, pakolaisuus, lisääntynyt terrorismi, ja ei tuo taloudellinen tilannekaan siihen ainakaan painetta vähennä, joten on aivan aiheellista, että valtiovarainvaliokunta kiinnitti mietinnössään huomiota siihen, että kansainvälisen toimintaympäristön muutokset lisäävät suoraan Suomen edustustoverkon tietoturvaan ja turvallisuuteen liittyviä menoja. Siihen on syytä kiinnittää huomiota.

16.03 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Ajattelin sanoa vielä muutaman asian tästä kehitysyhteistyökeskustelusta, kun se tässä keskustelun aikana nousi esille.

Tietenkään kehitysyhteistyökään ei ole semmoinen asia, mikä nyt olisi stabiilissa tilassa iän kaiken. Meillä on erittäin hyviä esimerkkejä maista, jotka ovat pitkäjänteisen kehitysyhteistyön seurauksena pystyneet nostamaan omaa elintasoaan, päässeet jaloilleen — näitä on lukuisia, vaikka Vietnam, Tansaniakin on yksi esimerkki ja Namibia — ja sitten aikaa myöten toki kehitysyhteistyö on niihin maihin vähentynyt, mutta hyvät yhteydet ovat sinne säilyneet ja projektit ovat muuttaneet muotoaan. Tuloksellisuuttakin on, mutta toki kyllä ulkoministeriössäkin tehdyissä evaluaatioissa on painotettu myös sitä, että olisi syytä aina välillä miettiä, mihin asioihin Suomen kannattaa kehitysyhteistyössä keskittyä.

Kyllä nostaisin sellaisen asian, mikä ei ole tässä keskustelussa vielä tullut riittävästi esille, mutta minkä itse asiassa myös ministeri nosti esille tuossa omassa vastauspuheenvuorossaan tänään aikaisemmin. Se liittyy hyvään hallintoon, ja se liittyy vaikkapa veropohjan laajentumiseen. Jos en ihan väärin kuullut, hän taisi mainita, että jos prosentti saataisiin kehitysmaissa verotuloja enemmän kerättyä, niin se käytännössä olisi enemmän kuin kaikki ne kehitysyhteistyömäärärahat, mitä tällä hetkellä kansainvälisesti kanavoidaan.

No, sitten tähän kansalliseen kysymykseen vielä: Toki ne säästöt, mitä tehdään nyt kehitysyhteistyöhön, ovat prosentuaalisesti suuria, ja ne ovat myös rahallisesti suuria, mutta siltikin se painotus on siellä edelleenkin, että vähiten kehittyneitä maita tuetaan ja suhteessa bruttokansantuotteeseen, ja itse asiassa niiden maiden kehitysyhteistyötuki tulee kasvamaan Suomen osalta. Me olemme nyt sitten samaa sarjaa Saksan ja Ranskan kanssa sen 0,4:n suhteen. Pohjoismaathan ovat osittain laskeneet jopa maahanmuuton kuluja kehitysyhteistyökuluiksi, mitä ne mielestäni eivät ole. Keskustan suuri tavoite on kyllä edelleenkin se, että me pystymme täyttämään kv-velvoitteemme ja nostamaan sen sinne 0,7:ään.

16.05 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiinnittäisin huomiota siihen, kuinka mediassa Itämeren turvallisuustilannetta käsiteltäessä tilaa saavat hallitsevasti kärkevimmat kommentit ja sotaishimmat skenaarit. Voimapolitiikan paluuseen varaudutaan. Hyvä tietysti niin, että varaudutaan, mutta se ei ole ulko- ja turvallisuuspolitiikan koko kuva, vaikka sellaisen käsityksen pahimmillaan voi nyt saada.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan selkeänä päämääränä on ehkäistä Suomen joutuminen sotilaallisen konfliktin osapuoleksi. Näistä keinoista keskustellaan julkisuudessa nyt valitettavan vähän. Täällä eduskunnassa keskustelu on tältä osin ollut tasapainoista ja monipuolista. Toivottavasti diplomatian ja vuoropuhelun edistäminen eivät koskaan tule

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

kokemaan inflaatiota ja niitä pidetään esillä julkisuudessa myös tämän talon ulkopuolella nykyistä näyttävämmin.

Lisäksi vielä tuohon edustaja Kulmunin erinomaiseen kehitysyhteistyöpuheenvuoroon sanoisin sen ja korostaisin hänenkin sanoistaan sitä, kuinka kehitysyhteistyössä pitkä linja on tärkeä ja se, että meillä täytyy olla ehdottomasti tavoitteena se, että nämä kehitysmaat saavat sen oman hyvän hallinnon ja että siellä demokratiakehitys edistyy, ja juuri vaikka niin, että myös verotuloja kerätään paljon enemmän, jotta he pärjäisivät paljon paremmin omillaan. Sinne on toki pitkä tie, mutta tämän tavoitteen pitää olla kirkkaana mielessä.

16.07 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä edustaja Rydman mainitsi riippuvuussuhteen syntymisen kehitysyhteistyömaissa. On totta, että sitäkin siellä tapahtuu, mutta kun täällä aikaisemminkin viitattiin tähän pitkäjänteiseen kehitysyhteistyöhön, niin siinä aina tavoitteena on se, että tämän kehitysyhteistyön seurauksena autettavasta tulee auttaja, ja se on se kehitys, missä Suomi on erityisen hyvä.

Esimerkiksi Pohjois-Tansanian alueella ensimmäisen koulun ja sairaalan on rakennuttanut suomalainen helluntailiike. Se on tapahtunut jo 20-luvulla, ja se on Tansanian elävää historiaa, kuinka kehityksen kaari Tansaniassa muuttui sillä, että suomalaisin vapaaehtois työvoimin kerätyin varoin on rakennettu sinne sairaala ja koulu.

Valitettavasti me puhumme täällä aika usein kevyin perustein kehitysyhteistyöstä. Myöskään arviointimenetelmät eivät ole ihan rehellisiä. Yksi tämmöinen oikein todella konkreettinen esimerkki: Tansanian bruttokansantuote kasvaa tällä hetkellä 8 prosenttia — 8 prosenttia vuodessa — mutta köyhyys lisääntyy edelleen. Se johtuu siitä, että syntyvyys on niin valtavaa, lähes 6,5 lasta per nainen syntyy Tansaniassa. Syntyvyys on niin nopeaa Afrikassa, että on arvioitu, että 2050 Afrikan alueella on 2,4 miljardia ihmistä. Ajatelkaa. On odotettavissa, että seuraava suuri muuttoliike tulee nimenomaan Afrikasta Eurooppaan, koska siellä tällainen pieni ala- ja keskiluokka on niin voimakkaassa kasvussa, että heille ei enää riitä se, mitä he Afrikasta saavat, vaan he lähtevät muualle. Tähän emme ole varautuneet.

16.09 Wille Rydman kok: Arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän samaiseen tematiikkaan.

Auttamisellahan toki tietysti aina on oma moraalinen arvonsa, mutta mikäli auttaminen johtaa siihen, että autettava passivoituu tai ei enää omin voimin ponnistele tai koe niin tarpeelliseksi omin voimin tehtyä ponnistelua, niin silloin hyvän tarkoituksen käytännön seuraus saattaa olla jotakin muuta kuin mitä oikeastaan alun perin tavoiteltiin.

Köyhyyden vastainen työskentely on tietysti aivan keskeistä koko maailmassa, maailmanlaajuisesti, koska sillä on seurauksia sitten moneen muuhunkin tekijään, mutta jos katsotaan niitä asioita, jotka kaikista eniten ovat vaikuttaneet siihen, että ihmisiä on kehittyvissä maissa köyhyydestä noussut pois, niin kyllä yksi tekijä nousee ylitse muiden, ja se on vapaakauppa ja markkinatalous, koska se on nimenomaisesti sitä positiivista, tasapuolista, reilua keskinäisriippuvuutta, jossa käydään kauppaa ylitse rajojen ja saadaan oman maan tuotteita myöskin ulkomaille vientiin.

Tässä tietysti tullaan siihen, että silloin jos yhteiskunta on kovin kaoottinen eikä siellä ole sellaisia instituutioita, jotka tällaista positiivista, vapaaehtoista keskinäisvaihdamta, kuten kauppaa, saisivat aikaan, niin silloin sitä ei tietenkään synny. Tässä onkin olennaista, että minun nähdäkseni niiden panostusten, joita kehitysyhteistyöhön ja köyhien maiden

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

auttamiseen tehdään, tulisi ja tulee nimenomaisesti keskittyä oikeusvaltiorakenteiden vahvistamiseen, demokratian vahvistamiseen, sellaisiin rakenteellisiin asioihin, jotka eivät sinänsä synnytä taloudellista riippuvuussuhdetta mutta luovat sellaista pohjaa, että näissä maissa pystyy syntymään markkinataloutta, hyvin toimivia yrityksiä ja sitä kautta hyvinvointia, joka voi sitten olla ehkä vähän kestävämmällä pohjalla kuin puhdas avustussuhde.

16.11 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Tässä aiemmin ministereiden läsnä ollessa kysyin sitä, miten Suomi ja kaiken kaikkiaan Pohjoismaat ovat mukana kansainvälisesti muun muassa YK:n toiminnassa, jos ja kun Ruotsista tulee turvaneuvoston jäsen ja jopa puheenjohtaja. Syy siihen on se, että me Pohjoismaat jaamme paljon yhteisiä asioita, muun muassa yhteisiä arvoja koskien sukupuolten tasa-arvoa, palkkatasa-arvoa ja niin edelleen. Mikä sitten on Trumpin vaalivoiton, USA:n vaalituloksen, vaikutus naisten asemaan ja tasa-arvoon, sen aika näyttää, mutta muun muassa ennen vaaleja Trump uhosi haastavansa oikeuteen ne naiset, jotka ovat syyttäneet häntä ahdistelusta, ja kun Washingtonissa ja New Yorkissa noin kuukausi sitten vierailin, niin tämä puhutti ihmisiä paljon niin New Yorkissa kuin Washingtonissakin.

USA:sta vielä sen verran, että Trump voitti vaalit kotimaan asioilla ja siksi hän tulee keskittymään mitä todennäköisimmin kotimaan asioihin, kuten verotukseen, sen keventämiseen rikkailta ja kotimaan suuriin infrainvestointeihin. Todennäköisesti niin Pariisin sopimus kuin myös YK:n rahoitus, ilmastonmuutos kaiken kaikkiaan, ovat koetuksella. Uusiutuva energia, kiertotalous tuskin kuuluvat Trumpin sanastoon, ellei sitten osavaltiotasolla löydy poliittista tahtoa todelliseen maailman parantamiseen.

Mitä se sitten tarkoittaa YK:n turvallisuusneuvostolle? USA todennäköisesti lähentyy Britanniaa, eli brexitin kautta Englanti, Iso-Britannia, katsoo länteen. Siinä ei sinänsä ole mitään uutta, sen me olemme nähneet jo aikaisemminkin.

Mitä Syyriassa tapahtuu? Voidaan ehkä ajautua jopa tilanteeseen, jossa molemmat, niin Venäjä kuin USA, yhdessä tukevat al-Assadin hallinnon jatkoa. Mitä tämä sitten tarkoittaa muille pysyville YK:n turvaneuvoston jäsenille eli Ranskalle, Isolle-Britannialle ja Kiinalle? Ruotsin haaste ei ole helppo. Tämän takia kysyin ministeri Soinilta sitä, kuinka tiivistä yhteistyötä Suomi tekee Ruotsin kanssa ja kuinka yhteinen näkemys Suomella ja Ruotsilla on näinkin haastaviin kansainvälispoliittisiin asioihin.

Mutta kaikilla uusilla johtajilla pitää olla aikaa näyttää osaamisensa. Tämä koskee myös Donald Trumpia, mutta en usko, että hän amerikkalaisen hiili- tai terästyöntekijän työpaikkoja pystyy palauttamaan. Päinvastoin hänellä on ongelmia nähdä maapallon isoja muutoksia koskien teknologiaa, liikenteen sähköistymistä ja niin edelleen. Uskon jopa siihen, että Kiina tulee yllättämään meidät monet siinä, miten valmis Kiina on omaksumaan teknologian muutoksen, modernin maailman, kun USA todennäköisesti pakittaa ajassa taaksepäin.

Sitten vielä muutama sana ministeri Kai Mykkäselälle. Maailmanpankki otti Washingtonissa esille sen tosiasian, että Suomi on aika huonosti, sanoisin, ollut mukana kansainvälisissä hankkeissa, joissa Maailmanpankki toimii rahoittajana. Tällä on suuri ja suora linkki myös kehitysapuun, ja näkisin, että Suomen pitäisi todella ryhdistäytyä yhteistyöhankkeissa Maailmanpankin kanssa ja ottaa vaikka Tanskasta mallia tässä asiassa. Esittäisin, että hallitus tai sen vastaavat ministerit kutsuisivat Maailmanpankin johtoa tänne Suomeen, jotta me pääsisimme mukaan näihin kokonaisuuksiin. Tämän lisäksi toki ministeri Mykkäselä on aivan tarpeeksi haasteita seurata niin TTIPin kuin jopa NAFTA-sopimuksen kohta-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

loa, joka sekin saattaa olla Trumpin agendalla. Miten käy maailman vapaakaupan, miten käy Suomen, miten käy USA:n, sen aika näyttää.

16.16 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Kehitysyhteistyöstä vielä hieman.

Edustaja Rydman esitti täällä vapaakaupan edut tai siihen liittyvät positiiviset asiat suhteessa kehitysmaihin, mutta kyllä minä sanoisin, että siihen liittyy hyvin paljon kysymysmerkkejä ja huutomerkkejä nimenomaan siitä, kuka hyötyy siitä ja minne todellisuudessa varat menevät ja kuinka paljon siitä on hyötyä kehitysmailla nimenomaan maiden kehittymistä ajatellen.

Mutta menemättä syvemmältä siihen kyllä näkisin, että kehitysyhteistyössä ne keskeiset asiat, mitä Suomikin on ollut ja itse asiassa alun alkaen monet seurakunnat ovat olleet viemässä esimerkiksi Afrikan maihin, ovat nimenomaan koulutus ja terveydenhuolto: eli peruskoulutus — lukemaan, laskemaan oppiminen, perusasioitten opettaminen — toisaalta terveydenhuolto, sen parantaminen. Kyllä molemmat ovat sellaisia asioita, mitkä lisäävät kansalaisten hyvinvointia ja edesauttavat myös sitä, että pystytään hankkimaan ammatti ja jatkossa myös tekemään niitä tuotteita, joita voidaan sitten myydä eteenpäin, ja näkisin, että nämä ovat myös sellainen peruslähtökohta sille, että demokraattista oikeusvaltiota pystytään, ja kansalaiset esimerkiksi siellä Afrikan maissa pystyvät, rakentamaan.

Keskeisenä siinä on myös kunnioitus, arvostus, lähimmäisistä välittäminen, eli olipa kyseessä sitten kehittyvässä maassa pieni heiveröinen lapsi, perheenäiti tai sitten jo sairastunut vanhus, niin jokaista arvostetaan, kunnioitetaan, jokaisesta huolehditaan. Onhan sanottu, että valtakunnan vahvuus näkyy siinä, kuinka me huolehdimme heikoistamme. Ja kyllä, niin kuin edustaja Laukkanen on muutamassa puheenvuorossa nostanut esiin, minä näkisin, että Suomen kehitysyhteistyöllä on ollut paljon hyvää monissa maissa. Siitä palautteesta, mikä sieltä on tullut, kyllä minä näkisin, että tämä on yksi alue, mistä suomalaiset saavat olla ihan hyvillänsä. Yritämme paremmin jatkossa vielä.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

4.6. Pääluokka 27 Puolustusministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt esitellään puolustusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 27. Esittelyn suorittaa jaoston puheenjohtaja, edustaja Niikko.

Keskustelu

12.31 Mika Niikko ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään noin 2,8 miljardin euron määrärahaa, joka on noin 1,3 prosenttia bruttokansantuotteesta. Valiokunta pitää myönteisenä, että esitykseen sisältyy hallitusohjelman mukaisesti Puolustusvoimien materiaalien suorituskykypuutteiden korjaamiseen tarkoitettu määrärahalisäys, joka nousee 50 miljoonasta 80 miljoonaan euroon. Lisäyksestä huolimatta hallinnonalan määrärahat laskevat yhteensä noin 57 miljoonaa euroa. Tämä johtuu pääosin materiaalihankintojen myöhentämisestä ja kilpailukykysovimuksesta. Valiokunta toteaa, että Puolustusvoimien ongelmana ovat jo useamman vuoden aikana tehdyt ja edelleen kumuloituvat toimintamenojen leikkaukset.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Puolustusvoimat on puolustusvoimauudistuksen mukaisesti vähentänyt henkilöstömäärän vastaamaan uudistettua toiminnan tasoa. Uudistusta tehtäessä ei kuitenkaan ollut nähtävissä, millaisessa turvallisuusympäristössä tämän vuosikymmenen loppupuolella toimitaan. Valiokunta on huolissaan siitä, miten Puolustusvoimat pystyy esitetyillä resursseilla vastaamaan sille asetettuihin tehtäviin.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, että käytössä on riittävät henkilöstöresurssit huolehtimaan sekä tarkoituksenmukaisesta sotilaallisesta valmiudesta että tehokkaasta ja turvallisesta koulutuksesta. Ammattisotilaiden lisäksi koulutuksesta huolehtivat määräaikaiset sopimussotilaat, joiden avulla on tarkoitus ennen kaikkea varmistaa riittävä koulutajamäärä varusmieskoulutuksessa. Valiokunta toteaa, että talousarvioesitys ei sisällä määräaikaisten sopimussotilaiden palkkaamiseen tarvittavia määrärahoja. Sopimussotilasjärjestelmä tukee myös nuorten työllistymistä. Valiokunta lisää momentille 296 000 euroa määräaikaisten sopimussotilaiden palkkaamiseen.

Valiokunta pitää myönteisenä, että varusmiesten maastovuorokausien, reservin kertausharjoitusten, lentotuntien ja alusvuorokausien määrät pystytään pitämään vuoden 2016 tasolla valtiontalouden tiukasta tilanteesta huolimatta. Keskeistä on myös huolehtia järjestelmien kunnossa- ja ylläpidon rahoituksesta. Materiaalin kunnossapito ja ampumatarvikkeiden tulee ratkaista kestäväällä tavalla, eikä vaje enää saa kasvaa. Valiokunta nostaa lisäksi esiin Puolustusvoimien tutkimus- ja kehittämistoiminnan tärkeän merkityksen, joka korostuu erityisesti strategisissa suorituskykyhankkeissa Laivue 2020 ja HX.

Puolustusmateriaalihankintoihin esitetään 475 miljoonan euron määrärahaa, joka on noin 17 prosenttia puolustusbudjetista. Materiaaliseen valmiuteen on kuitenkin tarkoitus käyttää yhteensä noin 930 miljoonaa euroa, kun käsiteltävän momentin lisäksi mukaan luetaan Hawk Mk 51 -koneiden modifiointi sekä ne Puolustusvoimien toimintamenot, jotka käytetään materiaalin kunnossapitoon ja joukkojen varustamiseen. Valiokunta yhtyy puolustusvaliokunnan näkemykseen siitä, että materiaalihankintojen osuuden tulisi olla noin yksi kolmasosa puolustusbudjetista.

Arvoisa puhemies! Valiokunta korostaa edellisten budjettimerkintöjensä tapaan kotimaisen puolustus- ja turvallisuusteollisuuden merkitystä huoltovarmuuden takaajana. Valiokunta pitää hyvänä, että valtioneuvosto on hyväksynyt periaatepäätöksen Suomen puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan turvaamisesta huhtikuussa 2016. Päätöksellä annetaan perusteet muun muassa kotimaahan kohdennettavista hankinnoista ja teollisen yhteistyön velvoitteista. Periaatepäätöksen mukaisten linjausten tulee näkyä myös käytännössä Puolustusvoimien hankintatoimissa.

Valiokunta nostaa esiin myös yhteispohjoismaiset hankinnat ja pitää tarpeellisenä, että Puolustusvoimat arvioi yhteishankintojen mahdollisuutta.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Valiokunta palauttaa maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tuen vuoden 2016 tasolle lisäämällä määrärahaa 404 000 eurolla. Valiokunta pitää erittäin moitittavana, että määrärahasta on jälleen vähennetty eduskunnan edellisen vuoden talousarvioon tekemä korotus. Huomioon ei ole otettu eduskunnan jo useana vuonna selvästi ilmaisemaa tahtoa pitää rahoitustaso riittävänä. Valiokunta edellyttää, että hallitus ottaa tämän huomioon vuoden 2018 talousarvioesityksessä.

Lopuksi haluan kiittää myös jaoston kaikkia jäseniä tämän vuoden yhteistyöstä. Kaikkien näitten pääluokkien osalta asiat on saatu mutkattomasti ja hyvässä yhteishengessä vietä päätökseen. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

12.36 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa herra puhemies! Kiitos valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostolle ja sen herra puheenjohtajalle puolustusbudjettiin tehdyistä tarpeellisista lisäyksistä. Samoin on sanottava, että puolustusvaliokunnan lausunto puolustusbudjetista oli osuvaa luettavaa. Voi todeta, että eduskunnan näkemykset ovat pitkälti linjassa puolustusministeriön alkuperäisen talousarvioehdotuksen kanssa.

Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen myönnetty 404 000 euroa on merkittävä lisäys vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön. Se mahdollistaa muun muassa useiden Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen varautumis- ja turvallisuuskoulutuskurssien järjestämisen. Osaltani lupaan, että puolustusministeriö tulee jälleen esittämään vuoden 2018 talousarvioehdotuksessaan kyseisen valtionavustusmomentin nostoa pysyvästi 2,029 miljoonan euron tasolle. (Eero Heinäluoma: Hyvä uutinen!) — Olen samaa mieltä, ettei jo edellisellä vaalikaudella alkanut venkoilu vapaaehtoisen maanpuolustuksen valtiontuesta ansaitse tyylipisteitä, ja tästä on asianomaisten syytä ottaa opikseen. (Eero Heinäluoma: Suoraa puhetta!)

Kiitän valiokuntaa myös sopimussotilaiden palkkaamiseksi osoitetusta 290 000 euron lisämäärärahasta. Tällä voimme lisätä sopimussotilaiden määrää 10—12 henkilötötyvuodella. Tämä lisäys kohdennetaan asevelvollisten kouluttamiseen, ja se osaltaan tukee puolustusvoimauudistuksessa asetettua tavoitetta 2,5 kouluttajasta jokaista alokaskauden joukkuetta kohden. Sopimussotilaiden palkkaamisella on pieneltä osaltaan vaikutusta myös nuorisotyöttömyyteen.

Näillä muutoksilla puolustusbudjetti on vuonna 2017 yhteensä 2,83 miljardia euroa, mikä on noin 1,3 prosenttia bruttokansantuotteesta ja 5,1 prosenttia valtiontalouden menoista.

Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristömme muuttuminen epävakammaksi ja arvaamattomammaksi ei ollut nähtävissä puolustusvoimauudistusta valmisteltaessa, kuten puheenjohtaja Niikkokin edellä totesi. Muutokseen on pyritty vastaamaan kaikin mahdollisin voimavaroin. Sen aiheuttamiin lisämäärärahopaineisiin otamme kantaa kevätistunto-kaudella eduskuntaan annettavassa puolustusselonteossa.

Valiokunta ottaa kantaa materiaalihankintojen osuuteen puolustusbudjetista. Mielestäni momenttien välisistä määrärahasiirroista ja puolustusmateriaalihankinnoista puhuttaessa on katsottava kokonaisuutta eli kaikkea materiaalista valmiutta. Raja niin sanottujen uushankintojen ja ylläpito- ja korjaushankintojen osalta on veteen piirretty. Varsinaisiin puolustusmateriaalien uushankintoihin ja toimintamenorahoituksella tapahtuvaan joukkojen varustamiseen käytetään vuonna 2017 yhteensä noin 568 miljoonaa euroa, mikä on lähes neljännes sotilaallisen maanpuolustuksen määrärahoista. Tämän lisäksi materiaalien kunnossapitoon on suunniteltu käytettävän 365 miljoonaa euroa. Yhteensä siis materiaaliin valmiuteen käytetään ilman arvonnäkökohtia noin 933 miljoonaa euroa, mikä on noin 39 prosenttia sotilaallisen maanpuolustuksen menoista. Tämä kattaa valiokunnan aiheellisesti vaaliman niin sanotun kolmasosa—kolmasosa—kolmasosa-ajattelun tavoitteet.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministerin jälkeen voidaan — ja on syytäkin — käydä debatti tästä temasta. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää debattipuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

12.40 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnä täysi tuki ministerille maanpuolustusjärjestöjen rahoituksen kunnollisesta järjestämisestä pysy-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

vällä tavalla. Eduskunnan tahtoa pitää toteuttaa myös valtiovarainministeriössä ja valtio-neuvoston puolella. Venkoilua ei siinä pidä sallia, se on ihan oikein. Tuki sille.

Pieni kysymys tähän miina-asiaan, joka on ollut ministerille aika tavalla tämmöinen tärkeä eteenpäinvietävä, kun puhutaan Ottawan sopimukseen liittyen jalkaväkimiinojen korvaamisjärjestelmästä. Sehän on aika pitkälle korvattukin, mutta ministerin mielestä yksi kulma on korvaamatta. Missä vaiheessa tämä projekti tällä hetkellä oikein makaa? Mikä siinä on aikataulu?

Sitten toinen kysymys, vaikka tämä ei olekaan mikään kyselytunti: Maanpuolustustahto oli viimeisimmän tutkimuksen mukaan hiukan notkahtanut. Minkälaisen tulkinнан ministeri esittää tästä notkahtamisesta, ja mitä kenties on tehtävissä? Tarvitseeko tehdä jotakin, että saadaan jälleen komeita lukuja maanpuolustustahdosta?

12.41 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluaisin antaa ministeri Niinistölle tunnustuksen Puolustusvoimain hyvästä johtamisesta ja tarpeellisten uudistusten tekemisestä. Myös ajatus siitä, että reservin määrää vähän kasvatettaisiin, on kannatettava ja vastaa niihin johtopäätöksiin, joita on tarve tehdä eurooppalaisessa tilanteessa tapahtuneiden muutosten takia.

Sitten tullaan toiseen asiaan. Puhuimme tuossa aamupäivällä ulkoministeriön pääluokan yhteydessä aika pitkään EU:n huippukokouksesta. Näyttää, että siellä tapahtuu nyt erittäin paljon asioita, jotka koskevat nimenomaisesti puolustussektoria. Euroopan unioni, ainakin julkisuuteen tulleiden tietojen mukaan, on menossa eteenpäin puolustusyhteistyön tiivistämisessä: on tehty päätös operaatioesikunnasta ja on myös tehty päätös puolustusrahastosta ja sitten lisäksi on avattu mahdollisuus tähän rakenteelliseen yhteistyöhön. Nämä ovat kaikki Suomelle erittäin tärkeitä asioita. Olisi tärkeätä, että koko eduskunta saisi nyt nopeasti tiedon, mitä on päätetty, mikä on Suomen hallituksen linja ja miten nämä vaikuttavat meidän puolustukseen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, puolustusvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Kanerva.

12.43 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Yhdyn molempien kollegoiden kysymyksiin, mitä tulee ministerin toimintalinjauksiin, samoin kuin muutenkin heidän esittämiinsä kysymyksiin. Mutta samalla, kun meillä luultavasti on koko lailla yhtenäinen käsitys siitä, että Suomen oman kansallisen turvallisuuden kannalta ensisijaisinta on aina pitää asiat omissa käsissä, on myöskin hyvin hyödyllistä samaan hengenvetoon todeta, että myös kansainvälinen yhteistyö nykyisen kaltaisessa turvallisuusasetelmassa on erittäin välttämätöntä monista monista hyvin kouriintuntuvista syistä johtuen. Kysyisin: Miten ministeri arvioi, kuinka kustannustehokasta — kun nyt on puhe budjetista — on kansainvälisen yhteistyön lisääminen? Ja itse asiassa kuinka pieni osa loppujen lopuksi meidän koko puolustusbudjetistamme tänä päivänä on kansainvälistä yhteistyötä? Onko ministerillä visiota siitä, että siinä sektorissa meillä on vielä käyttämätöntä kapasiteettia?

12.44 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin turvallisuuspoliittinen maailma on muuttunut totaalisesti siitä, niin kuin ministeri sanoi, kun puolustusvoimauudistusta toteutettiin, ja se on muuttunut rajusti myös siitä hetkestä, kun

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

tätä hallitusta kasattiin. Onkin hieno asia, että meillä on motivoitunut ja asiansa hallitseva ministeri puolustushallinnon alalla.

Mutta varsinainen kysymykseni koskee Leijona Cateringia. Kun tuli julkisuuteen tietojakin, että sen toimintaa linjataan uudelleen eli se vetäytyy markkinoilta ja keskittyy ydintehdäväänsä, mitä seurauksia tästä on? Onko mahdollisesti henkilöstövaikutuksia? Ja kun julkisuudessa olleiden tietojen mukaan siitä on päätetty joitakin viikkoja sitten, niin miksi se on tullut julkisuuteen vasta tänään?

12.45 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin olisin yhtynyt kiitoksiin ministerille hyvästä tehtävähoidosta ja ennen kaikkea linjauksistanne eurooppalaisen yhteistyön ja Suomi—Ruotsi- ja pohjoismaisen yhteistyön osalta. Nämä ovat tavattoman tärkeitä sektoreita, ja olette ollut niissä hyvin aktiivinen. Oikeastaan näihin liittyy kysymyksenikin: miten näette nyt juuri Brysselissä pidetyn kokouksenkin valossa tämän Euroopan puolustusrahaston ja näiden uusien mekanismien vaikutuksen omalle sektorillenne? Jokuhan on sanonut, että EU eroaa positiivisesti Natosta siinä, että se voi budjetoida asioita näihin kysymyksiin ja se voi halutessaan toteuttaa lainsäädäntöteitse muutoksia myöskin puolustussektorilla. Ja myöskin: Mitä tämä Suomi—Ruotsi-yhteistyö teidän nähdäksenne tuo tullessaan lähiaikoina? Millaisia mahdollisesti materiaalisia tarpeita myöskin Suomen puolelta tämän yhteistyön kehittämisessä on?

12.46 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä edustaja Kääriäinen viittasi siihen, että maanpuolustustahto on pikkasen notkahtanut. Samaan aikaan jotkut tutkimukset tai kyselyt osoittavat sitä erittäin huolestuttavaa näkökulmaa, että suomalaisista aika iso osa jo pitää todennäköisenä, että seuraavan 10—15 vuoden aikana Suomi joutuu aseelliseen konfliktiin, joko todennäköisenä tai erittäin todennäköisenä. Elikkä samaan aikaan, kun maanpuolustustahto on tutkimusten mukaan notkahtanut, pelko suoranaisestä aseelliseen konfliktiin joutumisesta on kasvanut. Ja tämänahan liittyy tähän ympäristön muutokseen ja konfliktiriskien kasvamiseen ja sotilaalliseen liikehtimiseen esimerkiksi Itämerellä ja muualla. Mutta henkilökohtaisesti haluaisin kysyä: mitä puolustusministeri arvioi näistä kehitystrendeistä suomalaisten tunnoissa? Olen huolissani, että sodan pelko kasvaa ja sotaan valmistautumista (Puhemies koputtaa) pidetään todennäköisenä.

12.47 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Puolustusvaliokunnan varapuheenjohtajanakin haluan kiittää ministeriä siitä, että maanpuolustusjärjestöjen tuki, 404 000 euroa, on nyt palautettu sinne, minne se kuuluu. Ja täytyy toivoa, kun ministerillä on ensi vuonna tämä taistelu rahoituksen järjestämisen osalta tulevalle vuodelle, että myös jatkossa 404 000, tai mikä se summa sitten onkaan MPK:n pohjissa, on jo olemassa budjettikirjassa, ettei siihen valiokunnankaan tarvitse omassa lausunnossaan enää palata, saatikka muissa, talousarvioaloitteissa.

Ministeri on sodanajan joukkojen kasvattamista 50 000:lla tuonut esiin useammassa eri yhteydessä, ja kysyn ministeriltä: Kun katsoin tuota sinivalkoista budjettikirjaa, niin en löytänyt tähän nostoon euron euroa. Millä tavalla tämä sodanajan joukkojen nosto on tar-
koitus suorittaa?

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

12.48 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä vapaaehtoisen maanpuolustuksen rahoitus ja sen palauttaminen jälleen sille, ministeri, teidänkin esittämällemme tasolle, jota VM välillä leikkasi, on tärkeä asia — siitä kiitos eduskunnalle. Toivotan myöskin kyllä näihin neuvotteluihin onnea, että me saisimme jatkossa tämän velvauksen pois eduskunnan ja valtiovarainministeriön väliltä.

Erittäin merkittävä tieto tällä viikolla tuli asedirektiiviin liittyen. Siinä Suomi sai ajamansa tavoitteen reserviläispoikkeuksesta läpi. Myös te, ministeri, teitte tämän eteen erittäin voimakasta työtä yhdessä sisäministerin kanssa, useampaankin otteeseen. Kuinka kuvailisitte tätä prosessia, kuinka se on edennyt, ja tämän reserviläispoikkeuksen merkitystä nyt meidän maanpuolustuksellemme?

12.49 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille ja edustaja Niikollekin alustuksesta.

Tässä edustaja Kääriäinen, entinen ministeri, otti aivan oikein tämän maanpuolustusnäkökulman ja maanpuolustustahtonäkökulman, siis nimenomaan tähän kysymykseen, ja se liittyy näihin resursseihinkin totta kai monessa mielessä. Uskoakseni ja alan entisenä tutkijanakin voin omana käsityksenäni sanoa, että resursseista aivan varmasti vaikuttaa maanpuolustustahtoon muun muassa se, mitä materiaa reserviläiset näkevät meillä olevan käytössä ja mitä pääsevät itse käyttämään. Silloin tietysti myös kertausharjoitukset ovat hyvin tärkeä osa toimintaa. Haluaisin kysyä näiden resursoinnista — kalustosta kerroittekin, ministeri, aika tarkkaan — vielä yksityiskohtaisemmin siitä, mihin hankintoihin ollaan kohdentamassa varoja ja mikä on kertausharjoitusten tilanne. Me tiedämme tosiaan, että maanpuolustustahto meidän puolustusratkaisussamme on kuitenkin koko järjestelmän elinehto.

12.50 **Thomas Blomqvist r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minäkin yhdyn niihin kiitoksiin, jotka tässä on lausuttu erityisesti tästä kansainvälisestä yhteistyöstä. Minusta ministeri on hoitanut sen osan hyvin.

Jatkaisin siitä, mistä edustaja Haavisto aloitti, tästä Ruotsin ja Suomen yhteistyöstä. Miten ministeri näkee myös laajemman pohjoismaisen yhteistyön? Onko siinä mahdollisuuksia syventää ja parantaa sitä yhteistyötä, ehkä jopa Stoltenbergin aikanaan linjaamalla tiellä?

12.51 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maanpuolustustahto on aivan keskeinen kulmakivi koko suomalaiselle puolustusjärjestelmälle, ja sen vuoksi itsekin yhdyn siihen huoleen, mikä täällä on esitetty tästä viimeisimmästä mielipidemittauksesta, jossa erityisesti nuorten, 25—34-vuotiaitten, kohdalla jopa 30 prosenttia vastasi kielteisesti siihen kysymykseen, että jos Suomeen hyökättäisiin, niin olisiko suomalaisten puolustauduttava aseellisesti. Tämä määrä on todellakin lisääntynyt, ja sitä on syytä pohtia ja sitä on syytä seurata, mihin suuntaan se kehittyy. Tässä mielessä on tietysti tärkeää, että turvataan myös vapaaehtoisen maanpuolustuksen ja järjestöjen toiminta ja toimintaedellytykset. Samalla tulisi varmasti pohtia sitä, millä tavalla saataisiin suunnattua tämä toiminta niin, että se puhuttelisi nimenomaan nuoria ja vahvistaisi tätä maanpuolustustahtoa.

12.52 **Jaana Pelkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vuosina 1998—99 Puolustusvoimat menetti 73 lentäjää siviili-ilmailun palvelukseen. Tuolloin tä-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

hän asiaan herättiin varsin myöhään. 30. marraskuuta 99 päivätyssä muistiossa, jonka yksi allekirjoittajista on puolustusministeriö, kerrottiin keinot, joilla tämä ohjaajapoistuma saatiin pysäytettyä.

Nyt edessä hämmöttää uusi lentäjäkato. Finnairin syksyn lentäjärekrytointiin haki 50 lentäjää. Puolustusvoimien lentäjille tehdyn kyselyn perusteella tuleviin siviili-ilmailuhakuihin tulee mahdollisesti hakeutumaan jopa 70 prosenttia vastanneista. Suomella ja sen pienillä ilmavoimilla ei ole varaa menettää yhtään kalliisti koulutettua hävittäjälentäjää ennenaikaisesti, erityisesti tilanteessa, jossa Puolustusvoimien henkilöstöä on muutenkin liian vähän lisääntyneeseen työmäärään nähden. Kysyisin ministeriltä: aiotaanko tähän tilanteeseen reagoida, ja jos, niin miten?

12.53 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aikaisemmissa puheenvuoroissa on tullut esille maanpuolustusjärjestöjen raha, mikä puolustusministeriön hallinnonalalta tulee. On erittäin hyvä, että tämä raha varmistetaan myös ensi vuodelle ja tästä tasosta pidetään kiinni myös seuraaville vuosille.

Olisin kuitenkin tähän asiaan liittyen ottanut juurikin esiin maanpuolustustahdon kehityksen. Erityisesti nuorten ja naisten osalta on näissä kyselyissä ollut huolta siitä, mihin se on kehittymässä. Ottaisinkin esiin erityisesti vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen tilanteen siltä osin, että tällä hetkellä, kun maanpuolustusvelvollisuus on jokaisella suomalaisella kansalaisella, me kuitenkin koulutamme vain vajaat puolet ikäluokasta, eli käytännössä naisia ei kuitenkaan kouluteta kriisiajan oloihin. Olisin kysynyt nimenomaan tästä kriisinsietokyvystä, mistä on viime aikoina keskusteltu, että millä tavalla voimme vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämisen kautta kouluttaa myös naiset vahvemmin, (Puhemies koputtaa) koko ikäluokan, kriisiajan oloihin.

12.55 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Myös minä haluaisin osaltani vahvistaa tätä edustaja Heinäluoman esiin nostamaa asiaa uutisista, mitä kuuluu nyt tuolta Euroopan unionin huippukokouksesta. Täällä Verkkouutiset todella kertoo — Verkkouutiset, joka on hyvä lehti — että Suomi on tehnyt kullisseissa töitä jo vuoden yhdessä Ranskan ja Saksan kanssa EU:n yhteisen puolustuksen kehittämiseksi, Juha Sipilä on näin linjannut Verkkouutisten uutisissa. Myös minusta tässä on kysymys varsin isosta asiasta, ja on tietenkin hyvin tärkeää, että tästä voidaan mahdollisimman pian koko eduskunnan voimin keskustella ja saada myös selvitystä siitä, mitä tässä puolustusyhteistyön syventämisessä nyt on tapahtumassa, mitä uusia linjauksia siellä on tehty, mikä on ollut Suomen kanta ja miten esimerkiksi suhtaudumme nyt tähän rakenneyhteistyöhön, olemmeko lähdössä mukaan.

Eli, puhemies, haluan alleviivata ja korostaa ministerille, että asia on hyvin iso ja merkittävä ja tärkeä. Toivon, että voitte jo nyt (Puhemies koputtaa) kommentoida sitä jollain tavalla, mutta koko eduskunnan on hyvä saada asiasta selvitys.

12.56 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kansallinen etu on nykyään hieman erilainen kysymys kuin vielä joitakin vuosikymmeniä sitten. Suomen kansainväliseen etuun voi kuulua myös esimerkiksi toisen EU-jäsenvaltion puolustaminen tai heille avun antaminen. Tähän tietysti liittyy kansainvälisen avun antaminen, joka nykyisinkin kuuluu Puolustusvoimien tehtäviin, mutta se tietysti laajenee nyt kattamaan EU:n yhteisvastuulausekkeen ja keskinäisen avunannon lausekkeen tehtävät. Tässä tietys-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

ti on paljon keskustelua herättänyt nykyisen Puolustusvoimien henkilöstön asema tämän kansainvälisen avun antamisessa. Perustuslakivaliokunnassa tästä teimme lausunnon, jossa todetaan, että olisi suotavaa, että Puolustusvoimien henkilöstöltä, joka on tullut palvelukseen, tehtäväänsä ennen kuin tämä uusi sääntely tulee voimaan ja joka sitten käyttää sotilaallista voimaa tämmöisessä tehtävässä, olisi suostumus. Miten puolustusministeri näkee tämän kysymyksen? Tämähän menee sitten tietysti puolustusvaliokunnan harkintaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari: Myönnän vielä tässä keskusteluvaiheessa puheenvuorot edustajille Pauli Kiuru, Pakkanen, Hakanen ja viimeisenä jaoston puheenjohtaja Niikko.

12.57 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille mutkattomasta yhteistyöstä sekä puolustusvaliokunnan että hallinto- ja turvallisuusjaoston kanssa ja samoin oppositiolle. Meillä on päälinjoista sangen yhteneväiset kuvat, ja näin sen pitää ollakin.

Puolustusministeriö esitti sopimussotilaiden palkkaamiseen 2,6:ta miljoonaa euroa, siis lisätoivetta, ja sillä olisi saatu 100 henkilötyövuotta. Valitettavasti tähän tarpeeseen emme pysty vastaamaan kuin noin 10 prosentin osuudella, siis 296 000 euroa.

Mutta kysymys ministerille kuuluu, että kun tänä vuonna on tapahtunut — ainakin näin näppituntumalta tuntuu siltä — lukuisia onnettomuuksia, joissa varusmiehiä tai reserviläisiä on loukkaantunut harjoituksissa, ja tietysti kun on paineistettuja tilanteita, toimitaan välillä väsyneenä huonoissa olosuhteissa, vahinkoja sattuu, niin voiko tällä olla yhteys siihen, että kouluttajien määrä suhteessa koulutettaviin ei ole optimaalinen, ja onko tässä jokin tekemistä myös henkilöstön jaksamisen kanssa.

12.58 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itse myös yhdyn kiitoksiin niin ministerin suuntaan kuin valiokuntatyöstä oppositiopuolueiden edustajien kanssa. Puolustus on yhteinen asia, ja linja on selkeä, siitä ollaan laajasti yhteistä mieltä.

Maanpuolustusjärjestöjen tukirahojen palauttaminen on todellakin tärkeä asia, ja kiitos myös jaoston hyvin yksimielisestä päätöksestä. Niin kuin ministeri sanoi, tämä asia on kaiken kaikkiaan osuvaa ja sujuvaa luettavaa. Asedirektiivin eteneminen on tällä hetkellä ehkä sellainen uusi myönteinen asia, mistä myös kiitoksen paikka kuuluu.

Mutta esitän kysymyksen ministerille. Täällä on puhuttu kriisinhallintajoukkojen lähettämisestä. Mikä tällä hetkellä puolustusministeriön valmius on lähettää, jos kenties tulevan vuoden aikana tulee kysely uusille kriisinhallintakohteille?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari: Edustaja Hakanen ja sitten Niikko viimeisenä ennen ministeriä.

13.00 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille hyvin hoidetusta tehtävästä. Kysymykseni liittyy tähän ulkopuolisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen ja sotilaan pakottamiseen, suostumukseen siihen tehtävään. Näin vanhana ammattisotilaana en voi olla tukemassa ajatusta sillä tavalla, että virassa olevat sotilaat voitaisiin määrätä tällaiseen tehtävään määräyskirjalla, vaan pitäisi olla vapaaehtoisuuteen perustuen, kuten meillä myöskin rauhanturvatehtäviin lähdetään vapaaehtoi-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

suuden perusteella. Kysynkin ministeriltä, miten tässä on otettu henkilöstöjärjestöt huomioon tämän valmistelun aikana ja mikä ministerin näkökulma tähän asiaan on nyt rakentumassa, voitaisiinko tätä viedä siihen suuntaan, että tämä olisi todella vapaaehtoisuuteen perustuvaa, ja kun koulutukseen uusia henkilöitä lähtee, siinä yhteydessä sitten voitaisiin tuoda selväksi se, että myöskin tällaiset tehtävät tulevat palvelustehtäviksi siinä yhteydessä, kun on virkaan nimitetty. Minä korostan sitä, että henkilöstö on ollut vahvasti myöskin yhteydessä tästä asiasta, ja haluan myöskin kyllä ministeriltä sen kuulla, millä tavalla tässä edetään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä jaoston puheenjohtaja ennen ministerin välipuheenvuoroa.

13.01 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaosto on todennut tyytyväisenä sen, että puolustusministeri on hyvin hoitanut ministeriönsä johtamisen ja siihen liittyvät ulkosuhteet, ja kiitos siitä.

Mutta tässä olisi yksi kysymys vielä tästä Venäjä-akselin alueesta. Venäjä on Kaliningradiin ottanut käyttöön tämän Bastionin meripuolustusjärjestelmän, ja on puhuttu, että he pystyvät sillä jopa sulkemaan koko Itämeren liikenteen Tanskan salmet sulkemalla. Nyt kun Laivue 2020 -hanke on lähtöpohjaltaan sellainen, että ollaan hankkimassa neljä valtamerialusta, joiden hinta on 1,2 miljardia euroa, niin on tullut myös spekulointia siitä, että nämä Merivoimien haluamat korvetit olisivat helppoja maalitauluja näille venäläisille ohjuksille. Tässä kysyn ministeriltä sitä, ettei vain tässä mahdollisesti olla tekemässä sellaista virhettä, mikä tehtiin Laivue 2000 -strategian aikana, jolloin vedettiin tämä ilmatyynyalus-hankinta alas 2003 ja se yksi ainoa tuulialushan, joka hankittiin, romutettiin pari vuotta sitten, koska se hanke oli itse asiassa huono ja se peruttiin kyllä onneksi. (Puhemies koputtaa) Eihän tässä olla tekemässä samaa virhettä nytten?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jaha, ministerillä nyt 3 minuuttia. (Naurua — Ilkka Kanerva: Siinä on 2 liikaa!) — Kun nyt on kehuttu ministeriä, niin kyllä 3 minuuttia pitää riittää, ettei mene edellisetkin kehut.

13.02 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa puhemies! Pitkälti voin yhtyä edellisiin puhujiin, erinomaisia kysymyksiä, ja kiitoksia paljon tuesta. Maanpuolustus on tosiaan yhteinen asiamme yli hallitus- ja oppositiorajojen. Yritän vastata mahdollisimman moneen kysymykseen.

Edustaja Kääriäinen kysyi tästä miina-asiasta, joka on linjattu hallitusohjelmassa, ja se tullaan tarkemmin vielä linjaamaan puolustuselonteossa, joka annetaan kevätistuntokauden alussa eduskunnalle. On tarkoitus, että tämä takeoff canister -tyyppinen räjähdde on ensi vuoden kuluessa testausvalmis, sen verran siitä voi tässä vaiheessa kertoa.

Maanpuolustustahdon notkahduksesta kysyivät edustaja Kääriäisen lisäksi ainakin edustaja Räsänen ja edustaja Jarva. Mistä tämä johtuu, sitä parhaillaan selvitetään. Tämä oli selkeä 7 prosenttiyksikön lasku. Viimeksi samanlainen lasku tapahtui vuonna 1988. Kyse on siis näistä MTS:n joka vuosi tehtävistä tutkimuksista, mutta liian aikaista on sanoa, onko kyseessä trendi. Täytyy muistaa, että tässä on kyse tuhannen henkilön otoksesta, liian suuria johtopäätöksiä ei kannata yhden vuoden tuloksen perusteella tehdä. Mutta merkille pantavaa oli, että samaisessa tutkimuksessa yleisen asevelvollisuuden kannatus edel-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

leen kasvoi. Mutta joka tapauksessa näitä syitä hieman pohditaan Maanpuolustuskorkeakoulussa parhaillaan käynnissä olevassa tutkimusprojektissa.

Edustajat Heinäluoma ja Viitanen kysyivät EU:ssa tapahtuvasta puolustusyhteistyöstä. Olen samaa mieltä, että se on merkityksellistä Suomen kannalta, ja esimerkiksi Eurooppa-neuvostossa pääministeri Sipilä on näistä asioista hiljattain keskustellut. Voi sanoa, että esimerkiksi tämä puolustusrahastokysymys on aivan alkutekijöissään, mutta Eurooppa-neuvostossa on varmaan joitain ajallisia askelmerkkejä tarjottu. Mutta tästä EU-puolustusyhteistyöstä kuten myös pohjoismaisesta puolustusyhteistyöstä tarjoutuu mahdollisuus tietenkin keskustella ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon yhteydessä ensi viikon keskiviikkona ja tietenkin puolustusselonteon käsittelyn yhteydessä.

Edustaja Kanerva kysyi, kuinka kustannustehokasta on kansainvälisen yhteistyön lisääminen. Sanoisin, että kustannustehokkuutta voidaan näissä materiaalihankinnoissa erityisesti hakea. Toistaiseksi sitä ei ole juurikaan saatu, mutta nyt esimerkiksi pohjoismaisen yhteistyön puitteissa meillä on tarkoitus tällaista taisteluasuyhteishankintaa tehdä, ja toivomme tietenkin siinä kustannussäästöjä saatavan.

Edustaja Kivelä kysyi Leijona Cateringin tilanteesta. Vastoin hallitusohjelmaa Leijona Cateringia ei olla avaamassa kilpailulle, koska on kyse valmiudellisesti tärkeästä asiasta puolustushallinnolle. Huoltovarmuus on meille ykkösasia, ja asian tiedottamisesta ei ole vastannut puolustusministeriö.

Mutta nyt, herra puhemies, aikani on täysi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Minä puolestani kiitän puolustusministeriä siitä, että poiketen täällä monta kertaa tapahtuneesta puolustusministeri ei ylittänyt aikaa vaan pysyi aikabudjetissa. (Seppo Kääriäinen: Hyvä suoritus!)

Debatti jatkuu jonkun aikaa. Myönnän puheenvuorot ensi vaiheessa edustajille, jotka eivät äsken vielä puheenvuoroa saaneet, ja sen jälkeen jatketaan vielä hetken verran.

13.06 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, jossa elämme, on syytä huolehtia yhteiskunnan perimmäisistä perustoiminnoista. Erityisesti ottaen huomioon ne jännitteet, joita Itämerellä on ja jotka ovat viime vuosina myöskin lisääntyneet, on aivan keskeistä, että Suomi, joka on päättänyt ainakin toistaiseksi olla sotilaallisesti liittoutumaton maa, säilyttää omien puolustusvoimiensa puolesta riittävän puolustuskyvyn ja myöskin pelotteen. Se on kahdesta syystä tärkeää: Ensinnäkin sen vuoksi, että se nostaa kynnystä kohdistaa Suomeen aseellista tai muuta väkivaltaista toimintaa. Toisekseen se pitää Suomen myöskin kiinnostavana yhteistyökumppanina muille maille.

Kun kuitenkin on niin, että taloudellinen tilanne jatkuu tiukkana ja varmasti joudutaan vastaisuudessa kipeitä päätöksiä tekemään, toivon, että hallituksella vastaisuudessa puolustusmenot säilyvät keskeisenä prioriteettina ja yhteistyö esimerkiksi Ruotsin ja Pohjoismaiden kanssa tiiviinä säilyy.

13.07 Pentti Oinonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisen hallituksen puolustusministeri Wallinin toiminnasta jäi minulle hampaankoloon jonkun verran. Olisin kysynyt häneltä muutaman asian, mutta hän ei valitettavasti ole paikalla.

Ensinnäkin yhdyin ministeri Niinistöä koskeviin kiitoksiin tehtävien hyvästä hoidosta.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Itäinen naapurimme on keskittänyt asevoimiaan itärajamme läheisyyteen. Kysyisin puolustusministeriltä: aiheuttaako puolustusministerille huolta venäläisten asevoimien suures-tikin lisääntynyt läsnäolo itärajan läheisyydessä? Eritoten haluaisin tästä vastauksen sitä varten, että Pohjois-Karjalan prikaati lakkautettiin Kontiorannasta ja itärajan pinnassa ihmiset kantavat kovastikin huolta siitä, että venäläiset asevoimat ovat lisääntyneet tuolla läheisyydessä.

13.08 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että Suomi tarvitsee uskottavan oman puolustuksen maamme suvereniteetin turvaamiseksi, ja siksi on tärkeää pitää huolta omasta puolustuksesta.

Tiedämme, että sodan kuva on tänä päivänä varsin toisenlainen ja huomattavasti moninaisempi kuin ennen. Tiedämme myös, että materiaalikustannukset kasvavat koko ajan ja tarvetta sillä puolella on jo nyt. Lisäksi odottamassa on monia suurhankintoja.

Ministeri on kertonut, että tulevassa puolustuspoliittisessa selonteossa ollaan nostamassa sodanajan joukkojen määrää. Osittain tämä tapahtuu sen kautta, että varusmiehet voidaan ottaa mukaan vahvuuteen, mutta myös tämän lisäksi halutaan vielä lisätä määrää. Miten te näette, että sodanajan joukkojen lisääminen vastaa tämän päivän puolustuskäyvyn haasteeseen? Minkä verran se vaatii lisäkustannuksia, kun on selvää, että jos joukkojen määrää lisätään, niin niillä pitää myös olla riittävä varustus? Ja onko sodanajan joukkojen määrän lisääminen se osio puolustuksessamme, johon resurssien sitominen on tässä tilanteessa järkevintä?

13.09 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensiksi tähän sodanajan joukkojen vahvuuden nostamiseen. Se on erittäin kannatettava ajatus. Reservissä on enemmän tehtäviä erityisesti siellä paikallistasolla, missä alueet tunnetaan ja niitä alueellisia kohteita pystytään puolustamaan. Varmasti tätä nykypäivää oleva, oikea tapa. Oikeastaan kysyisinkin näistä suunnitelmista: onko nimenomaan nyt tarkoitus näitä paikallispataljoonien vahvuuksia nostaa?

Sitten vielä tähän asedirektiiviin, josta kysyin ja johon ministeri ei ehtinyt vielä kommentoida. Tässä täytyy kyllä lausua mitä nöyrimmät kiitokset koko eduskunnalle yksimielisyydestä — siitä, että tämä oli koko eduskunnan yhteinen hanke. Edustaja Mika Kari teki todella paljon töitä, (Eero Heinäluoma: Kyllä, näin on!) kuten edustaja Mikkonen vihreissä ja kuten edustaja Markus Mustajärvi vasemmistoliitossa. Toivon todella, että EU-kysymyksissä ja tämmöisissä tärkeissä kansallisissa puolustuskysymyksissä tällainen yhtenäisyys meillä voisi säilyä. Nyt, kun tätä kansalliseen lainsäädäntöön viedään, voisimme tätä yksissä tuumin viedä siinäkin eteenpäin.

13.10 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä useammissa puheenvuoroissa on jo nostettu esiin Puolustusvoimien henkilöstön jaksaminen, eikä suotta, nimittäin Puolustusvoimien henkilöstö on uupumuksen rajamailla ja osin jo uupunut. Tämä tulee esille niin työnantajan kuin järjestöjenkin tekemissä kyselyissä.

Turvallisuuspoliittinen tilanne on lisännyt merkittävästi valmiustehtäviä, ja niiden määrä tulee jatkossakin kasvamaan. Samaan aikaan Puolustusvoimien rahoitusta leikataan eri tavoin toimintamenojen puolelta. Rahoituksen tiukkeneminen pakottaa Puolustusvoimat etsimään keinoja, jotka vaikuttavat jopa henkilöstölle maksettaviin korvauksiin. Esimerkiksi Merivoimissa henkilöstöä on ollut jopa 9 viikkoa merellä tai varallaolossa yhtäjak-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

soisesti. Ymmärrettävästi tämä rasittaa erityisesti perheellisiä. Henkilöstöä on siis liian vähän lisääntyvään työmäärään nähden, ja kysyisin ministeriltä: miten tämä vaikea ja jopa vaarallinen yhtälö aiotaan huomioida?

13.11 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn sekä näihin edustaja Savolan kiitoksiin että myös tähän hänen arvionsa paikallispuolustuksen joukkojen merkityksestä. Se on yksi niistä johtopäätöksistä, jotka on tärkeää tehdä myös eurooppalaisessa kehityksessä ja sotilaallisessa toiminnassa tapahtuneiden muutosten takia. Meillä on riittävä suorituskky, joka nopeasti on saatavissa jalkeille puolustamaan avainkohteita koko maassa. On hyvä, että ministeri on ottanut tämän esille.

Sitten jatkan tästä eurooppalaisen puolustusyhteistyön kehittymisestä, koska se on nyt se iso tekijä, joka ehkä on tässä merkittävästi muuttumassa. Kun tuossa Verkkouutisten aamun ansiokkaassa jutussa, jota edustaja Viitanen täällä siteerasi, mainittiin, että Suomi on yhdessä Saksan ja Ranskan kanssa kulissien takana edistänyt tätä puolustusyhteistyötä, niin tiedustelen, onko ministeri Niinistö tietoinen tästä vuoden aikana kulissien takana tapahtuneesta yhteistyöstä Saksan ja Ranskan kanssa ja mitä tämä on pitänyt sisällään ja eikö nyt olisi korkea aika avata tämä asia ja kertoa koko eduskunnalle ja sitä kautta Suomen kansalle, mitä täällä ollaan tekemässä.

13.13 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime vaalikaudella tehtiin mittavia säästöjä koko Puolustusvoimien organisaatioon ja myöskin varuskuntia lakkautettiin, joukko-osastoja yhdistettiin. Millä tavalla ministeri näkee tämän ajan nyt tämän sopeutumisen jälkeen? Myöskin täällä edustaja otti esille tämän henkilöstön jakamisen, mutta millä tavalla tähän kokonaisuuteen on sopeuduttu, ja millä tavalla henkilöstö on viety tässä myöskin mukana niin, että kun ovat tehtävät muuttuneet ja kuorma lisääntynyt ja sillä tavalla vastuukin myös kasvanut, niin onko tässä oikeasti tehty semmoista järkityötä, että on analysoitu näitä henkilöstöryhmiä niin, että voitaisiin katsoa, että oikeasti jotakin on tehtävissä, kun väki rupeaa uupumaan?

Minä haluan toistaa vielä, ministeri, uudelleen sen kysymyksen tehtävään pakottamisesta tai vapaaehtoisuuteen perustuvasta avun antamisesta tai vastaanottamisesta, tehtävään lähdöstä. Minä haluan kysyä siitä sen takia, koska se on nimenomaan tärkeä jokaiselle sotilaille, joka tällä hetkellä suorittaa tärkeitä tehtäviä sotilasammattissa.

13.14 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eilen suullisella kyselytunnilla nousi esiin nettiäänestämisen mahdollisuus. Sitä olisi tarkoitus edistää. Nyt olemme nähneet kokemuksia esimerkiksi USA:n presidentinvaaleista ja niihin liittyvistä mahdollisista kybermanipulointiuhista — tai siitä, onko tällaisista vaikuttamista ollut. Itse olen suhtautunut nettiäänestyksen kehittämiseen hyvin myönteisesti, mutta nämä viimeaikaiset kokemukset ovat kyllä saaneet minut hieman pidättyväisemmäksi. Miten ministeri näkee puolustuksen näkökulmasta ja kansan yhtenäisyyden näkökulmasta sen, voimmeko ottaa tällaisen askeleen, kun huomioimme riskin ulkopuolisesta vaikuttamisesta, jos kysymyksessä ovat esimerkiksi presidentinvaalit tai, jos mennään vielä pidemmälle, jos olisi kysymys kansanäänestyksestä Natoon liittymisestä tai ei-liittymisestä?

13.15 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Myös minä haluan palata tähän Verkkouutisten uutiseen siitä, että kulisseissa jo vuoden ajan on valmisteltu

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

EU:n puolustusyhteistyön lujittamista. Ilmeisesti tarkoituksena on rakentaa linnake nimeltä Eurooppa, ja varmasti tämäntyyppiseen toimintaan on myös tarvetta, syytä ja perustelua. Mutta kun prosessia on jo vuoden verran viety eteenpäin neuvottelupöydissä ja olen itse ollut vuoden verran ulko- ja turvallisuuspoliittisen seurantaryhmän jäsenenä, niin kieltämättä tulee hieman sellainen olo, että olen istunut ulko- ja turvallisuuspoliittisessa "katseella seuranta" -ryhmässä, kun tästä asiasta ei myöskään seurantaryhmälle tämän vuoden aikana ole kerrottu.

Toistan uudelleen vielä sen, mitä edustaja Heinäluoma tuossa aikaisemmin sanoi. Voisiko ministeri hieman aukaista tätä asiaa? Viittasitte, että pääministeri Sipilä on keskustellut näistä asioista eurooppalaisissa pöydissä. Ovatko ulkoministeri Soini ja puolustusministeri Niinistö olleet myös näissä samoissa pöydissä?

13.16 Thomas Blomqvist r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten kaikki tiedämme, tätä puolustusbudjettiesitystä voidaan pitää eräänlaisena minimitasona, sen totesimme myös puolustusvaliokunnassa. Erityisen huolestuneita ollaan tästä materiaalibudjetin osuudesta, kokonaisbudjetista ja sen riittävyydestä. Kysyisin ministeriltä: Miten te näette tämän kehityksen? Millä tavalla voidaan saada rahat riittämään myös tähän materiaalipuoleen ilman, että joudutaan tinkimään toimintamenoista?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tässä vaiheessa puheenvuorot edustajille Viljanen ja Kanerva. Sen jälkeen ministerille nyt vähän pidempi, ehkä 5 minuutin puheenvuoro.

13.17 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn täällä jo useasta suunnasta puolustusministerille esitettyihin kiitoksiin. Ministeri ja ministerityö nauttivat luottamusta yli puoluerajojen. Tämä on erittäin hyvä tilanne. Itse asiassa tämän tilanteenhan pitäisi aina olla puolustusministerin kohdalla, koska maanpuolustus on meidän kaikkien yhteinen asia, kuten täällä on jo useasti todettu.

Täällä on myös tänään paljon puhuttu maanpuolustustahdosta. Maanpuolustukselle ja maanpuolustustahdolle oleellista on se, että kykenemme turvaamaan Puolustusvoimien toimintaedellytykset niin materiaalin, henkilöstön kuin kertausharjoitustenkin osalta. Tässä talousarviossa nämä kaikki turvataan tavalla, joka näissä taloudellisissa olosuhteissa on mahdollista, vaikkakin materiaalipuolelle jää rutkasti paineita, kuten edustaja Blomqvist juuri äsken viimeksi totesi.

Arvoisa puhemies! Vapaaehtoisella maanpuolustuksella on oleellinen merkitys niin reservin taitojen kuin maanpuolustustahdonkin ylläpidon osalta. Kuten edustaja Savola täällä jo pariinkin otteeseen mainitsi, haluan minäkin nostaa esille asedirektiiviä koskevat tuoreet hyvät uutiset Suomelle tulevasta poikkeuksesta. Poikkeus on meille erittäin tärkeä, ja aktiivisena reserviläisenä ja meidän kaikkien puolesta haluan kiittää kaikkia tämän poikkeuksen puolesta työtä tehneitä yli puoluerajojen. Samalla haluan kiittää puolustusvaliokuntaa ja jaostoa reserviläisjärjestöjen avustuksen puolustamisesta ja valtiovarainvaliokuntaa (Puhemies koputtaa) siitä, että avustus kyetään pitämään tämän vuoden tasolla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Viljanen käytti ensimmäisen puheenvuoron, ja sepä lipsahdikin puhemieheltä vähän turhan pitkäksi. (Eero Heinäluoma: Joulukuusi on tulossa!)

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

13.19 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tähän Verkkouutisten tämän päivän juttuun haluan sen verran ottaa tässä kantaa, ettei nyt pidä myöskään tätä hiiren ja elefantin suhdelukua ihan nähdä liian dramaattisessa valokeilassa. EU on ja pysyy siviiliorganisaationa. EU:lla ei ole eikä tule mitään 5 artiklan tapaisia toimintalinjauksia. Meidän intressimme Suomessa on se, että Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikka olisi uskottavaa ja että sen käytössä olevat metodit voisivat olla omalta osaltaan vahvistamassa tietysti vakautta poliittisesti, edesauttamassa neuvotteluprosesseja ja myöskin antamassa lisäarvoa puolustukselle. Mutta on perusteetonta luoda sellaista kuvaa, että Euroopan unioni voisi olla jokin sellainen naulakko, johon me voisimme turvallisesti päällystää kimme jättää ja kuvitella, että asiat tulevat sitä kautta hoidetuiksi. On tärkeää pitää asioitten suuruusjärjestys kuitenkin kaikessa yhteydessä mielessä, kun tätä keskustelua tältä osin käydään. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan kompetenssin parantaminen, uskottavuus, vaikkapa Syyriaa tai Ukrainaa (Puhemies koputtaa) tai muita esimerkkejä käyttäen, kertoo siitä, että EU:lla on todella paljon petrattavaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Kanervan puheenvuoro herätti nyt kuitenkin muutaman vastauspuheenvuoron. Vielä ennen ministeriä myönnän edustajille Heinäluoma ja Savola vastauspuheenvuorot, ja sitten ministeri.

13.20 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suuresti arvostan edustaja Kanervan osaamista ja pitkää kokemusta turvallisuusasioissa ja myös ulkopolitiikan ja puolustuksen asioissa, mutta tällä kertaa kyllä hivenen nyt tipahdin kärryiltä. Siis kyllähän Euroopan unionin perussopimuksessa on tämä artikla 47.2, joka velvoittaa antamaan apua, ja sitä on juuri sovellettu tämän Pariisin terrori-iskun jälkeen. En ymmärrä yhtään syytä väheksyä Euroopan unionissa tehtyjen keskinäisten sitoumusten merkitystä. Kaikkein vähiten ymmärrän, että suomalaiset ryhtyvät niitä väheksymään.

Sitten olen kyllä samaa mieltä siitä, ettei ole yhtään semmoista naulakkoa, johon me voimme käydä ripustamassa oman takkimme ja sanoa, että nyt se on hoidettu, nimittäin puolustus on hoidettu. Kyllä meidän täytyy kaikissa oloissa huolehtia ensi sijassa omasta puolustuksesta ja pitää se uskottavana. Siihen liittyy myös kansan maanpuolustustahto, ja siihen liittyy myös se työ, jota nyt parhaillaan yhdessä teemme.

13.21 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä nimenomaan oman kansallisen puolustuskykymme säilyttäminen ja kehittäminen on se kaiken lähtökohhta. Mutta mitä tähän EU:n yhteiseen puolustukseen tulee, niin varmasti siinä petrattavaa on Euroopan unionissa. Nämä hankkeet, mitä puolustukseen liittyy on tähän asti ollut, eivät oikein ole lihaa luiden ympärille saaneet, ja sen vuoksi on hyvä, että tästä nyt on huippukokouksessa puhuttu ja EU:n yhteistä puolustusta halutaan kehittää. Tästä ei olla saatu eduskunnassa vielä tietoa, mitä tämä liha luiden ympärillä tulee olemaan. Kysyisinkin puolustusministeriltä siitä: Kuinka te eduskuntaa aiotte tästä informoida? Varmasti saamme puolustusvaliokuntaan, (Puhemies koputtaa) ulkoasiainvaliokuntaan ja suureen valiokuntaankin tästä tietoa, (Puhemies koputtaa) mutta kuinka eduskunnan suuren salin suhteen, annatteko te tästä... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

13.22 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Aina ei tarvitse koko taulukkoa käydä läpi, mutta jokainen tässä salissa varmaan jakaa sen käsityksen, että oma

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

pesä on pidettävä kaikissa oloissa ensisijaisesti omissa käsissä, turvallisena. Toinen elementti on kahdenväliset sopimukset: Suomi—Ruotsi, Suomi—Yhdysvallat, Suomi—Iso-Britannia, Suomi—Saksa ja niin edelleen. Kolmas on EU — joka on valitettavan heikko tänä päivänä, se on valitettavan heikko — mutta se ei voi tulla korvaamaan näitä äsken mainitsemiani eikä sitä neljättä elementtiä, joka on meidän rauhankumppanuusyhteistyömme, meidän kumppanuusyhteistyömme Naton kanssa, joka on Suomelle erittäin tärkeää ja korvaamatonta. Ei pidä siis luoda semmoista mielikuvaa, että yksi näistä elementeistä korvaisi jotkut muut elementit, joilla huolehditaan Suomen turvallisuudesta.

13.23 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän täällä kukaan ole sanonut, että joku korvaisi jotakin. En ole sanonut, että eurooppalaisen puolustusyhteistyön kehittyminen — tai niin kuin pääministeri Sipilä on sitä Verkkouutisten haastattelussa kuvannut — korvaisi jotakin. En ole sanallakaan sanonut näin, mutta olen sanonut, että tämä näyttää, jos pääministeri Sipilän ilmoitus vastaa sitä, mitä siellä on päätetty, erittäin merkittävältä askeleelta Euroopan unionin sisällä. Ja jos tähän suuntaan mennään, niin se kyllä vahvistaa meidän turvallisuuttamme. Ei se ota pois mistään muualta mitään, se vahvistaa meidän turvallisuuttamme. Mutta sitten me joudumme ottamaan tärkeitä kantoja, jotka koskevat sitä, missä me itse olemme mukana tässä eurooppalaisessa yhteistyössä. Sen takia toivon, että näin ollen avataan koko Suomen kansalle ja myös eduskunnalle tämä, mitä ollaan tekemässä, mitä ollaan suunnittelemassa, jotta kenenkään selän takana ei tehdä yhtään mitään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministeri. Sopinee niin, että ministeri saa nyt tässä vaiheessa puheenvuoron? Jos sitten jää vielä jotain erityisen tärkeää, niin edustaja Kanerva palaa sitten asiaan. — Ministeri, äskeinen käyty keskustelu soi teiltä 1 minuutin, teillä on nyt 4 minuuttia aikaa. (Naurua)

13.24 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa puhemies! Edustajat Mikkonen, Savola, Kari ja Heinäluoma nostivat esille tämän sodanajan joukkojen määrän kasvattamisen, mikä on tosiasia, näin puolustuselonteossa tullaan esittelemään. Määrää ei ole vielä tässä vaiheessa syytä kertoa, mutta syyt lisäykselle ovat moninaisia. Yksi on tietenkin se, että paikallispuolustusta on vahvistettava, aivan niin kuin täällä salissa on todettu. Meillä on kolmentyyppistä joukkoa: meillä on operatiivisia joukkoja, alueellisia joukkoja ja paikallisyksiköitä. Valitettavasti paikallisyksiköt ovat jääneet liian vähälle huomiolle tässä puolustusvoimauudistuksen yhteydessä ja sen jälkeen. Muun muassa kohteiden suojaus on olennainen tehtävä paikallisyksiköille. Mutta tähän kokonaisuuteen palataan lähemmin puolustuselonteossa, joka on parhaillaan valmistelun alaisena.

Useat kansanedustajat, kuten edustaja Savola ja edustaja Viljanen, nostivat esille asediaktiivin, joka todellakin näyttäisi olevan menossa Suomen vapaaehtoisen maanpuolustuksen kannalta suopeaan suuntaan. Yhdyinkin kiitoksiin koko eduskunnalle, erinomaista yksimielisyyttä on tämän prosessin aikana osoitettu, suorastaan talvisodan henkeä.

Edustaja Pelkonen ja edustaja Hakanen nostivat esiin Puolustusvoimain henkilöstön jaksamiskysymyksen. Samaan ongelmaan olen törmännyt varuskuntakierroksillani. Se on kiistatta ongelma, ja siihen on puolustushallinnossa kiinnitetty huomiota. On selvää, että kun puolustusvoimauudistuksessa Puolustusvoimien henkilökunta laskettiin yli 14 000:sta

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

12 000:een, itse asiassa tällä hetkellä taitaa olla 11 700, niin on selvää, että tästä 12 000:n rajasta ei voida enää laskea.

Sopimussotilaat on yksi asia, millä voidaan helpottaa sitä koulutuspainetta, mikä varuskunnissa tällä hetkellä on, ja toivon siihen jatkossakin eduskunnalta suopeutta.

Paljon keskustelua herätti tämä EU:n puolustusulottuvuus, ainakin edustajat Heinäluoma, Kari, Savola ja Kanerva nostivat tämän esille. Tarkoitus ei missään nimessä ole toimia eduskunnan selän takana. Kulissien takana on kiistatta edistetty asiaa virkamiestasolla. EU-kokouksissa Suomen linja on tuotu esiin, ja niistä on kerrottu kyllä puolustusvaliokunnalle ja ulkoasiainvaliokunnalle. Näistä on mahdollisuus keskustella esimerkiksi ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon käsittelyssä, mutta jos tarvetta on laajemmallekin keskustelulle, niin ei minulla henkilökohtaisesti mitään sitä vastaan ole. (Ilkka Kanerva: Hyvä!) Euroopan unioni on turvallisuusyhteisö, ei puolustusliitto. (Ilkka Kanerva: Juuri näin!)

Edustaja Kiuru nosti esille äänestysten mahdollisen kyberkähäpälöinnin, ja se on tietenkin tekijä, joka on otettava huomioon. Voi sanoa, että vanhassa vara parempi, jos äänestyksistä puhutaan.

Tuossa ensimmäisellä kierroksella edustaja Terho nosti esille kertausharjoitusten resurssin. Tällä hetkellä 18 000 on tämä vuotuinen määrä, ja näyttää siltä, että tänä vuonna pääsemme jopa yli 19 000:een, mikä on mielestäni ilahduttava uutinen. Tämä on tämän vaalikauden prioriteetteja. Puolustusvoimien toiminnan taso pyritään pitämään riittävän korkealla.

Kalustohankinnoista edustaja Terho kysyi. Ehkä tällä vaalikaudella on tosiaan tarkoitus priorisoida Maavoimia, koska sitten tulevilla vaalikausilla on Merivoimien ja Ilmavoimien suurten hankintojen vuoro. Tällä kaudella tehdään monia hankintoja Maavoimille: meillä on puutteita panssarintorjunnassa, ilmatorjunnassa, viesti- ja johtamisjärjestelmissä, ampuvatarvikkeissa. Ehkä seuraava suuri hanke on operatiivinen tykistöhanke, joka ensi keväänä tulee ratkaistavaksi.

Edustaja Blomqvist nosti pohjoismaisen yhteistyön esille. Materiaalihankinnoissa voimme edetä, ja mielestäni pohjoismaisen yhteistyön puitteissa eräs tärkeä ulottuvuus olisi huoltovarmuus.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämän pääluokan käsittely tässä vaiheessa keskeytetään ja keskustelua puolustusministeriön pääluokasta jatketaan kello 14.30.

Tämä täysistunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 14.30, ja tässä välissä on suuren valiokunnan kokous.

Pääluokan käsittely ja täysistunto keskeytettiin klo 13.30.

Täysistuntoa ja pääluokan käsittelyä jatkettiin klo 14.36.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Kello 13.30 keskeytettyä täysistuntoa ja keskustelua puolustusministeriön pääluokasta jatketaan.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

14.36 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Suomen puolustusvoimien ja puolustuksen määrärahat ovat koko ajan jatkuvan laskun tiellä, jossa määrärahat laskevat ja siirtoa joudutaan tekemään erilaisilla vippaskonsteilla, jotta erityistilanteisiin voidaan varautua. Tämä muuttuva toimintaympäristö, jossa me nyt elämme, on tuottanut selkeästi sellaisen tilan, jossa määrärahat ovat riittämättömät. Tämäkään esitys ei tuo tähän muutosta.

Suomen puolustuskyky ei ole enää uskottavalla tasolla. Onkin selvää, että joudumme lähitulevaisuudessa pohtimaan pidemmällä tähtäyksellä sitä, minkälaisen puolustuksen Suomi oikeasti haluaa. Jos jotakin todella merkittävää uhkaa maahamme kohdistuisi, niin toimintakykymme ei ole tällä hetkellä sellaisella tasolla, että Suomi todellisen hädän tilassa pystyisi itseään uskottavasti puolustamaan.

Nato-keskustelua käydään, monenlaisissa pöydissä pohditaan erilaisia variaatioita. En tässä nyt julistaudu Naton kannattajaksi, mutta julistaudun sen keskustelun kannattajaksi, joka oikeasti pohtii sitä, minkälainen tilanne puolustuksemme kannalta on sellainen, jossa Suomea oikeasti voidaan puolustaa. Mietin sitäkin, että kun Suomella on jo isäntämaasopimus Naton kanssa, meillä on keskinäisiä sopimuksia ja erityissopimuksia Yhdysvaltojen kanssa, meidän asevoimamme ovat yhteensopivat Nato-asevoimien kanssa ja meillä taitaa olla ehkä historiamme Nato-myönteisin hallitus, niin mikä on se tilanne tällä hetkellä, että nämä määrärahat eivät kuitenkaan seuraa tätä tahtotilaa ja ajatuksenjuoksua, joka Suomessa on.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Puheenvuoroja voi varata P-painikkeella.

14.38 Anne Louhelainen ps: Arvoisa puhemies! Kuten ministeri Niinistö aiemmin tänään avauspuheenvuorossaan totesi, turvallisuusympäristön muuttuminen epävakammaksi ja arvaamattommaksi ei ollut nähtävissä vuonna 2012, kun Puolustusvoimien laajaa uudistusta käynnistettiin Kataisen hallitusohjelman pohjalta.

Turvallisuusympäristön muutokseen on Suomessa kuitenkin reagoitu muun muassa nostamalla valmiutta sekä lainsäädännöllisin keinoin että resursseja lisäämällä. Puolustuspoliittista selontekoa valmistellaan parhaillaan ja siinä tullaan analysoimaan toimia, jotka ovat edellytyksenä suorituskkyiselle maanpuolustukselle muuttuneessa puolustuspoliittisessa toimintaympäristössä. Se on hyvä asia. Huoltovarmuuden turvaamisen näkökulmasta erityisen merkittävä asia oli huhtikuussa 2016 hallituksen hyväksymä periaatepäätös Suomen puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan turvaamisesta.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2017 puolustusbudjetti lisämäärärahoineen on yhteensä 2 830 miljoonaa euroa eli noin 1,3 prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta ja 5,1 prosenttia koko valtiontalouden menoista. Erittäin hyvä asia on, että Puolustusvoimien budjettiin sisältyy hallitusohjelman mukainen materiaalien suorituskkyypuutteiden korjaamiseksi tehty 80 miljoonan euron määrärahalisäys.

Arvoisa puhemies! Suomen puolustusta on rakennettu oikeansuuntaisesti sen suhteen, että kansallinen puolustus on säilytetty Puolustusvoimien ensisijaisena tehtävänä kautta aikojen. Äärimmäisen tärkeää on, että Suomi on pitänyt, ja pitää tulevaisuudessakin, kiinni yleisestä asevelvollisuudesta ja koko maan puolustamisesta.

Kiitos ministerille hyvästä työstä ja kiitos turnauskestävyydestä myös tämän budjetin käsittelyn edetessä.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

14.40 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa puhemies! Vuoden 2014 jälkeen turvallisuustilanne Itämerellä on jatkuvasti kiristynyt. Tähän niin kutsutun uuden normaalin tilaan on reagoitu paitsi Suomessa myös lähialueillamme. Esimerkiksi useimmat naapurivaltiomme ovat viime vuosina nostaneet merkittävästi puolustusbudjettejaan ja toimintansa tasoa. Moni maa on myös ryhtynyt palauttamaan aiemmin lakkauttamaansa asevelvollisuutta muodossa tai toisessa. Ei ole kauankaan siitä, kun Suomen yleiseen asevelvollisuuteen ja koko maan puolustamiseen perustuva puolustuspoliittikka herätti vielä ihmetystä monissa Euroopan maissa. Viimeistään Krimin valtaus ja Ukrainan sodan alkaminen todistivat, että Suomen linja on ollut oikea.

Pitkään aikaan asevelvollisuusjärjestelmämme ja korkea maanpuolustustahto ei ole herättänyt niin laajaa mielenkiintoa kuin nyt. Epävarmuutta ja ennustamattomuutta lisää entisestään Trumpin valinta Yhdysvaltojen presidentiksi. Ulkopoliittisen instituutin kesällä julkaisema raportti "Venäjän muuttuva rooli Suomen lähialueilla" sai aikaan laajaa keskustelua. Raportin mukaan Venäjä haluaa, että sitä kohdellaan suurvaltana, ja se on pitkään vastustanut uusien jäsenten liittymistä Natoon erityisesti sen lähialueilla. Tämä on näkynyt muun muassa lisääntyneenä sotilaallisena aktiivisuutena Itämerellä sekä arktisella alueella. Voimapolitiikka on siis tehnyt paluun Euroopan turvallisuuspoliittiselle agendalle, eikä sotilaallista voimankäyttöä Suomea vastaan tai sillä uhkaamista voida sulkea pois.

Suomen puolustuskyvyn ensisijainen päämäärä on muodostaa ennalta ehkäisevä kynys sotilaalliselle voimankäytölle ja sillä uhkaamiselle sekä kyky torjua maahamme kohdistuvat hyökkäykset. Vaikka Suomen valitsemaa puolustuksen peruslinjaa ei muuttuneessa turvallisuustilanteessa olekaan tarvinnut muuttaa, vaatii tilanne Puolustusvoimilta parempaa valmiutta sekä kykyä vastata entistä yllättävämpiin ja moninaisempiin uhkiin. Uskottava ennaltaehkäisy puolestaan edellyttää luotettavaa tilannekuvaa ja valvontaa sekä tiettyjen järjestelmien korkeaa valmiutta.

Suomen sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden takaaminen nykypäivänä tarvitsee uusia välineitä työkalupakkiin. Puolustushallinnossa on parhaillaan käynnissä monia hankkeita, joilla puolustuskykymme turvataan muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Valmistelussa on esimerkiksi kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen, tai pyytämiseen, liittyvä lakipaketti. Myös tiedustelulainsäädäntöä uudistetaan parhaillaan. Tiedustelulla voidaan saada lisää keinoja ennakoida Suomen turvallisuutta uhkaavia tekoja.

Arvoisa puhemies! Totesimme puolustusvaliokunnan budjettilausunnossa, että Suomen puolustusjärjestelmän perusratkaisut toimivat myös jatkossa mutta vain riittävän resurssoinnin turvin. Nykyinen tilanne, jossa puolustukselle asetut vaatimukset jatkuvasti kasvavat mutta voimavarat säilyvät rajallisina, on hyvin haastava. Puolustusvoimien määrärahoista leikattiin viime hallituskaudella noin 10 prosenttia. Tämä aiheutti materiaali- ja koulutusvajeet, joita nykyinen hallitus on ryhtynyt paikkaamaan.

Puolustusmateriaalihankintoihin tarkoitettuja määrärahoja on tästä vuodesta alkaen korotettu parlamentaarisen selvitysryhmän suositusten mukaisesti. Tänä vuonna korotus on 500 miljoonaa euroa, ja se nousee asteittain vuoteen 2020 mennessä. Tämä ei kuitenkaan kompensoi jo tehtyjä leikkauksia, ja myös Puolustusvoimien henkilöstön jaksaminen herättää suurta huolta, kuten tänään aikaisemmassa debattikeskustelussa tuli hyvin esiin. Henkilöstömitoitus ei kaikin osin tällä hetkellä vastaa siihen tehtäväkirjoon, josta henkilöstön on määrä selvitä.

Puolustusministeriön toimintamenosäästöt ovat jälleen ensi vuonna kasvamassa, ja kilpailukykysojimus vähentää omalta osaltaan hallinnonalan toimintamenomäärärahoja.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Parhaillaan valmisteltavalta puolustusselonteolta odotetaan vastauksia moniin suuriin ja pidemmän linjan kysymyksiin. — Kiitos.

14.44 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Vielä joitakin vuosia sitten niin sanottuja kovan tai perinteisen turvallisuuden uhkia vähäteltiin ja puhuttiin enemmän pehmeästä turvallisuudesta. Koettiin, että sen kaltaiset aseelliset yhteenotot, joista 1900-luku tullaan muistamaan, olisivat jääneet historiaan ja että materiaalisella puolustuskyvyllä ei enää ainakaan siinä määrin kuin aiemmin olisi tarvetta puolustaa. Valitettavasti kuitenkin historia on osoittautunut toisenlaiseksi, perinteiset turvallisuusuhat ovat jälleen tulleet ajankohtaisiksi ja perinteisen maanpuolustuksen merkitys on noussut jälleen keskeiseen ja yhä tärkeämpään rooliin.

Toisaalta samanaikaisesti on ollut käynnissä myöskin kehitys, jossa on tullut yhä hankalammaksi erottaa toisistaan sisäistä ja ulkoista turvallisuutta. Näiden kahden kysymyksen, jotka aiemmin nähtiin varsin erillisiksi toisistaan, on voitu havaita nykyisessä maailmassa limittyvän ja lomittuvan toisiinsa yhä laajemmin, ja niiden puitteissa tapahtuvia turvallisuusuhkia on jatkuvasti hankalampi erottaa toisistaan.

Yhtenä tätä asiaa sivuavana kysymyksenä huolta ovat herättäneet omalaatuiset maakaupat — etenkin itäisemmässä Suomessa, myöskin keskeisten puolustuspoliittisten kohteiden läheisyydessä — joita ovat tehneet ulkomaiset toimijat ja joilla ei tunnu olevan välttämättä mitään liiketaloudellista tai ehkä vapaa-ajankaan käytön kannalta järkevää tarkoitusta. Tästä on ilmeisesti ollut jonkinnäköistä valmistelua oikeusministeriössä sekä sitten suojelupoliisin esittämän huolen jälkeen myöskin selvitystä puolustusministeriön puolella. Mikä on puolustusministerin näkemys aiheesta: tarvitaanko jonkinnäköistä lainsäädännöllistä rajoitusta maakauppoihin Suomessa?

14.47 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Edelleen vielä palaan tuohon ajatukseen, kun ministerikin on paikalla, että Suomen puolustuskyky ei ole enää välttämättä uskottava, ja toivoisinkin, että hän hieman tähän vastaisi.

Tietenkään kukaan ei toivo, että joutuisimme minkäänlaiseen konfliktiin — emme sisäemmekä ulkopuolella Suomen rajojen — mutta tämänhetkinen turvallisuusympäristö sisältää paljon epävarmuustekijöitä, jotka antavat ymmärtää, ettei konfliktin alkaminen ole välttämättä Suomen estettävissä tai ohjattavissa, jolloin joudumme joka tapauksessa ikään kuin olemaan valmiustilassa enemmän kuin vuosikymmeniin. Kysymys on: mikä on puolustusministerin näkemys siitä, kun nyt tässäkin kokonaisrahoitus jälleen laskee, millä tavalla ja aikataululla puolustuskykymme saatetaan oikeasti sille tasolle, että se on myös ulkopuolisten arvioijien ja tarkkailijoiden mielestä riittävä Suomen kansan suojaamiseen?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tässä on ministerille tullut kysymyksiä, mutta tehdään niin, että kun täällä on listalla Vikman, Hoskonen, Pelkonen ja Rydman, niin käytetään nämä puheenvuorot ja sen jälkeen ministerin vastauspuheenvuoro.

14.48 Sofia Vikman kok: Arvoisa herra puhemies! Suomen toimintaympäristöä leimaavat nyt muutosnopeus, ennakoimattomuus ja epävarmuus. Puolustusvoimien on kyettävä vastaamaan erilaisiin uhkiin hyvin monipuolisesti. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen, kriisinsietokyky ja huoltovarmuus sekä puolustusyhteistyön merkitys ko-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

rostuvat. Itämeren alueen geostrateginen merkitys on kasvanut, mistä kertoo myös Itämeren alueen lisääntynyt sotilaallinen aktiivisuus.

Suomen puolustuskyvyn ylläpidon ensisijainen päämäärä on ennalta ehkäisevä kynnys sotilaallisen voiman käytölle ja sillä uhkaamiselle. Puolustusyhteistyön tiivistäminen kansainvälisessä yhteisössä on näin ollen välttämätöntä suorituskykyjen turvaamiseksi, vaikkakin Suomen pitää jatkuvasti ylläpitää omaa riittävän uskottavaa puolustuskykyään, ja sen uskottavuudenhan aina viime kädessä arvioivat meistä ulkopuoliset.

Muistuttaisin sellaisesta asiasta, että maanpuolustusjärjestöjen tuki palautetaan joka vuosi eduskunnan käsittelyssä, ja valtiovarainvaliokunta edellyttää, että tämä huomioidaan vuoden 2018 talousarviossa. Vapaaehtoinen maanpuolustustoiminta on äärimmäisen tärkeää yleisen maanpuolustustahdon sekä -taitojen ylläpitämisessä. Esimerkiksi tuoreimmassa MTS:n mielipidekyselyssä on maanpuolustustahto laskenut 7 prosenttiyksikköä edellisvuodesta, mikä on huolestuttava suunta, ja on seurattava tarkasti, mihin suuntaan se kehittyi jatkossa tässä tutkimuksessa ja muissa tutkimuksissa. On myös syytä miettiä, mitä maanpuolustustahdon (Puhemies koputtaa) edistämiseksi voidaan jatkossa tehdä.

14.50 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Puolustusministeriön pääluokassa on paljon paljon haasteita, kuten tiedämme. Toimintaympäristö on valtavasti muuttunut viimeisten vuosien aikana. Se, mikä oli viisi vuotta sitten Puolustusvoimien näkökulmasta rauhallista ja rauhaa, ei tänä päivänä välttämättä enää pidä ollenkaan paikkaansa. Tätä taustaa vasten tämä ensi vuoden budjetti huomioi näitä olemassa olevia uhkia ja tilanteita kohtuullisen hyvin. Se on selvää, että kun elämme taloudellisesti vaikeaa aikaa ja velkaantumisen pitäisi pysäyttää ja mielellään niitä velkojakin maksaa, niin tilanne on äärimmäisen vaikea ja haasteellinen myös puolustusministeriön pääluokan osalta.

Materiaalihankintoja on paljon suunnitteilla, ja tiedämme, että torjuntahävittäjien hankintaa valmistellaan koko ajan. Se on oma pakettinsa, valtava sellainen, mutta nyt on esimerkiksi julkisuudessa paljon ollut tietoja uusista Maavoimien kalustohankinnoista, joista viimeisimpänä olivat julkisuudessa vahvasti esillä nämä tykkihankinnat. Olisin kysynyt puolustusministeriltä: milloin tässä asiassa ruvetaan päätöksiä tekemään?

Toinen asia on sitten tähän toimintavarmuuteen liittyen, että nyt kun olemme pystyneet palauttamaan Puolustusvoimien kertausharjoitukset sille tasolle, että voidaan sanoa, että reservi saa hyvää koulutusta ja sen mukaan, mitä esimerkiksi tänä vuonna on toteutettu, niin ollaanko, arvoisa puolustusministeri, tässä kertausharjoitusten määrässä tällä hetkellä sillä tasolla, joka teidän mielestänne on tyydyttävä?

Kolmanneksi on sitten se, että kun meillä on valtavia haasteita valtiontalouden kannalta, niin miten on tulevaisuudessa, onko meillä niin tarkat suunnitelmat, että me pystymme näkemään esimerkiksi Maavoimien hankinnat niin pitkälle eteenpäin, että pystymme sen vaativan tehtävän hoitamaan huolimatta siitä, että siellä on tulossa tämä merkittävä Ilma-voimien hankinta?

14.52 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa herra puhemies! Kysyisin vielä eläkeuudistukseen liittyen. Eläkeuudistuksen yhteydessähän myös sotilaiden eläkeikä nousi, ja sen vaikutuksesta sodanajan joukkojen sotilaskoulutettuihin johtajiin ja asiantuntijoihin syntyi merkittävä vaje, ja tämä puolestaan heikentää sodanajan suorituskykyä. Jo eläkeuudistuksen valmistelun aikana esillä oli reservikorvausjärjestelmä. Kysyisin ministeriltä: onko tämä

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

edelleen olemassa työkalupakissa, vai onko muuta uutta tietoa, miten tämä syntynyt vajaus aiotaan paikata?

14.53 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Suomen linja on ollut se, että meidän on kyettävä säilymään puolustuskyvyllämme sellaisena toimijana, joka tarjoaa uskottavan puolustuspelotteen sellaisille toimijoille, joilla mahdollisesti saattaisi olla intressi Suomeen kohdistaa jonkinlaisia sotilaallista toimenpidettä. Mutta kuten edustaja Vikman aivan oikein totesi, emme pysty poliittisesti tekemään päätöstä, onko puolustuskykymme uskottava vai ei, vaan se arviointi tehdään jossakin Suomen ulkopuolella. Meidän on kyettävä kuitenkin antamaan sellainen signaali, että puolustustahtomme ja -kykymme on korkealla sellaisessa tilanteessa, jossa jokin meitä uhkaisi.

On myös huomioitava, että Suomi on aina niin pieni maa, että tarvitsemme riittävää kansainvälistä yhteistyötä, kansainvälisiä kumppaneita, mitä tulee puolustustoimintaan, materiaalihankintoihin, mahdollisesti yhteistyöhön kriisin sattuessa. Mutta joka tapauksessa on niin, että olimme sitten osana jotakin laajempaa puolustuksellista liittoa tai emme, niin emme saa emmekä voi laiminlyödä omaa maanpuolustuskykyämme.

Olen ilolla katsonut sitä, että Suomi on lisännyt kansainvälistä yhteistyötään ja aktivoitettuaan monella rintamalla, olkoon sitten ollut kyse Euroopan unionista, Pohjoismaissa tapahtuvasta yhteistyöstä, kahdenvälisestä yhteistyöstä Ruotsin, Britannian tai Yhdysvaltain kanssa. Mutta kysyisin vielä puolustusministeriltä: Ruotsi on tietysti luontevin yhteistyösuunta Pohjoismaiden suunnassa, mutta näkeekö puolustusministeri, että mahdollisesti olisi saavutettavissa laajempia hyötyjä myöskin laajemmalla yhteistyöllä muidenkin Pohjoismaiden kanssa tai ehkä yhteispohjoismaisena toimintana esimerkiksi Norjan, Tanskan, ehkä jossain määrin myöskin Islannin kanssa?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tässä vaiheessa otamme ministerin puheenvuoron. Ministeri Niinistö, 5 minuuttia.

14.55 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia kaikille valvutuneille puolustusasioista kiinnostuneille kansanedustajille. Sain kuulla hyviä analyysijä turvallisuusympäristömme kiistattomasta muutoksesta — ei vähiten Krimin valtauksen jälkeen.

Edustaja Laukkanen kantoi kahdessakin puheenvuorossa huolta Suomen puolustuksen uskottavuudesta. Edustaja Laukkanen totesi, että puolustusmäärärahamme ovat riittämättömät. Olen siitä koko lailla samaa mieltä. Tällä hetkellä ensi vuoden budjetissa puolustusten osuus on tosiaan 1,3 prosenttia bruttokansantuotteesta. Tiedämme hyvin, mikä on Nato-suositus — se on 2 prosenttia — ja jos katsotaan Suomen puolustusbudjettien historiallista keskiarvoa, niin muistaakseni se liikkuu 1,5 prosentin paikkeilla. Puolustusselonteossa on tarkoitus lähemmin perehtyä näihin resurssikysymyksiin. Ne ovat olennainen osa tätä puolustusselontekoa.

Näistä resurssikysymyksistä on syytä nostaa esille kolme seikkaa. Ensinnä on se, että tämän edustaja Kanervan työryhmän mukainen korotus puolustusmateriaalimäärärahoihin pystytään säilyttämään. Tälle vuodellehan tämä nosto oli 50 miljoonaa euroa, ensi vuodelle 80 miljoonaa euroa, ja siitä se nousee asteittain 150 miljoonaan euroon vuoteen 2020 mennessä mukaan lukien indeksikorotukset. Toivottavaa tietenkin on, että tämä taso materiaalihankintoihin pystytään säilyttämään 2020-luvulla. Toinen seikka, mikä resurssikysy-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

myksenä nousee puolustuselonteossa esiin, on valmius. Valmius maksaa, se ei ole ilmaista. Olemme joutuneet muuttamaan Puolustusvoimien toimintatapoja monella tapaa Krimin valtauksen jälkeen. Ja kolmantena, tietysti suurimpana resurssikysymyksenä ovat Puolustusvoimien strategiset suurhankinnat eli Hornetin seuraajahanke HX-hanke sekä Merivoimien Laivue 2020 -hanke. Mutta jos nämä resurssikysymykset saamme ratkaistua, on Suomen uskottava puolustus mielestäni koko lailla varmistettu. On tietenkin muiden maiden asia arvioida, onko puolustuksemme uskottava, mutta tässä suhteessa olisin luottavainen, jos nämä resurssikysymykset saadaan ratkaistua. On aivan olennaista, että meillä on toimivat, itsenäiset Puolustusvoimat ja vahvat puolustushaarat, Maa-, Meri- ja Ilmavoimat.

Edustaja Pelkonen kiinnitti myös huolta määrärahojen riittämättömyyteen, ja kieltämättä nämä toimintamenosäästöt, jotka koskevat myös puolustushallintoa, ovat haaste. Puolustusvoimat on viime vuoden syksystä alkaen toteuttanut sisäistä säästösuunnitelmaa, jolla pyritään osaltaan vastaamaan näihin toimintamenojen kehysleikkauksiin. Hallinnollisia kuluja leikataan ja tiloista haetaan säästöjä.

Edustaja Rydman nosti esiin maakaupat. Näitähän on tunnistettu noin satakunta epä-määräistä tontti- ja kiinteistökauppaa Suomesta, ja parhaillaan on poikkihallinnollinen työryhmä, jota puolustusministeriön johdolla vedetään, työssään, ja sen on tarkoitus tehdä ehdotuksia ja ylipäätään tarkastella sitä, tarvitaanko lainsäädännöllisiä muutoksia. Tämän työryhmän työn on tarkoitus valmistua ensi maaliskuussa, ja työ luovutetaan oikeusministerille, joka sitten päättää, mitä asialle tehdään. Oma näkemykseni on — vahva sellainen — että tarvitaan lainsäädännöllisiä muutoksia.

Edustaja Hoskonen kysyi Maavoimien hankinnoista — aiheellinen kysymys tällä vaalikaudella, koska tällä vaalikaudella on todellakin Maavoimien vuoro, kun 2020-luvulla koittavat sitten Meri- ja Ilmavoimien suurhankinnat. Operatiivinen tykistö on se keskeinen hanke, mikä täytyy ensi vuoden alkupuolella viedä maaliinsa. Olin itse tilaisuudessa seuraamassa Rovajärvellä ammuntoja, ja yksi varteenotettava vaihtoehto on eteläkorealainen telatykki K9 Thunder, käytetty, mutta siitä parhaillaan keskustellaan ja neuvotellaan parasta mahdollista hintaa Suomelle.

Edustaja Hoskonen kysyi myös reservin kertausharjoitustasosta. Se on mielestäni tyydyttävä. Se voisi olla parempi, ja kannustan jatkuvasti Puolustusvoimia ylittämään nämä tavoitteet, ja tälle vuodelle onkin iloisia uutisia sikäli, että kun tavoite oli 18 000 kertausharjoitusta, niin näyttää siltä, että pääsemme noin 19 000:n tasoon tänä vuonna.

Edustaja Pelkonen kysyi sotilaseläkkeen tilanteesta. Asian selvittely on vielä vaiheessa. Mitään ratkaisua ei ole vielä löydetty.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja sitten jatkamme puhujalistaa.

15.00 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä sitä, miten ministeri suhtautuu kutsuntojen laajentamiseen naisiakin koskeviksi. Nimittäin Kokoomusnaiset on ehdottanut kutsuntojen laajentamista naisiin, sillä koko ikäluokan oikea-aikainen tavoittaminen kutsunnoissa lisäisi kiinnostusta asepalvelusta kohtaan ja kasvattaisi hyvin motivoituneiden varusmiesten määrää. Naisilla tietenkin on kyky oppia asevelvollisen taidot siinä missä miehilläkin. Kutsuntojen ulottaminen naisiin olisi tärkeää, jotta saisimme siis ikäluokkien parhaimmat kyvyt käyttöön, ja toisaalta se olisi myös askel yhdenvertaisempaan

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

suuntaan, kun naiset saisivat kutsunnoissa oikea-aikaista tietoa mahdollisuudesta suorittaa vapaaehtoinen asepalvelus.

Kiinnostavaa on sellainen huomio, että varusmiespalveluksen suorittaneet naiset pärjäävät palveluksessa keskimääräistä paremmin ja ovat hyvin motivoituneita. Heistä noin 60 prosenttia on suorittanut johtajakoulutuksen. Täsmennän vielä, että säilyttäisin naisten asepalveluksen jatkossakin vapaaehtoisena, koska tällä hetkellä koko ikäluokalle pakolliseen palvelukseen ei ole Puolustusvoimien näkökulmasta tarvetta, vaikkakin Puolustusvoimien tavoitteena on saada lisää naisia vapaaehtoiseen asepalvelukseen. Ensimmäinen askel kutsuntojen ulottamiseen naisia koskeviksi voisi olla se, että ainakin kutsuntakirje lähetettäisiin valtakunnallisesti kaikille naisille, koska nyt naisille lähetettävän kutsuntakirjeen alueellisissa kokeiluissa on saatu todella hyviä tuloksia ja (Puhemies koputtaa) lisättyä naisten kiinnostusta vapaaehtoiseen asepalvelukseen.

15.01 Antero Laukkanen kd: Arvoisa puhemies! Harmi, että ministeri joutui tuossa juuri poistumaan, olisin kiittänyt häntä erittäin selkeäsanaisesta vastauksesta. Oli todella analyttinen ja hyvin mietitty vastaus, josta käy kyllä ilmi, että nämä asiat ovat hänelle hyvin läheisiä ja ovat hänellä hyvin hallinnassa.

Olisin tuosta rajaturvallisuudesta vielä kysynyt: Kun naapurimaamme Venäjä lisää koko ajan rajallamme valmiuskykyään ja Suomi vähentää omaa valmiuskykyään, niin tämä suunta on myös erittäin huolestuttava. Rajaturvallisuuteen esitimme täällä lisämäärärahoja, mutta ne komeasti täällä sitten hallituspuolueiden toimesta kaatuivat, vaikka turvallisuuden pitäisi olla kyllä sellainen asia, että se ylittää nämä hallitus—oppositio-asetelmat, mutta näin nyt kuitenkin mentiin.

15.03 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Suomi on pieni maa, jolla on niukat varat isänmaan puolustamiseksi. Asehankinnat on tehtävä hyvin harkiten ja hyvin perustellusti. Virheinvestointeihin meillä ei yksinkertaisesti ole varaa. Olisinkin ministeriltä kysynyt, jos hän on vielä läsnä tässä, tästä tänään päivällä aikaisemmin käydyssä keskustelussa esille nostamastani Laivue 2020 -hankkeesta, jossa neljän sota-aluksen tilausperusteet ovat jääneet kuulematta ainakin hallinto- ja turvallisuusjaostossa, joka vastaa budjetin puolelta näistä hankinnoista. Toki näistä perusteluista on varmasti keskusteltu puolustusvaliokunnassa, ja siitäkin olisin halunnut hiukan jotain saada kuulla. Ei siten, etteikö Laivue 2020 -hanke olisi perusteltu, kyllä Merivoimat tarvitsee uutta kalustoa. Mutta itse mietin sitä vaihtoehtoa, että miksi näitä hitaasti liikkuvia, vaikeasti piiloteltavia, lähes 100-metrisiä aluksia pitää hankkia Itämerelle, koska nehan ovat sellaisia liikkuvia tai paikallaan pysyviä lähes maaleja, jotka on helppo esimerkiksi päivällä mainitsemallani venäläisellä Bastion-meritaistelujärjestelmällä maalittaa ja tuhota. Onko siinä mielessä keskusteltu näistä vaihtoehdoista, esimerkiksi näistä torpedoveneistä tai muiden sissisodassa toimivien merialusten hankkimisesta?

Mehän olemme tehneet aikaisemminkin eduskunnassa virrehankintoja Puolustusvoimien osalta. Ehkä se kuuluisin oli silloin 30-luvulla, kun hankittiin panssarilaivoja ja sukellusveneitä ja sinne meni puolet Puolustusvoimien varoista. Sitten näitä myöhäisempiä virrehankintojahan meinattiin tehdä 90-luvun lopulla, kun kenraali Hägglund halusi hommata taisteluhelikoptereita panssarivaunujen sijasta, mutta puolustusvaliokunta 97 ampui alas ne hankkeet. Sitten tämä viimeisin virheinvestointi meinasi tapahtua (Puhemies koputtaa)

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

tämän Laivue 2000 -strategian kautta, kun näitä ilmatyynyaluksia oltiin tekemässä, ja yksi alus vain ehdittiin tilata.

Tässä haluaisin lähettää sen viestin, että olisi hyvä kuulla eduskunnassa kyllä siitä, onko nämä Laivue 2020 -hankkeen kohdentamiset nytten tarkkaan harkittu.

15.05 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! On valitettavaa, että ministerillä ilmeisesti tuli este ja hän joutui poistumaan. — Olisin vielä laajentanut tämän pohjoismaisen ulottuvuuden käsittelyä, mitä tulee puolustukseen. Jos katsomme historiaa vähän taaksepäin, niin Pohjoismaiden neuvosto ja Pohjoismaiden ministerineuvostohan silloin, kun Suomi on mukaan toimintaan tullut ja elettiin kylmän sodan aikaa, oli nimenomaisesti areena, jolla hienotunteisuudesta Suomen vaikeaa ulko- ja turvallisuuspoliittista asemaa kohtaan vältettiin viimeiseen asti keskustelemasta ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvistä kysymyksistä, mutta nykyisin jos seuraa Pohjoismaiden neuvoston istuntoja, harvasta aiheesta siellä niin paljon keskustellaankaan kuin turvallisuudesta. Se tietysti osittain heijastelee aika negatiivista, ikävää ulko- ja turvallisuuspoliittista tilannetta Itämerellä, mutta toisaalta näen, että on arvokasta, että Suomella on lukuisia erilaisia sellaisia kansainvälisiä areenoita, joilla pystymme myöskin tuomaan omia erityishaasteitamme esiin, vaikka emme tällä hetkellä olekaan sotilaallisesti liittoutunut maa.

Lisäksi olisin mielelläni kuullut puolustusministerin näkemyksiä myöskin kysymyseen jalkaväkimiinoista. Ottawan sopimuksen nojallahan olemme jalkaväkimiinoista luopumassa, ja tästä olisin mielelläni ministeriltä kuullut, olisiko mahdollista tässä nykyisessä vaikeassa tilanteessa vähintäänkin pidättäytyä jalkaväkimiinojen tuhoamisesta, että vaikka emme irtisanoutuisikaan Ottawan sopimuksesta, niin kuitenkin ainakin epävarmassa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa välttäisimme hävittämästä itseltämme sellaista asearsenaalia, joka Suomen kaltaiselle maalle pitkin ulkorajoineen mutta varsin vähine puolustajineen on varsin kustannustehokas ja toimiva.

15.07 Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! Olisin itse asiassa ottanut esiin tämän tismalleen saman kysymyksen, jonka edustaja Vikman toi jo aikaisemmassa puheenvuorossaan esiin liittyen naisten asevelvollisuuteen. Mutta kiitos Vikmanille äärimmäisen hyvästä ja tärkeästä puheenvuorosta — hienoa, että tästä asiasta tässä salissa keskustellaan.

Itselläni oli kunnia osallistua maanpuolustuskurssille itse asiassa juuri viime kuussa, ja täytyy sanoa, että tämä kurssi on kyllä ehdottomasti todella arvokas asia kaikille, erityisesti kaikille tässä salissa istuville, ja suosittelen sitä, jos ei ole vielä sitä käynyt. Mutta se, mikä siellä kyllä konkretisoitui, oli tämä, kuinka erilaisessa maailmassa tällä hetkellä eletään ja kuinka monella tavalla meidän pitää meidän isänmaan turvallisuutta pohtia.

Se asia, mikä erityisesti jäi mieleen, oli se, kuinka paljon erilainen vaikuttaminen ulkopuolelta on lisääntynyt. Me ehkä pohdimme tämmöistä informaatioisotaa aika paljon sen kautta, että netissä erilaiset valesivustot levittävät väärää tietoa, lietsovat suomalaisten keskuudessa pelkoja, vähentävät ihmisten luottamusta meidän viranomaisiin ja poliitikkoihin ja valtioon. Mutta sen lisäksi olisin itse asiassa halunnut kuulla puolustusministerin näkemyksen tähän kyberturvallisuuteen liittyen äänestykseen. Kun me keskustelimme täällä oikeusministeriön budjetista, niin käytiin aika laadukas ja hyvä keskustelu sähköisestä äänestämisestä, josta hallitus on linjannut, ja tuotiin esiin nämä erilaiset huolet, joita on liittynyt esimerkiksi Yhdysvaltojen presidentinvaaleihin ja siellä ulkoisten tahojen haluun

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

vaikuttaa äänestystuloksiin. Olisin halunnut kuulla, onko Suomessa käyty tämmöistä vastaavaa pohdintaa siinä vaiheessa, kun näitä päätöksiä sähköisestä äänestämisestä on tehty.

15.09 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että Suomessa tiedostetaan nämä todelliset uhkat, jotka meidän puolustustamme koskevat ja maan koskemattomuutta yleensä. Meillä on esimerkiksi huhtikuussa 2016 tehty päätös, jonka mukaan kotimaista puolustustarviketeollisuutta ja siihen liittyviä välttämättömiä toimintoja pidetään tässä maassa vahvasti yllä, ja tämä on tämmöinen viisas linjapäätös, koska esimerkiksi kaluston osalta ja huoltotoiminnan osalta ja tiettyjen tarvikkeiden valmistuksen osalta maan pitää pystyä olemaan omavarainen.

Ja mitä tulee näihin jalkaväkimiinoihin, jotka Ottawan sopimuksella aikanaan poistettiin — pidin sitä silloin vääränä päätöksenä, se päätös oli toki sitouduttu tekemään, eli se piti tehdä, kun kerran nimi oli paperissa — niin niiden korvaaminen on nyt todettu näissä olosuhteissa, missä nyt elämme, lähes äärimmäisen vaikeaksi. On tärkeää nyt pitää huoli siitä, että meillä Maavoimien kalustoa uusitaan niin, että pystymme sen puolustuskyvyn ylläpitämään. Luin jostakin lehdestä tässä muutama päivä sitten, että Puolustusvoimilla on joku innovaatiohanke menossa näiden tuhottujen jalkaväkimiinoiden korvaamiseksi jollakin uudella kotimaisella järjestelmällä — ei ole tarkkaa tietoa minulla, mikä tämä järjestelmä on, mutta kuitenkin luin siitä, että joku tämmöinen on kehitteillä.

Tärkeää on kuitenkin se, että maanpuolustushenki tässä maassa säilyy ja se on erittäin korkealla tasolla. Ja ainoa oikea tapa ylläpitää tämän kansan vahvaa puolustustahtoa on se, että pidämme yleisen asevelvollisuuden vahvana edelleen, koulutamme hyvin reservimme ja pystymme antamaan tälle reserville niin hyvät varusteet, että se pystyy työnsä tekemään sillä vaaditulla tasolla, mikä nykyaikaan kuuluu. Se, että maailma on mennyt tällaiseksi kuin se on, ei ole meidän vika. Meidän pitää omalla lähialueellamme noudattaa sitä Urho Kaleva Kekkonen aikanaan lausumaa suurta viisautta, että hankitaan ystävät läheltä ja vihemiehet mahdollisimman kaukaa — sillä Suomi on pärjännyt ennenkin — ja ennen kaikkea pidetään puolustuskyvystä tarkka huoli tässä talossa.

15.11 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! On ollut hienoa huomata, että vihreät ovat ottaneet agendalle asevelvollisuuden uudistamisen ja sitä pohtineet. Pidän kuitenkin erittäin huolestuttavana sitä, että pitkällä aikavälillä vihreät haluavat tehdä asevelvollisuudesta kaikille suomalaisille vapaaehtoisen. Arviolta se tarkoittaisi sitä, että nykyinen reservi kutistuisi ehkä kolmasosaan nykyisestä tällä vihreiden mallilla. Se, jos mikä, vaarantaisi Suomen alueellisen puolustuksen. Samaan aikaan, kun te väitätte olevanne koko maan puolue, te ehdotatte mallia, jossa missään olosuhteissa koko maata ei pystyttäisi puolustamaan vaan jouduttaisiin tosiasiassa keskittymään suuriin kaupunkeihin ja muihin strategisiin kohteisiin. Näissä pohdinnoissa pitäisi kyllä hyvin tarkkaan ottaa huomioon se, että nykyisenkaltaisen asevelvollisuus on kuitenkin ollut kustannustehokas ja toimiva tapa taata koko maan puolustus ja huolehtia siitä. Tätä pidän kyllä huolestuttavana suuntauksena, kun te tällaista kokonaan vapaaehtoista mallia ehdotatte.

15.13 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Tehty työ tuottaa jälleen tulosta. Aseiden hallussapitoa rajoittavasta asedirektiivistä syntyi neuvotteluratkaisu EU:ssa. Tulos vastaa Suomen tavoitteita, koska se turvaa reserviläisten aseharjoittelun osana vapaaehtoista maanpuolustustyötä. Edustamani suuri valiokunta otti aiemmin asiaan yksimielisesti Suomen

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

kansallista puolustusratkaisua turvaavan ja puolustavan kannan, ja nyt tosiaan EU tähän Suomen näkemykseen taipui. Seuraavaksi tietysti meidän pitää laittaa sitten kuntoon meidän kansallinen aselainsäädäntö.

Täytyy sanoa, että EU-komission alkuperäinen direktiiviehdotus olisi todellakin vaarananut hyvin kouriintuntuvalla tavalla Suomen nykymuotoisen maanpuolustuskyvyn ja heikentänyt merkittävästi meidän puolustuskyvyn uskottavuutta myöskin ja vaikuttanut väärällä tavalla, suorastaan perussopimuksen henkeä vastustavalla tavalla meidän puolustusratkaisuun, eli tämän perussopimuksen mukaisesti tällaiseen ei saisi EU-komissio vaikuttaa. Lisäksi alkuperäisellä esityksellä olisi ollut useita haitallisia vaikutuksia suomalaisten metsästäjien, asekeräilijöiden ja urheiluampujien harrastustoimintaan.

Niin kuin sanottu, lausunto oli suuressa valiokunnassa yksimielinen. Tiedän ja voin sanoa, että kaikissa eduskuntaryhmissä tähän asiaan paneuduttiin hyvällä tarmolla sekä täällä eduskunnassa että europarlamentissa ja sitten myös meidän puolustusministeriön ja oikeus- ja sisäministeriön neuvottelijat tekivät erinomaista työtä. Tässä on kerrankin esimerkki siitä, että kun yksissä tuumin lähdetään EU:ssa Suomesta jotain asiaa ajamaan ja saadaan siihen kumppaneita muistakin maista ymmärtämään meidän näkökulmaamme, niin tuloksia voidaan saada. Ja kun perussuomalaiset yleensä sanovat, että "missä EU, siellä ongelma", niin kerrankin "missä EU, siellä löytyy ratkaisu".

15.15 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Vanha totuushan on se, että maantieteelle Suomi ei mahda mitään. Me olemme vähäväkinen kansakunta, jolla on pitkät rajat puolustettavanaan, ja se aiheuttaa aina määrätynlaisia haasteita, jotka joudumme kerta toisensa jälkeen ratkaisemaan siten, että pystymme osoittamaan myös ulkomaailmaan, että puolustuskykymme on uskottava.

Historiassamme löytyy kannustavia esimerkkejä siitä, että vaikeissakin tilanteissa, myös niissä äärimmäisissä sotilaallisissa tilanteissa, olemme kaikista näistä haasteista huolimatta pärjänneet hyvin. Mutta kaipa tässäkin yhteydessä on todettava se, että menestys menneisyydessä ei kuitenkaan ole automaattinen tae tulevasta vaan että kyllä meidän täytyy sukupolvi toisensa jälkeen aina myöskin lunastaa se paikkamme maailmassa ja huolehtia siitä, että vastaisuudessaakin puolustuskykymme säilyy uskottavalla tavalla.

Tähän tarvitaan tietysti riittävät resurssit, ja kun ne resurssit joka tapauksessa ovat niukkoja, niin niiden niukkojen resurssien puitteissa meidän täytyy tietysti olla mahdollisimman tehokkaita, mutta samalla tarvitaan myöskin voimakasta maanpuolustustahtoa. Suomen tapauksessa, kun maantieteemme on se, mikä on, ja meitä on sen verran kuin sattuu olemaan, tämä on aivan erityisen tärkeää, koska vaikka itse kuulunkin niihin, jotka toivoisivat Suomelle nykyistä merkittävämpää kansainvälistä yhteistyötä, mitä tulee puolustukseen, materiaalihankintoihin, ehkä joihinkin sitoumuksiin kriisien varalle, niin riippumatta siitä, onko Suomi sotilaallisesti liittoutunut vai liittoutumaton maa, emme minun nähdäkseni missään tilanteessa voi luopua nykyisen kaltaisesta yleisestä asevelvollisuudesta, joka näissä maantieteellisissä ja väestöllisissä olosuhteissa on käytännössä ainut tapa varmistaa puolustuskykymme uskottavuus.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Totean tässä vaiheessa, että puhujalistalla ovat edustajat Tanus, Niinistö, Louhelainen ja Vikman. Sen jälkeen tämä pääluokka keskeytetään ja tarvittaessa sitä keskustelua jatketaan muiden pääluokkien jälkeen.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

15.17 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Olisin myös halunnut kiittää ministeriä selkeistä vastauksista ja erittäin napakasta asioihin tarttumisesta.

Puolustusvoimat, yleinen asevelvollisuus ovat mielestäni erittäin tärkeitä ja jatkossakin ne on säilytettävä, sen lisäksi vapaaehtoinen palvelumahdollisuus tytöille, naisille. Mutta sen lisäksi olen jo aiemmin peräänkuuluttanut jonkinlaista tietyllä tavalla tehokkaampaa kansalaistaitojen koulutusta: kaikille meille kansalaisille sellaisia taitoja, sanoisinko ehkä niitä taitoja, joita ennen vanhaan osattiin paremmin, taitoja, joita voidaan tarvita erityislanteissa. Tavallaan tämäntyyppistä tehokkaampaa kansalaistaitojen opettamista erityislanteita varten toivoisin jatkossa suunniteltavan ja otettavan käyttöön.

Maan rajojen sisäpuolelta ja ulkopuolelta, molemmilta kanteilta, niitä uhkia voi helposti tulla. Jatkossa toivottavasti ne saadaan estettyä ja pidettyä rauhaisa elo jatkossakin Suomessa. Tulevaisuusvaliokunnassa, jossa olen jäsenenä istunut, näistä asioista myös ollaan paljon keskusteltu. Ja niin kuin tuossa edustaja Kari sanoi, kyllä näitä uhkia todella voi tulla yhtä aikaa hyvin monelta kantilta, ei vain rajojen ulkopuolelta ja rajojen sisäpuolelta vaan esimerkiksi terveydenhuollon alaan kuuluvina asioina. Tartuntatauteja, eläinpuolen tauteja voidaan tuoda tarkoituksellisesti, ympäristöön levitettäviä tiettyjä uhkia, mitä tavallaan voidaan käyttää hyökkäysmetodeina. Ne eivät ole vain tietyllä tavalla maalta tai ilmasta tulevat tai netin kyberuhkien kautta tulevat uhkat, vaan myös terveydenhuollon, sairaanhoidon, eläintautien uhkia ja ympäristökatastrofeja, mitä voidaan käyttää. Ja todennäköistä onkin, että jos tällaisia uhkia tulee, niin silloin käytetään monta väylää yhtä aikaa, eli varautumista todella tarvitaan.

15.20 Ville Niinistö vihr: Arvoisa puhemies! Ministeri ehti jo poistua, mutta jätän nyt ainakin pöytäkirjoihin ja läsnäolijoille muistiksi yhden tärkeän asian, jolla on merkitystä Suomen puolustuksen kannalta tai jota ainakin pitäisi myös siitä näkökulmasta arvioida. Nimittäin Itämeren kärjistynyt turvallisuustilanne on näkynyt myös siinä, miten Ruotsissa ja monissa muissa maissa, Virossa, on suhtauduttu Nord Stream 2 -yhtiön suunnitelmiin laajentaa kaasuputkia Itämeren pohjalla Venäjältä Saksaan. Vain kaksi päivää sitten tuli tieto siitä, että Ruotsin hallituksen antaman suosituksen perusteella Ruotsissa kunnat Karlshamnissa ja Gotlannissa sanoivat "ei" Ruotsin satamien käyttämiselle tämän hankkeen yhteydessä. Heidän perusteinaan olivat puolustuspoliittiset intressit, eli suoraan sanoivat ääneen, että ainakin näiden satamien käyttämisessä oli jonkinlainen liittymäkohta siihen, että se olisi vaarantanut heidän puolustuspoliittista turvallisuuttaan, jos tälle yhtiölle, jossa on venäläinen Gazprom merkittävänä omistajana, olisi nämä satamat vuokrattu ja kaasuputkia olisi päästy sitä kautta asentamaan lisää Itämeren pohjalle.

Suomessahan tätä on käsitelty perinteisesti lähinnä vain ympäristökysymyksenä ja talouskysymyksenä, mutta on selvää, että tällä on ulkopoliittinen ulottuvuus, mutta on epäselvää se, missä määrin tällä on puolustus- ja turvallisuuspoliittinen ulottuvuus. Minusta olisi tärkeätä, että eduskunta kävisi tästä laajaa keskustelua. Se, minkä voi sanoa olevan selvää, on se, että Venäjään käyttää tätä välineenään lisätä vaikutusvaltaansa suhteessa Ukrainaan ja Itä-Eurooppaan, koska Ukrainan ja Puolan kaltaisten maiden valttikortti suhteessa Venäjään on ollut se kaasuputki, joka heidän maidensa läpi menee Saksaan ja Eurooppaan tällä hetkellä. Jos Nord Stream -putkea laajennetaan, niin Venäjä voisi silloin painostaa Ukrainaa vielä enemmän haluamiinsa päätöksiin, ja tämäkin on syytä tunnustaa. Mutta myös se, onko tällä suoraan Suomen puolustukseen (Puhemies koputtaa) liittyviä ulottuvuuksia, olisi syytä käsitellä avoimesti.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

15.22 Anne Louhelainen ps: Arvoisa puhemies! Tänään on eduskunnassa keskusteltu ahkerasti EU:n puolustusyhteistyön kehittamisestä, jonka toimeenpanosuunnitelman Eurooppa-neuvosto eilen hyväksyi. Komissiolta on tullut suunnitelma toimista puolustusyhteistyön kehittämiseksi, jossa merkittävimmät aloitteet ovat yhteisen puolustustutkimusraaston perustaminen sekä puolustusteollisuuden sisämarkkinoiden kehittäminen. Näiden lisäksi eilen hyväksytyt ideat koskevat puolustusrahoituksen kehittämistä, yhteisen puolustuspolitiikan kehittämistä, kriisinhallintakapasiteetin kehittämistä, yhteistä operaatiokeskusta, EU:n nopean toiminnan joukkojen käytettävyyden parantamista. Näistä odotetaan konkreettisia ehdotuksia ensi vuoden alusta.

Arvoisa puhemies! Suomen suuri valiokunta eli EU-asioita käsittelevä valiokunta on yksi Euroopan parhaiten informoiduista valiokunnista valtioneuvoston taholta. Näin uskaltaa todeta yli viiden vuoden kokemuksella tuosta valiokunnasta. Suuri valiokunta ja ulkoasiainvaliokunta kokoustavatkin ensi tiistaina, ja uskon, että saamme pääministeriltä tuoreeltaan terveiset Eurooppa-neuvostosta.

15.23 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! On hyvä muistaa, että Suomi varautuu kaikkiin kuviteltavissa oleviin ughiin nimenomaan juuri siksi, että ne eivät koskaan realisoituisi. Eli kun me haluamme elää rauhassa, niin paras rauhan tae Suomelle on varautua puolustamaan niin uskottavasti, että kenenkään ei kannata Suomea aseellisesti uhata. Tässä epävakaaassa kansainvälisessä ympäristössä on huomattava, että olipa Suomi liittoutunut tai liittoutumaton, niin yleinen asevelvollisuus ja sen tarve eivät poistu mihinkään. Yleiselle asevelvollisuudelle on myös suomalaisten hyvin vahva tuki, mikä viimeksi ilmeni pari viikkoa sitten julkaistussa MTS:n tutkimuksessa.

Toisaalta meidän puolustuskyyvylle hyvin tärkeä yleisen asevelvollisuuden lisäksi on myös maanpuolustustahto ja sen pitäminen korkealla, ja se olisikin meille kaikille hyvä tehtävä, että toimimme maanpuolustustahdon edistämiseksi, kun Suomi täyttää 100 vuotta. Maanpuolustustahto on perinteisesti Suomessa ollut korkealla, mutta muuttuvassa maailmassa se varmasti kohtaa uusia haasteita, ja me emme halua nähdä Suomessa sellaisia maanpuolustustahtolukemia tutkimuksissa kuin mitataan esimerkiksi monessa Keski-Euroopan maassa. On erityistä syytä kiinnittää huomio tässä asiassa nuoriin kansalaisiin ja heidän maanpuolustustahtoonsa, mikä samalla vahvistaa myös kansalaisvalmiuksia ja erilaisia valmiuksia selvitä poikkeusoloissa ja kaikin tavoin edistää 100-vuotiaan Suomen turvallisuutta.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perustulokokeilusta sekä tuloverolain 92 §:n ja ennakkoperintälain 17 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 215/2016 vp

Lakialoite LA 103/2016 vp

Toimenpidealoite TPA 56/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 42/2016 vp

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Keskustelu

16.19 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki perustulokokeilusta sekä muutettavaksi tuloverolakia ja ennakkoperintölakia. Perustulokokeilu toteutettaisiin vuosina 2017 ja 2018, ja kokeiluun valituille Kansaneläkelaitos maksaisi kokeilun aikana perustuloa 560 euroa kuukaudessa. Perustulo olisi saajalleen verovapaata tuloa, eivätkä sen määrää vähentäisi perustulon saajan muut tulot.

Lähtökohtaisesti kannatan perustulokokeilun suorittamista sekä sosiaaliturvan muuttamista osallistavaksi ja työhön kannustavaksi, kuten myös byrokratian vähentämistä ja etuusjärjestelmän yksinkertaistamista. Näitä tavoitteita ei kuitenkaan pystytä nyt esitetyllä mallilla saavuttamaan. Sipilän hallituksen perustulokokeeseen otettaisiin mukaan 2 000 satunnaisesti valittua työtöntä, ja se maksaisi valtiolle 20 miljoonaa euroa. Laajasti toteutettuna valittu epärealistinen malli toisi 11 miljardin euron alijäämän. Lähtöasetelman vuoksi katson, ettei mallilla voida kunnolla selvittää perustulon työllisyysvaikutuksia eikä koeasetelmaa voida myöskään kutsua kunnolla edes perustulokokeiluksi. Malli on ongelmallinen myös siitä syystä, ettei se pura kannustinloukkoja ja se johtaisi korkeisiin tasaveroprosentteihin, jotka puolestaan hydyttäisivät palkansaajien ostovoiman. Tehdyn selvityksenkään perusteella esitettävää mallia ei voida pitää kokonaisarvion perusteella toteuttamiskelpoisimpana.

Nyt esitettävään kokeiluun suhtauduttiin kriittisesti myös monissa valiokuntaan tulleissa lausunnoissa. Kuultavina olleet asiantuntijat eivät kannattaneet ehdotettua perustulokokeilumallia. Asiantuntijalausunnoissa tuotiin esille esimerkiksi ongelmat, jotka nousevat koeasetelmasta, kohdejoukon luonteesta ja sen koosta, kiireellisestä aikataulusta sekä budjetista. Tärkeimpänä kommenttina kuitenkin nostaisin näkökulman siitä, ettei perustulon käyttöönoton kustannusvaikutuksista, tosiasiallisista käyttäytymisvaikutuksista ja sosiaaliturvajärjestelmän kehittämisestä ole todennäköisesti juurikaan saatavissa yleistettävissä olevaa arviointitietoa. Ongelmana nostettiin myös se seikka, ettei valittu malli ole realistisesti siirrettävissä koko väestön tasolle ja että ehdotettu kokeilu voi antaa epärealistisia tuloksia, jotka voivat ohjata keskustelua Suomen sosiaaliturvajärjestelmän tulevaisuudesta väärään suuntaan.

Kokeilun todettiin jättävän näin ollen auki sen kysymyksen, olisiko perustulosta realistiseksi vaihtoehdoksi nykyisen sosiaaliturvan hankaluuksien korjaajaksi ja millainen perustuloveroyhdistelmä voisi edes teoriassa olla toteuttamiskelpoinen. Katsonkin, että asiantuntijalausunnoista tullut viesti osoittaa selkeästi sen, ettei nyt ehdotetulla kokeilulla saada selville niitä asioita taikka saada vastauksia niihin kysymyksiin, jotka ovat välttämättömä tietoa perustulon laajemmalle toteuttamiselle. Miksi näin ollen toteuttaa koe, jonka lähtöasetelmien perusteella voidaan jo todeta, että kokeen käytännön hyöty on pieni eikä se pysty edes teoriassakaan lähtökohtaisestikaan vastaamaan asetettuihin tavoitteisiin?

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Näin ollen esitän, että hallituksen esittämä perustulokokeilumalli hylätään ja että hallitus kiirehtii kansallisen tulorekisterin toteuttamista, jotta perustulokokeilu voidaan tehdä niin, että mukana ovat kehittyneemmät kannustinloukkoja vähentävät mallit eli negatiivisen verotulon malli sekä kristillisdemokraattien kannustavan perusturvan malli. Ja tämä esitys perustulokokeilun siirtämisestä sisältyy myös kristillisdemokraattien vaihtoehtobudjettiin.

Tämän perusteella esitän, että tämä lakiehdotus hylätään, ja esitän myös eriävään mielipiteeseen lausumaehdotusta seuraavasti: "Eduskunta edellyttää, että hallitus kiirehtii kansallisen tulorekisterin valmistumista ja siirtää perustulokokeilun toteuttamisen ajankohtaan, jolloin kokeiluun voidaan ottaa mukaan negatiivisen tuloveron sekä kannustavan perusturvan mallit."

16.24 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Tanuksen tekemää hylkäysesitystä ja kannatan myös eriävän mielipiteen lausumaehdotusta.

16.24 Anne Louhelainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen nykyinen sosiaaliturvajärjestelmä koostuu lukuisista rinnakkain maksettavista etuuksista. Niihin sovellettavasta tarveharkinnasta johtuen sosiaaliturvajärjestelmä voi aiheuttaa edunsaajalle sekä taloudellisia että byrokratiasta aiheutuvia kannustinloukkuja vastaanottaa osa- tai lyhytaikaista työtä. Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki perustulokokeilusta. Suomen sosiaaliturvalainsäädännössä ei ole säännöksiä perustulosta, eikä ehdotettavan kaltaista kokeilua ole aiemmin toteutettu. Kokeilu toteutetaan vuosina 2017 ja 2018. Se liittyy hallituksen terveyden ja hyvinvoinnin palveluiden kärkihankkeisiin, joissa korostetaan asiakaslähtöisyyttä. Kokeilun ensisijainen tavoite liittyy työllisyyteen, ja sen kautta haetaan vastausta siihen, kuinka monella henkilöllä vastikkeeton ja verovapaa perustulo kasvattaa tai alentaa työllisyyttä. Sen kautta on tarkoitus selvittää, voidaanko työllisyysastetta selkeästi nostaa nykyisestä ja alentaa työn vastaanottamiseen liittyviä kannustinloukkuja ja lyhentää työttömyysjaksoja.

Arvoisa puhemies! Kokeilu tarkoittaa sitä, että perustuloa ei ryhdytä välittömästi maksamaan koko väestölle. Kohdejoukosta poimitaan satunnaistamalla 2 000 hengen kokeilyryhmä, jolle Kela maksaa 560 euron suuruisia vastikkeetonta ja verotonta perustuloa, joka vastaa työmarkkinatuen nettomäärää. Kohderyhmäksi valitaan Kelan työttömyysturvaetuuksia eli työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa saavat henkilöt tietyin rajauksin. Kokeiluun eivät voi osallistua vanhuuseläkkeellä olevat tai esimerkiksi opiskelijat, joiden ensisijainen tavoite on tutkinnon suorittaminen. Vastaavalla otannalla kokeilussa oleville valitaan kohdejoukkoon kuuluvista verrokkiryhmä, johon kuuluville ei makseta perustuloa ja johon kohderyhmää verrataan. Perustulo vapauttaa kokeiluun valitun työttömille kuuluvista velvoitteista, kuten työnhausta. Jos hän ei pysy työvoimahallinnon asiakkaana, hän ei ole työvoimapolitiittisten palveluiden piirissä eikä hänelle tarjota palveluita tai työtä. Toisaalta hän ei tässäkään tapauksessa saa sanktioita, joita seuraa työttömän kieltäytyttyä hänelle tarjotusta työstä tai toimenpiteestä. Etuutta ei siis keskeytetä tai leikata siten kuin työttömyysturvaetus keskeytetään tai leikataan rikkomusten vuoksi. Kokeiluun osallistuvien yksilöiden käytettävissä olevat tulot kasvavat, jos he työllistyvät perustulokokeilun aikana, koska perustuloa maksetaan koko kokeilun ajan eivätkä ansiotulot leikkaa sen määrää kuten nykyisissä työttömyysturvaetuuksissa.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Arvoisa puhemies! Valiokuntakäsittelyn aikana korostin kokeiluun osallistuvien henkilöiden informoinnin tärkeyttä, jotta heidän taloudellinen tilanteensa ei heikkenisi. Valiokunnan mietinnössä todetaankin, että välttämätöntä on, että kokeilussa mukana oleville tiedotetaan selkeästi perustulon mahdollisista vaikutuksista kokeiluun osallistuvien sosiaaliturvaan. Erityisen tärkeää on tiedottaa vaikutuksista toimeentulotukeen. Nyt perustulokokeilulle valittu kohdejoukko on merkittävässä määrin päällekkäinen toimeentulotuen hakijoiden ja saajien kanssa. Toimeentulotuen hakemisen yleisin syy on työttömyys ja siihen liittyvä pääosin asumiskustannuksista johtuva perusturvan täydentäminen. Kuten todettu, toimeentulotuen määrää voidaan alentaa, jos henkilö ei hae työtä tai toteuta hakijan velvoitteita. Kokeilussa mukana olevien on siis syytä olla tietoisia oikeuksistaan mutta myös velvoitteistaan.

Arvoisa puhemies! Aikataulu ja kokeiluun varattu määräraha ovat rajalliset, ja ne ovat saaneet osakseen myös kritiikkiä. On kuitenkin myönteistä, että tällainen kokeilu on nyt nytkähtänyt liikkeelle.

16.28 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Tämä perustulokokeilu, joka on yksi osa hallituksen kärkihanketta, on kyllä erittäin historiallinen. Se on herättänyt myös kansainvälisen median kiinnostusta ja myös erittäin suurta poliittista tukea: poliittisen spektrin laidasta laitaan on ollut tähän perustulokokeiluun suurta kannustusta ja mielenkiintoa. On aivan selvää, että jollain tavalla meidän sosiaaliturvajärjestelmäämme täytyy pystyä muokkaamaan. Tämä kokeilu ei ole täydellinen, senkin hallitus on tunnustanut, mutta se on kuitenkin historiallinen siinä mittakaavassa, jossa se nyt tehdään, ja sen pohjalta saadaan valtavasti uutta informaatiota siitä, miten me voisimme meidän sosiaaliturvajärjestelmäämme kehittää ja ennen kaikkea kuinka me voisimme parantaa ihmisten työllistymistä.

Arvoisa puhemies! Vaikka tämä hanke on saanut osakseen myös kritiikkiä, se on saanut myös erittäin vahvoja ja asiantuntevia tukijoita. Tähän on käytetty valtava määrä parhaiden huippututkijoiden ja asiantuntijoiden työpanosta THL:stä, Kelasta, ja kyllä tämä minun mielestäni jatkaa sitä linjaa, mikä itse asiassa periytyy jo edellisen hallituksen ajalta. Silloin keskustakin osaltaan oli tukemassa esimerkiksi sitä 300 euron suojaosaa, joka oli erittäin tärkeä saavutus sen osalta, että ihmiset pystyisivät paremmin yhdistämään osa-aikatyötä ja pätäkittäisiä työsuhteita.

On arvioitu, että kaiken kaikkiaan jopa 10 miljardin euron edestä Suomessa olisi teke-mätöntä työtä, joka on osa-aikaista, sesonkiluontoista, kausittaista. Jos me saisimme edes osan tästä tehtyä, niin sehän olisi valtava lisäys meidän työllisyyteemme, ja valtion velkaantumisenkin olisi silloin varmasti aivan erilaisissa luvuissa.

Perustulokokeilu on historiallinen, ja kiitän kyllä hallitusta siitä, että se vihdoinkin saatiin aikaiseksi.

16.30 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Perustulokokeilun ajatus on sinä-lään erittäin hyvä ja kannatettava, mutta kuten täälläkin on tuotu esille, tämä toteutus on hyvin riittämätön ja sitä kautta se jäänee aika huonoksi. Ehkä perustulokokeilun sijaan voisimmekin puhua tässä enemmän työmarkkinakokeilusta. Sempä takia mielestäni kokeilun olisi pitänyt koskea laajemmin erilaisia ihmisiä, opiskelijoita ja pätkätyöntekijöitä, että olisi-simme voineet puhua tästä perustulokokeilusta.

Mutta kiinnittäisin kahteen asiaan huomiota, jotka täälläkin keskustelussa ovat tulleet esille:

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Ensinnäkin nämä perustulon saajan velvollisuudet ja mahdolliset sanktiot. Monet, jotka kokevat, että he ovat nyt päässeet tämän perustulon piiriin, ehkä ajattelevat, että heidän ei tarvitse olla näitten sanktioiden ja aktiivisen työhaun piirissä, vaan he olettavat, että he saavat tämän perustulon automaattisesti. Ja näinhän se on tämän perustulon ajanjakson aikana, mutta monille saattaa tulla yllätyksenä, että tämän jälkeen, jos he ovat laiminlyöneet näitä ja perustulo loppuu, heille saattaa tulla sanktioita ja karensseja yllättäen. Eli tähän asiaan olisi pitänyt vielä ehkä enemmän perehtyä.

Toinen huomio tähän kokeilujoukkoon, mikä on tämä 2 000 ihmistä. Kuitenkin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassakin kiinnitettiin huomiota siihen, että tämä on jäämässä noin 1 200:aan, koska lapsiperheet rajautuvat tästä pois, koska tämä perustulo on ilman lapsikorotusta niin epäedullinen suhteessa työttömyysetuuteen.

Kuitenkin on minun mielestäni lähtökohtaisesti hyvä, että kehitetään meidän sosiaaliturvajärjestelmää siihen suuntaan, että se ehkäisee ihmisten köyhyyttä mutta kannustaa kuitenkin työntekoon.

16.32 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä perustulokokeilu on pitkään puhuttu asia, ja hallitusohjelman mukaisesti sitä nyt kokeillaan. Kokeilua sinällään kyllä kannatan, mutta sinänsä sitä ajatusta, että maksettaisiin jotakin perustuloa kaikille ihmisille sillä perusteella, että voisi esimerkiksi käyttää sitä "oleiluun", kuten joku on käyttänyt tätä termiä, sitä en missään nimessä kannata. Suomessa on tekemätöntä työtä vaikka kuinka paljon, ja moni niistä töistä liittyy esimerkiksi lähimmäisen, sairaiden, vanhempien auttamiseen ja yleensä tällaiseen hoivatyöhön. Sitä työtä on vaikka kuinka paljon. Jos sitten mennään johonkin laajempaan perustulomalliin, niin se johtaa helposti siihen, että syntyy sellainen joukko, joka voi olla hyvinkin merkittävä kooltaan, jolle silloin ei se työnteko enää kovin paljoa maistu. Toivon, että tällaiseen järjestelmään ei koskaan mentäisi, koska minun mielestäni vastikkeetonta etuutta ei pidä olla.

Tuleva Kansaneläkelaitoksen pääjohtaja Elli Aaltonen on hyvin sanonut, että hän ihmettelee, että miksi pitää maksaa oleilusta. Samaa olen itsekin ihmetellyt. Minun mielestäni työtä pitää tehdä, siitä pitää maksaa palkka ja siitä pitää maksaa verot. Se pitää tämän meidän yhteiskuntamme pyörimässä, ja nimenomaan niin, että jokainen työssä käyvä ihminen tuntee oman ihmisarvonsa aika pitkälti sen työn kautta. Työpaikalla muodostuvat ne tärkeät sosiaaliset suhteet ja syntyy myös se tunnelma ihmiselle, että "minä olen hyödyllinen tässä yhteiskunnassa", ja sitä kautta hän voi vaikuttaa oman ympäristönsä kehittämiseen ja parantamiseen. Tämän takia itse perustuloa en kannata kyllä, mutta tehtäköön siitä kokeilu ja siitä saatujen kokemusten perusteella lopullinen päätös.

16.34 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hoskonen sanoja ja lauseita on helppo alleviivata ja yhtyä niihin kyllä täysin. Samoin edustaja Nurminen esitti hyviä näkökohtia nimenomaan tämän kokeilun heikoista puolista, ja myös edustaja Kulmuni sanoessaan, että tämä on historiallinen ja kansainvälistä mielenkiintoa herättänyt kokeilu. Sitä se todellakin on, ja todellakin on myös niin, että valtava työmäärä, eri asiantuntijoiden ja eri järjestöjen edustajien työmäärä, tähän on käytetty. Mutta niin kuin sanottu, valiokunnassa kuultavina olleet suhtautuivat tähän erittäin kriittisesti, ainakin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, jossa paljon viime viikkoina olen istunut. Kyllä siellä kuultavina olleet asiantuntijat eivät vain erittäin kriittisesti suhtautuneet vaan suoraan sanoivat, että he eivät

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

millään muotoa kannata tätä kokeilua, koska siitä ei saada irti niitä asioita, mitä siitä olevinaan halutaan.

Kristillisdemokratian ovat aiemmin esittäneet kannustinloukkujen purkamiseksi tarjolla olevaa parasta mallia eli sitä kannustavaa perusturvan mallia. Sehän on sovellutus Isossa-Britanniassa käytössä olleesta kokeilusta ja siellä laajennetusta universal credit -mallista. Eli se malli todellisuudessa edistää työllisyyttä, koska se sovittaa yhteen sosiaaliturvan ja palkan ja tekee työn vastaanottamisen kannustavaksi. Malli purkaa viiveet maksatuksissa ja tekee matalapalkkaisenkin työn vastaanottamisen kannattavaksi. Verotus, sosiaaliturva, palkka ja muut tulot sovitetaan mallissa yhteen reaaliaikaisesti kansallisessa tulorekisterissä.

Eli edelleenkin kyllä toivomme, että tätä perustulokokeilua siirrettäisiin niin, että kansallinen tulorekisteri saataisiin aikaiseksi ja voitaisiin ottaa käyttöön ja kokeiluun tämä malli.

16.36 Wille Rydman kok: Arvoisa rouva puhemies! On aivan totta, että Suomessa on edelleenkin lukuisia ongelmia sen suhteen, että kun katsotaan matalapalkkatyön ja sosiaaliturvan välistä rajapintaa, työn vastaanottaminen ei läheskään aina ole kannattavaa. Tässä on paljon töitä tehtävänä, ja hallitus on nähdäkseni lukuisia sellaisia esityksiä tehnytkin, joilla tätä ongelmaa jonkin verran puretaan, mutta edelleenkin kannustinloukkuja kyllä varmasti jää, ja siinä mielessä sosiaaliturvan uudistaminen on aivan paikallaan.

Kuitenkin perustulo on konseptina sellainen, että se kuulostaa houkuttelevalta ja siltä, että se ratkaisisi likipitään kaikki ongelmat, mutta niin kuin maailmassa yleensäkin, niin jos joku kuulostaa liian hyvältä ollakseen totta, usein on niin, että se ei todellakaan ole totta. Tämä pätee myöskin perustulon kohdalla. Jos perustulosta haluttaisiin tehdä aidosti kannustava — että se todella kannustaisi vastaanottamaan töitä — sen pitäisi olla suuruudeltaan niin matala, että se ei käytännössä riittäisi sellaisiin tarpeisiin, joita kuitenkin kohdalla voisimme olettaa tiettyjen henkilöiden yhteiskunnassa tarvitsevan. Ja vastaavasti jos siitä tehtäisiin niin kattava ja niin suuri, että sen lisäksi ei enää mitään muita harkinnanvaraisia tukia yhteiskunnassa tarvittaisi, niin tämä taas johtaisi siihen, että järjestelmästä tulisi erittäin kallis eikä se enää oikeastaan työntekoon kannustaisi.

Ja vaikka meillä löytyisi joku sellainen tilastonikkari, joka onnistuisi mahdollisesti kehittämään jonkun täydellisen perustulomallin, joka olisi niin kannustava ja kattava, että se todellakin ratkaisisi kaikki kannustinongelmat ja yksinkertaistaisi sosiaaliturvan, niin en nyt jaksa uskoa hetkeäkään, etteivätkö poliitikot osaisi sitä seuraavassa hetkessä jo pilata, koska sen jälkeen tulisivat vaalit ja vaaleissa kumminkin käytäisiin keskustelua, että meidän puolue nostaisi perustuloa ainakin näin paljon, joo, mutta meidän puolue nostaisi vielä paljon enemmän. Sen jälkeen se nerokaskin systeemi aika nopeasti kyllä meille poliitikoille tyypillisellä sosiaalipopulismilla todennäköisesti onnistuttaisiin tarvelemään perusteellisesti.

16.38 Anne Louhelainen ps: Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä nyt on huomattu, tämä esitys saa myös osakseen kritiikkiä, ja yhdyn mielelläni kyllä edustaja Hoskosen ajatuksiin siitä, että työn pitäisi olla aina se ensisijainen tavoite meille kaikille.

Tämä kokeilu nyt kuitenkin lähtee käyntiin, ja tänään on Kelan tutkimusryhmän johtaja Olli Kangas todennutkin, että ensi vuonna kokeiluun tuleva malli on nähtävä ensimmäisenä askeleena kokeilujen sarjalle, jossa testataan erityyppisiä perustuloratkaisuja. Itse olen

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

saanut sellaisen kotikasvatuksen, että joka päivä pitäisi tehdä jotakin merkittävää, siis työtä, oli se sitten kotityötä tai mitä muuta tahansa. 93-vuotias isäni kun ei muuten pysy enää pystyssä, niin hän suunnittelee laittavansa lehtipuhaltimen rollaattoriin ja tekevänsä sillä tavalla niitä merkittäviä töitä omalla pihallaan.

Arvoisa puhemies! Olen siitä iloinen, että tämän perustulokokeilun selvityksen käynnistymisen jälkeen tutkimusryhmän jäsenet ja myös monet kansanedustajat ovat saaneet kiinnostuneita yhteydenottoja niin Pohjoismaista, Euroopasta, Kanadasta, USA:sta, Valko-Venäjältä, Meksikosta, Taiwanista, Japanista kuin jopa Australiasta saakka, eli tämä on herättänyt maailmalla myönteistä Suomi-brändiä. Suomi on jälleen nähty innovatiivisena maana, joka uskaltaa kokeilla erilaisia asioita. Siitä olen iloinen, että Suomi on tässäkin asiassa tullut kartalle, mutta varmasti tämä perustulokokeilu vaatii vielä paljon selvitystä näyttääkseen sen, onnistuuko se. Itsekään en siihen ihan näillä perusteluilla ja näillä selvitelyillä vielä ole valmis menemään, mutta mitään asioita ei saada eteenpäin, jos ei niitä kokeilla ja katsota. Jos tämä kokeilu ei tuota semmoisia tuloksia kuin sille on asetettu, niin sitten tehdään toisenlaisia vaihtoehtoja.

16.40 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy tätä hallituksen kokeilukulttuuria sen verran tässä tukea, että kokeiluhan tarkoittaa sitä, että etsitään jotain tulosta jonkun asian pohjalta tai sen hyväksi. Koko tämän perustulokokeilun ajatus ei ole ollut alun pitäenkään se, että se todistaa, että perustulo on toimiva malli ja vastaus kaikkien sosiaaliturvan yhdistämiseksi yhdeksi tueksi. Tämän kokeilun tarkoitus on saada tietoa siitä, miten käytännössä tällainen mahdollinen perustulo tai perustuki voisi toimia. Siinä mielessä kannustan ja rohkaisen, että saadaan tästä hyviä tai huonoja tuloksia, ei se ole este tälle kokeilulle vaan hallitus on lähtenyt rohkeasti kokeilemaan ja saadaan tulos, onko hyvää tai huonoa opittavaa tästä, ja vasta sitten tehdään niitä oikeita ratkaisuja. Tosin tämän olisi voinut tehdä vähän myöhemminkin, mutta olen kyllä tyytyväinen siitä, että se tehdään juuri nyt ja kohta saadaan ne tulokset.

16.41 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Muutama sana vastikkeellisesta sosiaaliturvasta.

Minun mielestäni "miksi maksaa oleilusta" on todella huono kysymys ensinnäkin sen takia, että meidän perustuslaki jo velvoittaa meiltä tietynlaista minimitoimeentulon turvaamista muodossa tai toisessa toimeentulotukena, joka on vastikkeeton, jonka saaminen ei riipu siitä, miten sinä täytät tietyt ehdot. Mutta ennen kaikkea se on huono kysymys sen takia, että se olettaa jotenkin lähtökohtaisesti, että virallisen työelämän ulkopuolella vain oleillaan. Tämähän on suorastaan väite, joka ei pidä paikkaansa.

Me tiedämme, että pelkästään kotitalouksissa ja järjestöissä nyky-Suomessakin 60 prosenttia arvosta bkt:n päälle synnytetään työllä, joka ei ole virallista työtä. Tämä on just sitä ihmisten oleilua. Me tiedämme myös, että myös virallisen talouden arvosta yhä enemmän syntyy sellaisissa kulttuurisissa prosesseissa, jotka eivät ole jäljitettävissä palkka- tai yrittäjätyöhön. Myös tämä arvo on se, mitä tehdään siellä silloin, kun niin sanotusti oleillaan.

On hyvä muistaa, että lähes kaikissa maissa lähes kaikkina aikoina läpi ihmiskunnan historian suurin osa väestöstä on oleillut siellä virallisen työelämän ulkopuolella, ja näin on myöskin nyky-Suomessa. Ei se tarkoita, että nämä ihmiset olisivat jotenkin yhteiskunnan kannalta turhia, merkityksettömiä tai että heille ei kuuluisi toimeentuloa niin kuin muillekin. Nämä ihmiset osallistuvat tähän yhteiskuntaan. Useimmat heistä antavat kykynsä mu-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

kaan panoksen tähän yhteiskuntaan ja tekevät parhaansa oman ja lähipiirinsä olosuhteiden parantamiseksi niillä ehdoilla, jotka heillä on käytettävissään.

16.43 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Ehkä tässä on hyvä palauttaa mieliin se lähtökohta, miksi tämä kokeilu tehdään: sen takia, että meillä on tällä hetkellä sosiaaliturvajärjestelmässämme yhteiskunnassamme paitsi kannustinloukkuja myös byrokraloukkuja. Se on erittäin monimutkainen järjestelmä, ja samanaikaisesti me tiedämme, että nykytila on jo johtanut siihen, että ei ole suinkaan aina järkevää ottaa esimerkiksi työtä vastaan, vaikka työtä varmasti olisi olemassa. Siihen varmasti liittyy myös se, että työn luonne on toki muuttunut. Kuten sanoin aikaisemmassa puheenvuorossani, on paljon olemassa osa-aikatyötä, on paljon olemassa sesonkiluontoista, kausittaista työtä. On myös ehkä halukkuutta, että haluaisi tehdä töitä ainoastaan silloin tällöin muun elämäntilanteen ohessa. Tämä kaikki kuitenkin pitäisi pystyä mahdollistamaan meidänkin järjestelmään.

Tavallaanhan voi ajatella, että myös se 300 euron suojaosa, mikä nyt on ja mistä on tullut erittäin positiivisia tuloksia, on tietynlainen askel perustulon kaltaiseen suuntaan. Suojaosan pitäisi varmaan olla suurempi, mutta se olisi kohtuuttoman kallis ratkaisu, eikä se tietenkään sitä koko ydinkuvaa niistä kannustin- ja byrokraloukuista ratkaisisi.

Me emme tiedä vielä, miten tämä tulee toimimaan, koska ei tällaisia suuremman luokan kokeiluja ole juuri missään päin tehty. Täytyy muistaa, että niissä hallituksen pohjapapereissa, mitä tässä hallituksen esityksessä on olemassa, puhutaan myös erilaisista malleista. Nyt on valittu yksi tie tämän kokeilun toteuttamiseksi ja katsotaan, minkälaisia tuloksia se antaa. Pääkysymys on se, edistääkö tämä perustulokokeilu työllisyyttä. Miksi eivät opiskelijat ole mukana? Sen takia, että opiskelijoiden täytyisi suorittaa tutkinto ja se työllisyyskysymys on tässä se tärkein asia. Minä uskon kyllä, että tämän seurauksena me tulemme näkemään paremman työllisyystilanteen Suomessa pitkällä tähtäimellä.

16.45 Wille Rydman kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kulmuni toi aivan oikein esille sen seikan, että hallitushan on itse asiassa tehnyt lukuisia reformeja, jotka ovat omiaan johtamaan siihen, että matalapalkkaisenkin työn vastaanottaminen on kannattavaa, vaikka olisi aiemmin ollut erilaisten taloudellisten tukien varassa. Ja sinänsä pidän kyllä arvokkaana sitä, että tällä hallituksella on ollut rohkeutta tehdä erilaisia kokeiluita, testejä sen suhteen, saammeko jotain yhteiskunnallista hyötyä irti, jos testaamme jotakin tietynlaista mallia, ja tavallaan tämä on siinä sarjassa. Joskin sinänsä täytyy kyllä todeta se, että se kritiikki, jota on esitetty juuri tämän perustulokokeilun relevanssin ja sen itse tutkimusasetelman tai kysymyksenasettelun kannalta, on kyllä aivan relevanttia. Välttämättä tämän kaltaisen koe, mitä tässä nyt tämän kokeilun muodossa tehdään, ei tuota erityisen relevanttia tulosta sen suhteen, kannattaisiko jonkinnäköistä perustuloa kokeilla tai laajentaa tätä kokeilua laajemmalle.

Mutta sinänsä kyllä näkisin mielelläni sellaisen tilanteen, että jossakin maailmassa todella tehtäisiin kattava perustulokokeilu. Se ei ole missään nimessä tämä kokeilu, jota tällä hetkellä tehdään. Tässä on aivan liian pieni mittakaava ja ehkä vähän väärä toteutustapaakin. Mutta jos jossakin päin maailmaa joskus aidosti kokeiltaisiin isossa mittakaavassa kattavaa perustuloa, niin uskon, että se kokeilu tulisi epäonnistumaan edellisessä puheenvuorossa mainitsemistani syistä totaalisesti, ja se ehkä vähentäisi sellaista perustulonaivismia, jota paljon yhteiskunnallisissa keskusteluissa esiintyy. Toivon kyllä kovasti, että tämänkaltaista perustulokokeilua, jota tässä kuvailin, ei ainakaan Suomessa toteutettaisi vaan jossa-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

kin ihan muualla, jotta voisimme sitten ulkopuolelta kauhistella sitä. Suomalaisille en tällaista kohtelua kyllä toivoisi.

16.47 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kontula nosti esiin tärkeän näkökulman myös monenlaisesta tärkeästä yhteiskunnan toimintaan osallistumisesta. Itse olen monta kertaa sanonut, että tosiasiahan on, että Suomessa on kaikille työtä, todella jokaiselle kansalaiselle, kaikille, Suomessa löytyy työtä. Eri asia sitten on, onko tahoa, joka maksaa siitä palkkaa. Mutta näkisin kyllä, että aktiivinen toiminta on varmasti eduksi kaikille. Mitä aktiviteetti kenenkin kohdalla sitten tarkoittaa, se on eri asia, mutta lähipiiriä ja yhteiskuntaa monella tavalla hyödyttävää toimintaa voi olla todella monenlaista.

Mielestäni aivan erinomainen esimerkki oli tässä aiemmin, edustaja kun kertoi isästään, että rullatuoliin voisi kiinnittää lehtipuhaltimen. (Anna Kontula: Ja isä on kansalaispalkalla, koska saa eläkettä!) — Joo. — Mutta ajatelkaa vain ikäihmisiä, jotka ovat ehkä jo rullatuoliin sidottuja, ja siihen laitettaisiin tällainen lehtipuhallin, ja syksyllä, kun värikkäät lehdet lähtevät lentämään, he saavat kerättyä isoja lehtipinoja. Eli tässä vain yksi tällainen esimerkki toiminnasta, mikä varmasti virkistää, ja ulkoilma parantaa ja niin edelleen, ja tulee vielä ihan tällaisista hyödyllistä jälkeäkin. Kyllä voi olla monenlaista toimintaa, joka piristää, joka terveyttä ja hyvinvointia edistää ja josta voi olla ihan sitten hyödyllistä tulostakin. Eli jokaisen aivonystyrät vain miettimään lähipiiriin ja laajemminkin, mitä voisimme tehdä.

16.49 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! En tarkoittanut missään nimessä pahaa — en keksinyt siihen parempaa termiä, mikä se olisi voinut olla, mutta tarkoitin termillä "oleilu" sitä, että yhteiskunnan ei pidä luoda minun mielestäni sellaista järjestelmää, joka mahdollistaa niin sanotusti, että mennään niin matalalla olevan riman yli kuin ikinä mahdollista. Valitettavasti yhteiskunnassamme sitäkin ilmiötä on. Sitä ei ole vain meillä Suomessa, sitä on yleisesti myös Euroopassa ja myös muissa maissa. Elikä tällaista järjestelmää ei mielestäni pidä lähteä luomaan tietoisesti.

Esimerkiksi meillä on paljon ihmisiä tällä hetkellä, jotka aidosti haluaisivat tehdä töitä, mutta sitä ei ole tarjolla. Nythän me olemme kehittämässä työttömyysturvaa muun muassa siihen suuntaan, että sitä pottia, minkä valtio maksaa työttömyysturvasta, voitaisiin käyttää erilaisiin aktivointitoimenpiteisiin. Tähän suuntaan pitää edetä ja nimenomaan niin, että valtio kantaa vastuuta, ihmisille tarjotaan jotakin hyödyllistä tekemistä. Väitän, että se sosiaalinen ympäristö, minkä ihminen saa työpaikalta, pienentää hänen henkisiä vaikeuksiaan, auttaa häntä sosiaalisessa kanssakäymisessä, luo niitä tärkeitä ihmissuhteita, joita ilman kukaan ei voi pärjätä.

Elikä minun mielestäni tämä kokeilu on hyvä, ja sitä lämpimästi kannatan, mutta itse systeemiä, jossa luotaisiin järjestelmä, joka sellaisen palkanmaksun aiheuttaisi, jossa ei mitään vastinetta tarvitse tehdä, en kyllä kannata. Tekemätöntä työtä on vaikka kuinka paljon. Kysymys on vain siitä, halutaanko tämä mahdollisuus käyttää.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 210/2016 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 15/2016 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

16.51 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämän lain tarkoituksena on erityisesti ammattitaitosuojan kaventaminen ja työn vastaanottamattomuudesta rankaiseminen. Monen työttömyys, erityisesti pitkäaikaistyöttömän työttömyys, ei ole hänen oma valintansa — se, että hän ei saa töitä edes vaikka lähettää 200 hakemusta ja hänelle ei vastata, koska hän sattuu olemaan yli 50-vuotias. Nyt erityisesti tällaisia pitkäaikaistyöttömiä halutaan patistaa töihin, joita ei ole tarjolla, ja sitten sen jälkeen siitä rangaistaan. En pidä sitä millään tavalla hyväksyttävänä.

Sitten pidän erittäin huonona työttömyydenhoitona tätä ammattitaitosuojan kaventamista sillä tavalla, että joutuu ottamaan vastaan työtä, joka ei vastaa omaa ammattia, jo kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen ja erityisesti ottamaan sitä vastaan sellaisella hintatasolla, että jos on ollut vaikka 3 000—4 000 euron työansio itsellään, niin sitten joutuu tämän jälkeen ottamaan vaikka minimipalkkaa vastaavan työn, joka ei vastaa omaa ammattitaitoa, ja luopumaan siitä omasta ansaitusta työttömyysturvasta, josta on maksanut sitä jäsenmaksua esimerkiksi vuosikymmenet. Sen takia en voi kannattaa tätä lakiesitystä. Kun tämä oli varsinaisessa keskustelussa täällä, minulla ei ollut mahdollisuutta olla mukana siinä, mutta haluan vain todeta, että tällaiset toimet eivät kyllä Suomea saa nousuun ja tällä tavalla ei myöskään työttömyyttä taiteta.

16.53 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Aikaisemmin käsittelyssä esiin nostamista ni syistä, joita edustaja Laukkanenkin tässä erinomaisesti avasi, esitän, että kaikki lakiehdotukset hylätään.

16.53 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Olen itsekin tuonut näitä epäkohtia esille, mitkä täällä jo nousivatkin: työn vastaanottamisvelvollisuuden laajentaminen nimenomaan pienipalkkaisissa kokoaikatoissa. Koska kulu- ja tulovertailu poistetaan, niin se saattaa aiheuttaa kohtuuttomia tilanteita, koska junamatkat ja muut ovat nopeutuneet, jolloin hyvin pitkältikin nimenomaan pitkäaikaistyötön saattaa lähteä hakemaan työtä.

Toinen on työllistymissuunnitelman ulkopuoliset velvoitteet, mitä tässä myös laajennetaan. En halua olla lisäämässä velvoitteita nimenomaan työttömille tässä tilanteessa, jossa työpaikkoja on äärettömän vähän. Monet työttömät etsivät ja haluavat löytää työtä, joten en usko näihin hallituksen esityksen tavoitteisiin.

Sen takia kannatankin edustaja Kontulan esitystä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

16.54 Wille Rydman kok: Arvoisa rouva puhemies! Kukaan tuskin olettaa, että tällä lakiesityksellä Suomeen uusia työpaikkoja luotaisiin. Hallitushan tekee sinänsä monia erilaisia toimenpiteitä, joiden tarkoitus on nimenomaisesti tehdä uusien työpaikkojen ja uuden yritystoiminnan synnyttämisestä Suomeen kannattavampaa, ja tämä ei kuulu niihin esityksiin. Sen sijaan tämä kuuluu nimenomaisesti niihin esityksiin, joilla pyritään madaltamaan työn vastaanottamisen kynnystä, toisaalta myöskin puuttumaan siihen, että meillä olisi riittävät välineet huolehtia sellaisista, jotka ehkä ovat pitkänkin työttömyyden johdosta jo ajautuneet aika lailla työmarkkinoilla sivuraiteille. Tämä on juuri niitä uudistuksia, joita tarvitsee tehdä, ettei meillä ole sellaista kitkaa, että ihminen esimerkiksi ajautuu pidempään työttömyyteen juuri sen vuoksi, että olettaa kovasti, että eiköhän oman alankin töitä kohtapuoliin ole tulossa. Kyllä meillä on mielestäni kohtuullista ja ihan järkevää myöskin edellyttää työttömältä työnhakijalta, että hänellä on myöskin toleranssia vastaanottaa sellaista työtä, joka ei välttämättä täysin vastaa hänen koulutustaan mutta joka kuitenkin pitää hänet jollakin tavalla työelämän syrjässä kiinni. Meillä on vähän surullisia tapauksia aika paljon sen kautta, että on ollut ihmisiä, jotka ovat ajatelleet työmarkkina-asemansa paremmaksi kuin se tosiasia onkaan ja ovat sen vuoksi ehkä jääneet odottamaan sitä oman alansa työpaikkaa, jota ei ehkä sitten lopulta olekaan tulossa. Tällaisilla on kyllä merkittäviä negatiivisia sosiaalisiin seurauksia. On joka tapauksessa parempi olla edes jossakin töissä kuin olla kokonaan työelämän ulkopuolella.

16.56 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kun nyt satun olemaan tuosta Espoosta, jossa pitkäaikaistyöttömistä ja työttömistä ylipäättänsä 37 prosenttia on korkeakoulutettuja, niin kyllä minä ihmettelen tällaista esitystä jo ihan lähtöruudussa, että lähdetään siitä, että pistetään sitten tämä korkeakoulutettu väki tekemään nämä 65 000 työpaikkaa, jotka tuolla ovat vapaina, ja sitten vielä sellaisella palkkatasolla, joka on täysin vastoin koko heidän sitä omaa elämänunelmaansa, mitä varten he ovat koulunsa käyneet, lainansa ottaneet. Minä ihan vain kysyn käytännönläheisesti, millä ihmeellä tällainen ihminen, jolla on kohtalaiset keskiluokkaiset tulot, sitten vastaa muun muassa lainavelvoitteitaan ynnä muista, kun on asunnot ja muut ostanut, niillä uusilla tuloilla, joihin nyt tämä esitys heidät pakottaa. Vielä eniten ihmettelen tässä sitä, miten ihmeessä kokoomus ajaa tällaista lakia. Nyt tässä on kyllä pikku-Antero ihan hukassa.

16.57 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Rydman tuossa sanoi, että joka tapauksessa on parempi olla jossakin töissä kuin työmarkkinoiden ulkopuolella. Tämä esitys mahdollistaa muun muassa tilanteen, jossa Toijalassa asuvan henkilön edellytetään työllistyvän pääkaupunkiseudulle 1 000 euron kuukausipalkalla, jolloin jos kaikki menee oikein huonosti, niin paitsi että hän joutuu hakemaan toimeentulotukea kokoaikaisen työssäkäynnin lisäksi, hänelle jää toimeentulotuen kanssakin koko operaatiosta käteen vuokran ja sähkön jälkeen 80 euroa kuussa. Siis käymällä kokoaikatyössä vuokran ja sähkön jälkeen sinulle jää käteen 80 euroa kuussa puhelineläkkeeseen, paikallisiin matkoihin, vaatteisiin, ruokaan, mitä kaikkea ihminen nyt kuukauden mittaan elääkseen tarvitseekaan.

Minun mielestäni kyllä tällaisessa tilanteessa on ihmisen parempi mieluummin kieltäytyä vastaanottamasta sitä työtä, vaikka hän silloin saakin sanktion ja joutuu toimeentulotuelle, mutta silloin hän saa sentään sen 485 euroa kuussa, joka sentään on moninkertainen määrä siihen nähden, mitä tämä hallituksen esitys tarjoaa sille työn vastaanottaneelle ihmiselle, joka ei ole ymmärtänyt kieltäytyä.

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Jos tällä henkilöllä edelleen Toijalassa asuen sattuu sitten olemaan lapsi, niin tämän lapsen tarhapäivä on tässä tapauksessa 12 tuntia. Kaikkien kasvatusalan asiantuntijoiden mukaan pienen lapsen kohtuullinen tarhapäivä on muutama tunti. 8 tuntiakin on jo hyvin pitkä aika pienelle lapselle. Jos on oikein pieni lapsi, niin se 12 tuntia on koko sen hereilläoloaika. Minä en ainakaan menisi ottamaan näillä ehdoin töitä vastaan, enkä suosittelen sitä edes pahimmalle vihamiehelleni.

16.59 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kontula aika pitkälti puhui omatkin ajatukseni ääneen eli sen, mitä olin ajatellut tässä puhua.

Paitsi että pienipalkkaista työtä pitää ottaa vastaan, niin tähän lisäisin vielä todella, että on se 80 kilometrin raja, että voi olla, että matkojen päässä on se työpaikka, mistä palkka on varsin pieni. Jos ajatellaan todella sitä pientä lasta, joka sinne päiväkotiin menee aikaisin ja haetaan myöhään, ja onko sitten äidistä tai isästä kyse, jonka työpäivä jatkuu sitten vielä kotona kaupassakäynnin, ruuanlaiton, kodinhoidon, kaiken sen kanssa, niin voi vain miettiä, kuinka pitkään sellaista rumbaa perhe jaksaa.

Siinä mielessä, vaikka tuo kolmen kuukauden ammattisuoja siihen on laitettu ja ajatellen, että ainakin jonkun aikaa voisi olla ihan hyvää ja hyödyllistä tehdä toisenlaistakin työtä, niin se, millä tavalla tämä hallituksen esitys on rakennettu ja minkälaisia epäkohtia tänne on jäänyt — kyllä siellä on todella monia sellaisia epäkohtia, että ei näitä inhimillisyyden nimissä voi olla kannattamassa. Siinä mielessä taas yksi hallituksen ehdotus, jossa näkisin, että sinänsä ehkä on ollut sellaisia positiivisiakin loimilankoja, kun tätä on ruvettu tekemään, mutta sinne on kyllä jäänyt kutomisvirheitä niin paljon, niin paljon epäkohtia, että syytä olisi tarkastella tällainen esitys uudelleen.

17.01 Wille Rydman kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Laukkanen tuossa kuvaili korkeakoulutettua espoolaista, joka on rakentanut itselleen oman unelmansa. Tietysti on näin, että teemme aika huonoa koulutuspolitiikkaa, jos koulutamme ihmisiä sellaisille aloille, joilla heillä ei sitten ehkä pitkällä tähtäimellä olekaan mahdollisuuksia oman alansa töitä saada. Mutta olen jyrkästi eri mieltä siitä, että jos joku ihminen itselleen on hankkinut korkean koulutuksen, niin se tarkoittaisi hänelle jotakin subjektiivista oikeutta kieltäytyä jostakin vähän vähemmän fiineistä töistä. Ei meidän yhteiskunta sellainen voi olla, että jos on älliä ja onnistuu tutkinnon hankkimaan, niin sen jälkeen on niin hieno, että on subjektiivinen oikeus nauttia yhteiskunnan tukea eikä tarvitse tehdä sellaista työtä, joka ei ikään kuin siihen omaan fiiniin maailmankuvaan kuulu.

Laukkanen ihmetteli myöskin sitä, kuinka nimenomaisesti kokoomus tällaista kannattaa. No, se ehkä sisältää jonkun implisiittisen ajatuksen siitä, että kokoomus on hyväosaisten ja etuoikeutettujen ihmisten edunvalvontaorganisaatio, mutta ainakaan minun kokoomukseni ei sitä ole, vaan minä kannatan kyllä nimenomaisesti sitä, että ihmisellä pitää voida olla joitakin velvoitteitakin sellaisessa tilanteessa, jossa hän olettaa, että yhteiskunta tukee häntä rahallisesti. Kyllä meillä on ajauduttu kestävämmään tilanteeseen siinä, että ollaan oletettu, että jos joku koulutus on hankittu, niin sitten sen myötä ei olisi ikään kuin velvollisuutta ottaa jotakin siihen koulutukseen soveltumatonta työtä vastaan.

Edustaja Kontulalle toteaisin, että ei minun nähdäkseni ihmisellä pidä olla myöskään sellaista subjektiivista oikeutta — jos työ sattuu sijaitsemaan vaikkapa Helsingissä ja kotipaikkakunta on Toijala — ehdottomasti kieltäytyä jostakin sellaisesta työstä, joka sijaitsee jollakin muulla paikkakunnalla. Kyllä minun nähdäkseni pitää olla yhteiskunnalla kanttia

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

edellyttää ihmisiltä sitä, että heillä on myöskin mahdollisuuksia, rohkeutta ja edellytyksiä muuttaa työn perässä.

17.03 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Rydman, kokoomus on unelmapuolue, jolla on korvat, joka toteuttaa ihmisten unelmia. Minä vain halusin jakaa teidän unelmanne, joita te olette onnistuneet minuun iskostuttamaan tässä vuosikymmeni-en aikana. Minulla on kokoomuksen suhteen odotusarvoja, jotka ovat positiivisia. Viime aikoina lehdistä olemme voineet lukea, kuinka suomalaiset muuttavat ulkomaille ja jäävät sinne. Miksi, edustaja Rydman? Sen takia, että saavat ammattiaan vastaavaa työtä. Ei se ole mikään huono tavoite elämässä. Kun ensiksi velalla opiskelee, on opintovelka, asunto-velka, perhe ja kaksi mukulaa ja yhtäkkiä lähtee työt alta ja sitten pitää lähteä siivoamaan 1 000 euron rahalla, niin en minä usko, että kukaan ajattelee, että jos kieltäytyy siitä, niin on jotenkin työtä vieroksuva henkilö. Ei, vaan ajattelee, että olen tehnyt töitä tämän asian eteen, että voin tehdä jotain sellaista, mihin olen kouluttautunut. Näin yksinkertaista tämä on. — Hyvää joulua, edustaja Rydman.

17.04 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Minäkin olisin halunnut edustaja Rydmanille sanoa, että toisaalta jaan edustajan kanssa näkemyksiä myös siitä, että lähtökohtaisesti varmasti jokaisen pitäisi pystyä tarttumaan kaikenlaiseen työhön, olipa koulutus mikä tahansa, mutta näkisin, että enemmän yksilökohtaisesti näissä tilanteissa pitäisi voida arvioida työn vastaanottamista ja perheen tilannetta varsinkin silloin, jos perheessä on pieniä lapsia. Ja nimenomaan, jos esimerkiksi 80 kilometriä on se raja, minkä verran milläkin kellillä, vaikka olisi oma autokin, sen matkan edestakaiseen kulkemiseen menee, ja sitten jos julkisilla kulkuvälineillä sitä työmatkaa kulkee ja on todella niitten lasten päiväkotitilanne, hoidon pituus ja niin edelleen, näkisin, että tässä sen sijaan, että on hyvin yksioikoisia linjoja laitettu, olisi semmoista tiettyä jouston mahdollisuutta nimenomaan siltä perustalta, että arvioidaan koko perheen tilanne ja varsinkin se lasten tilanne. Pidemmällä tähtäimellä myös terveyden ja hyvinvoinnin näkökulmasta ja myös ennaltaehkäisyn näkökulmasta, niin terveyttä ja hyvinvointia ajatellen kuin työssäjaksamista ja myös kouluttautumista ajatellen, näkisin, että kuitenkin — varsinkin jos on pitkään kouluttautunut, on monen monen vuoden koulutukset — kyllähän se kaiken kaikkiaan sitten yhteiskuntaa ajatellen edullisinta ja tärkeintä olisi, että pääsisi myös koulutustaan vastaavaan ammattiin, jotta se koulutus, mitä yhteiskunta on tarjonnut, myös olisi yhteiskunnassa kaikkien hyödynnettävissä.

17.06 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Rydman, työttömyysturvalainsäädäntö on sisältänyt velvoitteen liikkuvuudesta jo vuosien ajan. Se ei ole tässä uusi asia. Uusi asia tässä on, että liikkua pitää ja työtä pitää ottaa vastaan silloinkin, kun työstä saatava palkka ja yhdessä tukien kanssa käteenjäävä toimeentulo on pienempi kuin se toimeentulo, jonka saa ollessaan työttömyysturvalla. No, se ei ole ongelma silloin, jos saat kolmen tonnin ansiopäivärahaa, mutta silloin se on ongelma, jos olet toimeentulotukirajalla jo valmiiksi ja joudut ottamaan työtä vastaan sellaisilla ehdoilla, jolloinka tiput alle sen, mitä Suomessa pidetään minimitoimeentulona, jolla edes väliaikaisesti tässä maassa pystyy elämään. Edustaja Rydman, jos teidän pitäisi valita, mennä kokopäivätöihin niin, että käteen jää 85 euroa, tai olla työelämän ulkopuolella sossun kirjoilla ja saada 485 euroa kuussa, kumman te valitsisitte?

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

Edustaja Laukkaselle toteaisin, että minä olen itse korkeasti koulutettu, minulla on tohtorin tutkinto, mutta koska olen sosiologi, minulle ajatus siitä, että tästä voi yhtäkkiä koska tahansa joutua siivoamaan, ei ole koskaan ollut vieras, ja minun alallani on paljon hyvin prekaareissa töissä olevia tai heikosti palkattuja korkeasti koulutettuja ihmisiä. Mieluummin toivoisin, että me eläisimme yhteiskunnassa, jossa siivoojallakin voisi halutessaan olla korkeakoulututkinto, kuin sellaisessa, että meillä korkeakoulututkinto itsessään olisi jotakin sellaista, joka kuuluisi vain sille ylemmälle keskiluokalle, jolla on Espoossa se omakotitalo. Mutta toki ymmärrän, että se edellyttäisi aika erilaisia parametreja koko yhteiskunnasta laajemminkin.

17.08 Wille Rydman kok: Arvoisa puhemies! Kontula tässä kohdisti kysymyksen, joka kuului suunnilleen niin, että kumman valitsisin mieluummin, sen, että olen vapaalla ja saan ilmaiseksi enemmän rahaa, vai sen, että olen töissä ja käteen jää vähemmän rahaa. No, kyllä minä mieluummin valitsisin sen, että olen vapaalla ja otan enemmän rahaa, totta kai. Mutta jos me poliitikkoina luomme sellaisen yhteiskunnan, jossa on todellakin kannattavampaa jäädä kotiin ja nauttia suurempaa rahaa kuin mennä töihin ja saada sieltä pienempää rahaa, niin kyllä me olemme aika huonon yhteiskunnan silloin luoneet. Tällaisia kannustinloukkuja nimenomaisesti kannattaa purkaa ja tehdä työllistymisestä kannattavampaa.

Edustaja Laukkaselle korjaan sen verran historiaa, että aikanaan kokoomus lanseerasi toivokampanjan ja Jutta Urpilainen lanseerasi demareille unelmakampanjan. Kokoomus ei kampanjoinut unelmilla vaan toivolla. Höttöä olivat toki molemmat kampanjat, mutta sinänsä pidän tästä ajatuksesta, "kokoomus — puolue kuin unelma", joten tämänkin puolestakiitan näistä joulutervehdyksistä edustaja Laukkasta.

Edustaja Tanus on aivan oikeassa siinä, että on täysin kestämaton tilanne, jos yhteiskunta kalliilla kouluttaa ihmisiä ja tuottaa korkean koulutuksen niin, että tämä koulutus valuu hukkaan ja että tällaiset korkeasti koulutetut ihmiset ovat joissakin sellaisissa töissä, jotka eivät vastaa heidän koulutuksellista taustaansa. Se on todellakin resurssien hukkakäyttöä. Tästä on helppo olla samaa mieltä.

No, tähän tietysti linkittyy moni muukin asia. Meidän on tietysti järkevää suunnitella opiskelupaikat siten, että meillä on realistisia edellytyksiä myöskin sille, että ihmiset työllistyvät sille alalle, jolle ovat kouluttautuneet. Mutta sitten toisaalta, jos on sellainen tilanne, että on korkeasti koulutettu, tipahtaa työttömäksi ja voi olla, että hetkeen ei ole oman alan töitä saatavilla, niin on ihan järkevää, että edes tilapäisesti vastaanottaa joitakin muitakin kuin niitä oman alan töitä.

17.10 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Pyysin vielä puheenvuoron ihan näihin opiskeluasioihin liittyen. Kun edustaja Rydman mainitsi sopivista opiskelupaikoista, niin ajattelen myös vinkkinä näitä opiskelupolkuja ajatellen, että toivoisin, että kun koulutuksia mietitään, korkeakoulutuksia ja monen vuoden koulutuksia, niin toivon mukaan Suomessa jatkossa enemmän kiinnitettäisiin huomiota, että siinä vaiheessa, kun opiskelijat ovat aivan opiskelun alkuvaiheessa, he voisivat tehdä ehkä töitä, ihan niitä tavallisia duunaritöitä, ruohonjuuritöitä tietyllä tavalla, ja sitä myötä, kun opiskelut etenevät, myös sen opiskelupolun aikana tартtua erilaisiin töihin.

Tulee ihan omasta ammattitaustastani, erikoislääkärin ammattitaustasta, että pidän erittäin hyvänä, että aikanaan olin niin sanottuna apuhoitajana ja sitten sairaanhoitajana ja apu-

Pöytäkirja PTK 136/2016 vp

laislääkärinä ja amanuenssina, ja siinä vaiheessa, kun sitten sai lopulta oman ammattitutkinnon suoritettua, oli kyllä aika laaja näkemys siitä käytännön työstä, mitä terveydenhoitohenkilökunta tekee — eri työpisteissä ja eri työnimikkeillä olevat terveydenhuollon henkilökunnan edustajat. Eli siinä mielessä ei tarvinnut ajatella vain teoreettisesti, miten työt sujuvat tai miten yhteistyö voisi paremmin sujua, vaan kun on itse tarttunut niihin käytännön erilaisiin töihin, on helpompi myös sitten työyhteisössä toimia yhdessä. Myös sitten jos ajattelee, että myöhemmin joutuisi tarttumaan tai saisi, voisi tarttua ihan erilaisiin töihin, niin sekin olisi helpompi siinä vaiheessa, jos jo opiskeluaikana olisi tehty konkreettisia töitä käsin. Eli siinä mielessä lähettäisin vähän niin kuin vinkkiä, kun näitä opintopolkuja, opiskelusysteemejä mietitte ja niissä muutoksia tulee, että myös tällainen käytännön näkökulma myös korkeakouluopiskelijoille ja pitkään opiskeleville olisi varmasti hyödyksi ja tarpeen.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle keskinäisestä avunannosta ja yhteistyöstä tulliasioissa Argentiinan tasavallan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta

Hallituksen esitys HE 222/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 29/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 222/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 121/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 30/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 121/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on maanantaina 19.12.2016 klo 12.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.13.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola